

2023

Sociaal-economische situatieschets

van Oost-Vlaanderen

Colofon

De Sociaal-economische situatieschets van Oost-Vlaanderen (editie 2023) is een uitgave van het Kenniscentrum Economie van de Provincie Oost-Vlaanderen.

Provincie Oost-Vlaanderen PAC Het Zuid

Woodrow Wilsonplein 2
9000 Gent

Dienst Ondernemen & Innovatie

tel. +32 9 267 86 86
economie@oost-vlaanderen.be
www.oost-vlaanderen.be
www.innovationplayground.be

Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Oost-Vlaanderen

tel. +32 9 267 86 00
info@pomov.be
www.pomov.be

Economische Raad voor Oost-Vlaanderen

tel. +32 9 267 86 10
info@erov.be
www.erov.be

Dataverzameling en -verwerking, redactie

Pascal de Meyer
Kathy Gillis
Carolien Ongena
Petra Van Poucke
Lotte Vandermeersch

Dataverwerking en redactie afgesloten op 10 maart 2023.

Ontwerp

Graffito

Verantwoordelijke uitgever

An Vervliet, gedeputeerde
p/a Gouvernementstraat 1
9000 Gent

Wettelijk depotnummer: D/2023/5139/4.
Gedrukt op gerecycleerd papier (600 ex.)

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Deel 1	
Oost-Vlaanderen in de kijker	5
Circulair ondernemerschap: een boost voor duurzame economische groei	7
Sociaal ondernemerschap als antwoord op nieuwe maatschappelijke uitdagingen	17
De Oost-Vlaamse economie 2021-2022: een terugblik 2023-2024: een vooruitblik	29
2023-2024: een vooruitblik	39
Wijnteelt in Oost-Vlaanderen	43
Deel 2	
Oost-Vlaanderen doorgelicht	53
Overzichtskaart gemeenten	54
Overzichtstabel gemeenten per arrondissement	54
Bevolking	55
Inkomen	61
Werkgelegenheid	64
Ondernemingsweefsel	71
Werkloosheid	75
Onderwijs	81
Toegevoegde waarde	85
Zeehavens	87

Overname van cijfergegevens is toegelaten mits bronvermelding.

voorwoord

Deze editie is de eerste die opgemaakt is door het Kenniscentrum Economie van de Provincie Oost-Vlaanderen. Het Kenniscentrum Economie is een praktijkgerichte studiedienst die een datagerichte onderbouwing van het economisch beleid vooropstelt. Het Kenniscentrum wil tevens fungeren als het Oost-Vlaams aanspreekpunt voor relevante sociaal-economische data en informatie. Het is, net als Innovation Playground, een samenwerking van de dienst Ondernemen & Innovatie, de POM en de EROV. Het is trouwens de bedoeling om in de loop van 2023 het Kenniscentrum Economie een plek te geven op de website van Innovation Playground.

In 2022 is er omwille van deze interne reorganisatie geen Sociaal-economische situatieschets van Oost-Vlaanderen gepubliceerd. Ondertussen werd wel gewerkt aan een vernieuwd stramien voor de publicatie. De onderverdeling in twee grote hoofdstukken is overeind gebleven en de meeste datareeksen in het deel 'Oost-Vlaanderen doorgelicht' blijven behouden. Op die manier wordt de continuïteit en de vergelijkbaarheid over de jaren heen gegarandeerd. In het deel 'Oost-Vlaanderen in de kijker' worden vanaf nu elk jaar twee vaste hoofdstukken voorzien: (1) hoe deed onze economie het vorig jaar en (2) wat zijn de vooruitzichten? Op deze manier worden onder meer handvaten aangereikt voor de interpretatie van de cijferreeksen in het tweede deel van de situatieschets. Deze twee vaste hoofdstukken mogen gezien worden als een 'werk in uitvoering'. Reacties, suggesties ... zijn steeds welkom bij het Kenniscentrum Economie.

Daarnaast blijven we streven naar de publicatie van enkele 'capita selecta'. Dit jaar bieden we er drie aan. In een eerste hoofdstuk gaan we in op circulair ondernemerschap als fundament voor duurzame economische groei en jobs. Een tweede hoofdstuk beschrijft hoe sociaal ondernemerschap een antwoord kan bieden op nieuwe maatschappelijke uitdagingen. Deze teksten analyseren twee cruciale, transversale pijlers van het provinciaal beleid.

Het laatste hoofdstuk geeft een beschrijving van de wijnbouwsector in Oost-Vlaanderen, een landbouwsector die in volle ontwikkeling is. Deze analyse kan dienen als basis voor nieuwe acties onder de koepel Lekker Oost-Vlaams.

Deel 1

Oost-Vlaanderen in de kijker

Circulair ondernemerschap: een boost voor duurzame economische groei

De circulaire economie is geen nieuw concept meer en won de laatste jaren enkel aan belang. In een circulaire economie bestaat afval niet en zoekt men naar creatieve oplossingen om grondstoffen en materialen zo hoogwaardig mogelijk te blijven gebruiken. Bedrijven zetten bijvoorbeeld in op circulaire principes zoals herstel, delen, tweedehands, opwaardering of goederen die gemakkelijk uit elkaar te halen en om te vormen zijn tot nieuwe producten. Ondernemers kiezen daarbij steeds vaker voor materialen die van in het begin gerecycleerd of biogebaseerd zijn en op het einde van de levenscyclus recycleerbaar of afbreekbaar zijn.

De circulaire economie is op alle beleidsniveaus één van de topprioriteiten. Zo vormt het nieuwe **Europese** actieplan Circulaire Economie sinds 2020 een centraal onderdeel van de Europese Green Deal. Het plan voor circulaire economie bevat maatregelen om:

- » producten meer circulair te maken, door ervoor te zorgen dat ze langer meegaan, makkelijker te herstellen zijn en meer gerecycleerde grondstoffen bevatten;
- » consumenten meer rechten te geven, onder meer een “recht op herstel”;
- » de hoeveelheid afval te verminderen.

Ook op **federaal** niveau beweegt wat. Met het Federaal actieplan circulaire economie (2021-2024) wil de Belgische overheid haar hefbomen en bevoegdheden inzetten om de omslag naar een circulaire economie mogelijk te maken. Denk hierbij onder meer aan het productbeleid, het fiscaal beleid, het consumentenbeschermingsbeleid en de overheidsopdrachten, maar ook aan het Plan voor Herstel en Veerkracht (PHV). Dat plan, dat België indiende om van de Europese covidsteun te kunnen genieten, wil onder andere projecten financieren

rond het ecologisch ontwerp van producten en kmo's sensibiliseren rond circulaire economie.

Op **Vlaams** niveau is de circulaire economie één van de zeven transitie uit de Vlaamse Visie 2050, naast bijvoorbeeld slim wonen en leven, een koolstofarm energiesysteem of een vlotte en veilige mobiliteit. In deze langetermijnstrategie die de regering ontvouwd, leeft de ambitie om de materialenvoetafdruk te reduceren met 30% tegen 2030, om jobs en welvaart te creëren, en om de waterschaarste tegen te gaan. Via bewuster gebruik en het sluiten van kringlopen, beoogt het plan daarnaast om de natuurlijke hulpbronnen optimaal in te zetten. Deze circulaire transitie krijgt vorm in het kader van ‘Vlaanderen Circulair’, een partnerschap van overheden, bedrijven, non-profit en kenniswereld dat zich engageert om acties op te zetten rond zes thema's: (a) circulair bouwen, (b) chemie en kunststoffen, (c) waterkringlopen, (d) bio-economie, (e) voedselketen, (f) maakindustrie (textiel, meubelen, elektro, batterijen, ...). Daarnaast vormt de circulaire stad een belangrijke werf. Op middellange termijn wil Vlaanderen Circulair de circulaire economie verankeren in het denken en doen van gemeenten, steden, burgers en ondernemers.

Circulaire economie als provinciaal speerpunt

Voor de Provincie Oost-Vlaanderen, die klimaatneutraal en klimaatgezond wil worden tegen 2040, is de omschakeling naar een circulaire economie een speerpunt van haar beleid.

De Provincie focust hierbij in het domein ondernemen & innovatie vooral op volgende thema's:

- » **bio-economie**, voor duurzame valorisatie van organische rest- en nevenstromen;
- » **chemie/kunststoffen**, recyclage van kunststoffen, verduurzamen van de gebruikte grondstoffen, ecodesign van (consumenten)producten die kunststoffen/chemie bevatten en industriële symbiose;
- » **maakindustrie**, verduurzamen van productie, gebruik en 'end-of-life' van elektronica en textiel;
- » **circulair bouwen**, waarbij we een nieuwe kijk op design, maakindustrie, dienstverlening, consumptie en businessmodellen nastreven.

De Provincie slaat hierbij de brug naar haar slimme specialisatiebeleid dat, via het platform Innovation Playground¹, inzet op de speerpuntclusters bio-economie / cleantech, materialen, slimme logistiek, slimme digitalisatie, zorg economie en -innovatie en agro-voeding.

Het Provinciebestuur zet op verschillende manieren in op de transitie naar een meer circulaire economie:

- » de oproep 'circulaire gemeente Oost-Vlaanderen'² ondersteunt lokale besturen bij de ontwikkeling van een (lokale) kringlooeconomie, bv. door het opmaken van een circulaire visie en actieplan of het uitwerken van een concreet pilootproject;
- » de subsidie voor 'circulaire ketenprojecten'³ voorziet steun voor partnerschappen die als doel hebben om producten, processen of diensten circulair te ontwerpen, te produceren of te organiseren;
- » in de samenwerking met De Punt⁴ wordt bij de ondersteuning van innovatieve vormen van maatschappelijk verantwoord sociaal ondernemerschap de nadruk gelegd op circulaire innovaties en opbouw van netwerken om sociaal-circulaire initiatieven te bevorderen;
- » ondersteuning van de Oost-Vlaamse besturen om hun aankoopbeleid te verduurzamen. Circulaire criteria worden meegenomen in een sociaal en

1 www.innovationplayground.be

2 www.oost-vlaanderen.be/circulaire-economie

3 www.oost-vlaanderen.be/circulaire-economie

4 www.depunt.be

duurzaam aankoopbeleid;

- » nog ter versterking van het duurzaam aankoopbeleid werd eind 2021 De Regioleverancier⁵ gelanceerd. Via dit platform willen de initiatiefnemers de brug slaan tussen lokale overheden en hun ondernemers, alsook informatie ontsluiten over duurzaam aankopen.

Het Oost-Vlaamse circulaire ecosysteem krijgt verder vorm door de 4 **sociaal-circulaire hubs** die Oost-Vlaanderen rijk is:

- » De Keet⁶, regio Aalst
- » SCHOUDER⁷, regio Oudenaarde
- » Sociaal-Circulaire Hub Gent⁸
- » Cocon⁹, Sint-Niklaas, regio Waasland

De Keet, SCHOUDER en de Sociaal-Circulaire Hub Gent ontstonden uit de ESF-oproep 'Circulair Werk(t)'¹⁰. COCON is ontstaan vanuit een samenwerking tussen de Provincie Oost-Vlaanderen en lokaal bestuur Sint-Niklaas.

De sociaal-circulaire hubs bestaan uit diverse partnerschappen, met aan boord ondernemingen, maatwerkbedrijven, lokale besturen, kennisinstellingen, social profitorganisaties, ...

Vanuit de Provincie Oost-Vlaanderen ondersteunen we actief het ecosysteem en de werking van 'onze' hubs om sociaal en circulair ondernemerschap op lokaal niveau een boost te geven door onder andere:

- » netwerking, waarbij stakeholders elkaar treffen en concrete samenwerking aftoetsen;
- » de totstandkoming van nieuw circulair werk voor erkende sociale economiebedrijven, of van nieuw circulair ondernemerschap met sociale impact;
- » bewustwording over de meerwaarde van sociaal en circulair ondernemen bij burgers en bedrijven;
- » de creatie van extra jobs (op de lange termijn).

5 www.regioleverancier.be

6 www.dekeet.be

7 www.linkedin.com/company/schouder

8 www.linkedin.com/company/sociaal-circulaire-hub-gent/

9 www.sint-niklaas.be/onze-dienstverlening/bestuur-en-participatie/projecten/cocon-stadsdeel-krijgt-duurzame-en-innovatieve-toekomst/cocon-wat

10 www.circulairwerkt.be/hubs

Beleidsplan ruimte

De transitie naar een circulaire samenleving is ook een van de drie beleidskaders beschreven in het beleidsplan 'Maak Ruimte voor Oost-Vlaanderen'.

Daarin geeft de Provincie een bredere invulling aan het begrip circulariteit met betrekking tot duurzaam en efficiënt organiseren van de ruimte. Ruimte is eindig; we hebben slechts een bepaalde oppervlakte beschikbaar om in te richten. In een circulaire samenleving beperken we zo veel mogelijk bijkomend ruimtebeslag en proberen we onze ruimte zo veel mogelijk te hergebruiken.

Case: Het bedrijf **PACHAGREENS** (Desteldonk) heeft al sinds 2016 ervaring met de teelt van de zogenaamde microgreens, of ook wel micro- of kiemgroenten genoemd. Begin 2023 startten ze met een 'circulair ketenproject' waarin het bedrijf samen met ILVO onderzoekt hoe teeltsubstraten van microgreens kunnen hergebruikt worden als substraat voor oesterzwammen. Het doel van het praktijkgericht onderzoek is om het éénmalig gebruik van houtvezel in teeltsubstraten te vermijden door het opnieuw te valoriseren. PACHAGREENS test ook de mogelijkheden uit om de CO₂ die de oesterzwammen produceren te hergebruiken voor de microgreens. Dit project optimaliseert de levenscyclus én de afvalstroom van het substraat.

www.pachagreens.be

Case: Afval afkomstig van babyluiers en incontinentiemateriaal creëert een enorme maatschappelijke uitdaging naar CO₂-impact en restafval. Aangezien wegwerpproducten meer dan 95% van de markt vormen, geldt recyclage als een absolute noodzaak om dit probleem aan te pakken. Technologisch gezien zijn in de verwerking belangrijke stappen gezet de voorbije jaren; de uitdaging blijft echter om een voldoende hoeveelheid afval in te zamelen om een industriële verwerkingseenheid te vullen. Sinds 2021 haalt WOOSH luierafval gescheiden op bij kinderdagverblijven en onthaalmoeders, dankzij een betaalbaar bedrijfsmodel waarbij de Gentse start-up de levering van verse luiers combineert met de ophaling van afval. Om een circulaire luireconomie in Vlaanderen mogelijk te maken, is een verbreding van het businessmodel naar huishoudens vereist. Dit is nodig om de noodzakelijk volumes te halen. Naast de verdere expansie in België en de focus op projecten om luierrecyclage te realiseren, startte Woosh begin 2023 met een 'circulair ketenproject' om een innovatief bedrijfs- en logistiek model te ontwikkelen om het luierafval in te zamelen bij gezinnen.

www.woosh.be

Provincie Oost-Vlaanderen stimuleert sociaal-circulaire innovatie

Als intergemeentelijk samenwerkingsverband voor milieu in de regio van Aalst probeert ILvA¹¹ de inzameling van het huishoudelijk afval van meer dan 150.000 gezinnen in Zuid-Oost-Vlaanderen op een zo ecologisch en economisch verantwoorde manier te organiseren. Afvalpreventie en het selectief inzamelen staan op de eerste plaats. Maar ILvA wil ook de verwerking van het ingezamelde afval verduurzamen en werkt daarvoor samen in een aantal innovatieve projecten.

Op de voormalige composteringssite in Geraardsbergen ontwikkelt ILvA samen met sociaal economiebedrijf Kiemkracht en in samenwerking met de Provincie Oost-Vlaanderen een eco-grondstoffenhub. Op de site zullen verschillende schakels in de duurzame biomassaverwerking samengebracht worden. Niet alleen het groenafval dat ILvA op de recyclageparken inzamelt, maar ook bioafval dat vanuit de aangesloten gemeenten wordt gegenereerd kan er worden verwerkt. Zo wordt er ruimte geboden om de nevenstromen van het onderhoud van houtkanten te stockeren en er te drogen, zodat ze omgezet kunnen worden naar bruikbare houtsnippers voor kleine lokale biomassaketels. Deze ketels bieden dan warmte aan lokale organisaties. Er wordt ook onderzocht hoe het bermmaaisel verduurzaamd kan worden.

Van afval wordt er grondstof gemaakt. Het groenafval van de recyclageparken wordt in Schendelbeke gecomposteerd. Er is nu ook een proefproject gestart om de zeefoverloop, het materiaal dat te groot is om te composteren, via pyrolyse tot biochar om te zetten. Biochar is een biologische kool die gebruikt kan worden als bodemverbeterend middel, als zwarte natuurlijke kleurstof en bij uitstekende kwaliteit ook als waterzuiverend en luchtzuiverend product, zoals actieve kool. Op 24 januari 2023 organiseerde ILvA een toonmoment over de verschillende lopende of geplande projecten. Het composteringsproces en het pyrolyseproject werden toegelicht en er werd gedemonstreerd hoe van de kerstbomen die op de recyclageparken zijn ingezameld, houtchips worden gemaakt. Ook een project waarbij bermmaaisel tot vezels, isolatiemateriaal en zelfs vloerbekleding worden omgezet kwam aan bod.

Het project beoogt de creatie van een duurzame, circulaire en lokale hub met een sociale impact. Dit sluit nauw aan bij het speerpunt 'Naar een duurzame en inclusieve economie' van het bestuursakkoord Oost-Vlaanderen 2019-2024. Het ontwikkelen van economische activiteiten in de biogebaseerde economie kadert bovendien in het speerpunt 'bioeconomie & cleantech' van Innovation Playground.

Circulair ecosysteem in Oost-Vlaanderen

1. Overzicht van circulaire organisaties in Oost-Vlaanderen

In 2023 zijn er 239 actieve circulaire organisaties. De circulaire organisaties worden onderverdeeld aan de hand van de rol die ze opnemen binnen het ecosysteem.

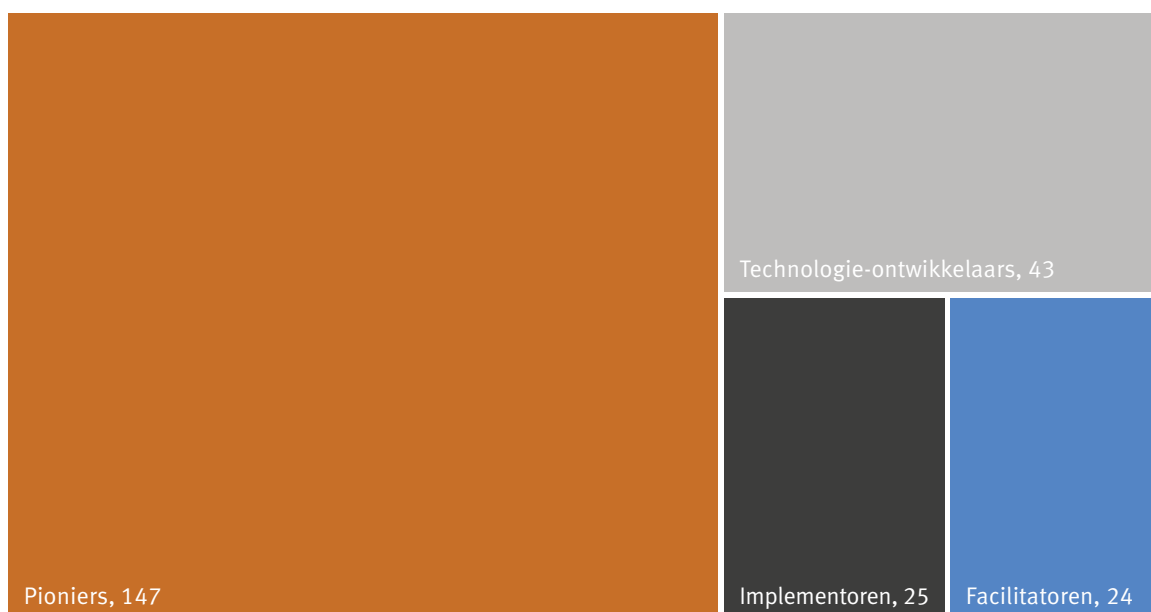
Zoals uit figuur A.1 blijkt, vormen pioniers (147) de grootste groep binnen het Oost-Vlaamse circulaire ecosysteem. Dit zijn voorbeeldbedrijven die innovaties (willen) toepassen in hun productieproces of bedrijfsvoering.

Technologie-ontwikkelaars (43) zijn organisaties die innovaties ontwikkelen met het oog op implementatie door derden. Zij vormen de tweede grootste groep in het ecosysteem.

Implementoren vertegenwoordigen 25 actoren binnen het ecosysteem. Deze organisaties ondersteunen andere organisaties en bedrijven bij het toepassen van innovatie en circulaire projecten. Deze groep bestaat uit consultancybureaus, projectontwikkelaars, burgercoöperaties, enzovoort.

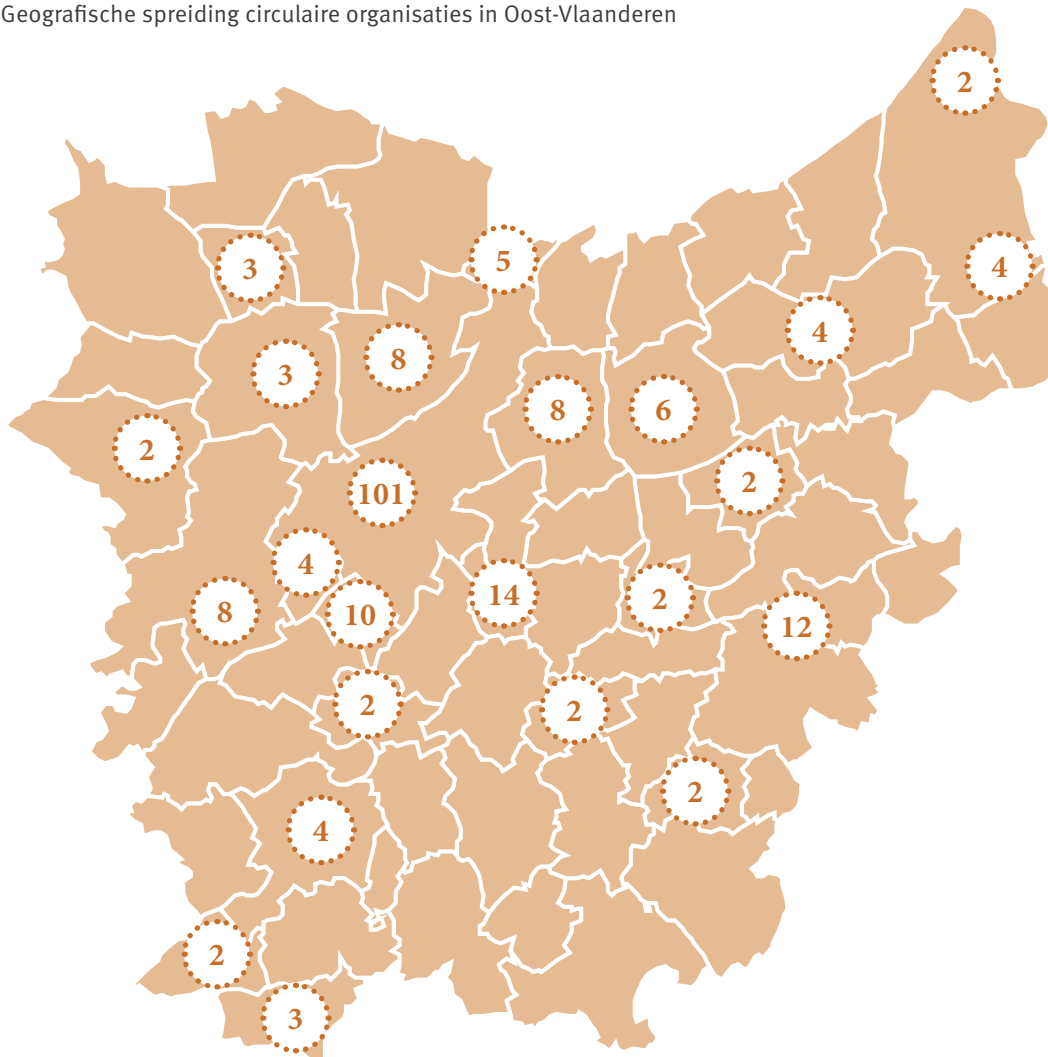
De laatste groep zijn facilitatoren (24), organisaties die innovatie mogelijk maken door middel van onderzoeksinfrastructuur, ruimte om te ondernemen, risicokapitaal, Academia, accelerators, overheidsinstellingen en clusterorganisaties vertegenwoordigen de groep van facilitatoren.

Fig A.1: Overzicht van het aantal organisaties per rol in circulaire ecosysteem

Bron: Datascouts, Circulaire Economie in Oost-Vlaanderen. Rapport, 2023

Fig A.2: Geografische spreiding circulaire organisaties in Oost-Vlaanderen

Bron: Datascouts, Circulaire Economie in Oost-Vlaanderen. Rapport, 2023

2. Tewerkstelling

Voor 2021¹² zagen we een totale tewerkstelling van 8.324 VTE (voltijdsequivalenten) op basis van 162 circulaire bedrijven met data omtrent hun VTE in Oost-Vlaanderen. Voor de overige 77 circulaire organisaties waren er geen financiële resultaten beschikbaar.

Studies¹³ over de huidige werkgelegenheid in de circulaire economie in Vlaanderen en België stellen dat in 2020 respectievelijk 2% en 1,73% van de werknemers aan de slag zijn in een circulaire sector. Overall noteert men een stijgende trend.

3. Evolutie van nieuwe circulaire organisaties

In 2012 is er een duidelijke acceleratie van het aantal nieuwe circulaire bedrijven in Oost-Vlaanderen met onder andere de opkomst van circulaire organisaties die inzetten op bewustmaking van circulaire economie in Oost-Vlaanderen (zoals bijvoorbeeld Act4change en Onbetaalbaar). Deze bedrijven zijn gestart vanuit hun eigen visie dat er nood was aan meer bewustmaking rond duurzaamheid.

12 Gezien ondernemingen tot 6 maanden na het afsluiten van het boekjaar kunnen rapporteren over financiële gegevens en cijfers met betrekking tot tewerkstelling, kunnen we informatie delen tot en met het boekjaar 2021. Data voor het boekjaar 2022 wordt wegens onvolledigheid niet weergegeven.

13 hiva.kuleuven.be/nl/onderzoek/thema/klimateendo/p/themas/MICHELLE?utm_source=&utm_medium=e-mail&utm_campaign=20230301_Climate_NL

In 2016 werd opnieuw een versnelling waargenomen, zie figuur A.3. Circulaire organisaties binnen de industrie transport en mobiliteit komen op met een aanbod van deeloplossingen. In 2014 was er een exponentiële groei te zien in het aantal deeloplossingen binnen transport en mobiliteit in Europa, wat mogelijk geleid heeft tot de adoptie van nieuwe deeloplossingen in Oost-Vlaanderen in 2016.

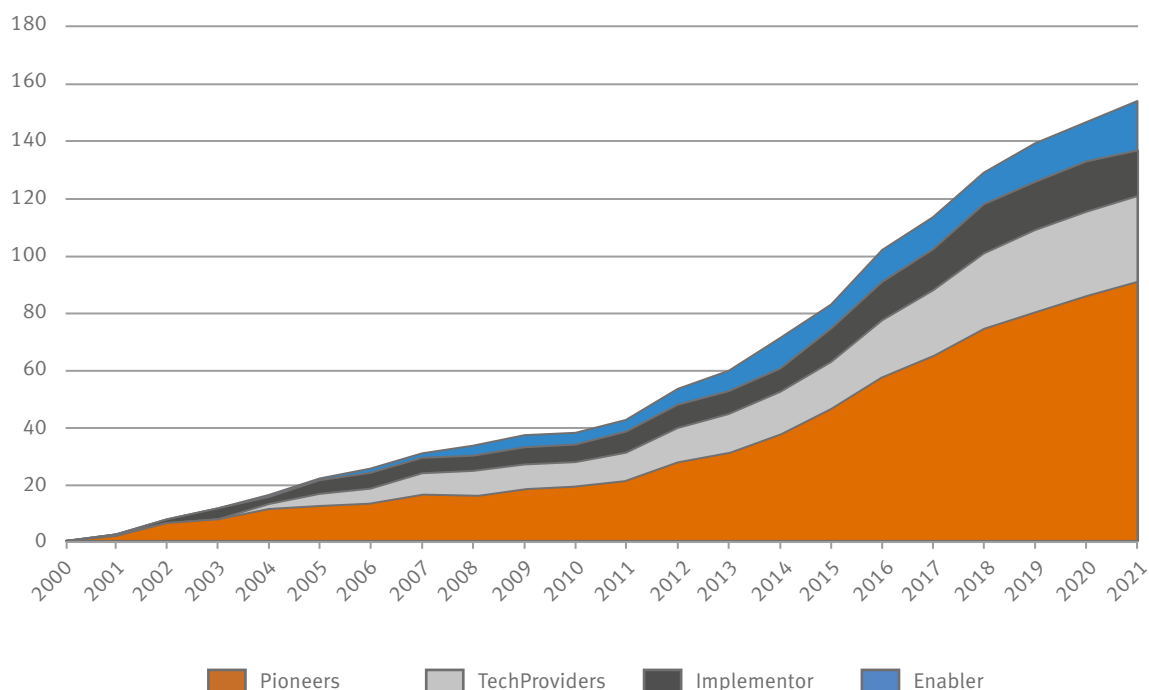
Sinds 2017 zijn er opnieuw een aantal nieuwe pioniers opgestart. Hierbij wordt meer ingezet op duurzame voedselproductie. Nieuwe bedrijven in het circulaire ecosysteem van Oost-Vlaanderen zijn Pachagreens, Soupersmooth en Djar. Daarnaast zien we ook weer enkele nieuwe circulaire organisaties binnen het domein 'circulair bouwen' (D-Centralized, Hitch, HUISMUS, Releaf).

Naast circulair bouwen en duurzame voedselproductie starten in Oost-Vlaanderen sinds 2017 ook een aantal nieuwe bedrijven die de ambitie hebben de kleding- en textielindustrie te verduurzamen op basis van circulaire initiatieven. Voorbeelden die het Oost-Vlaamse ecosysteem hebben verhoogd zijn Alsico (recyclage van afgedankte werkkledij), Mr. Manchette (recycleerbare hemden) en IDA & VOLTA (kledij uit recyclagematerialen).

Wat verder opvalt is een grote verscheidenheid aan circulaire initiatieven:

- » Robinetto (watertap om verpakkingsafval tegen te gaan);
- » Goodless Smartgroup (duurzame totaaloplossingen van herbruikbare bekertjes en voedingsverpakkingen);

Fig A.3: cumulatief overzicht van het aantal nieuwe circulaire bedrijven in Oost-Vlaanderen

Bron: Datascouts, Circulaire Economie in Oost-Vlaanderen. Rapport, 2023

- » IWAS Products (upcycling glazen flessen);
- » More2Coffee (transformeren van koffieresten nieuwe circulaire grondstoffen);
- » Ympa (kweekpotten gemaakt uit 100% recyclagematerialen en 100% recycleerbaar);
- » Woosh (lulierrecyclage);
- » Resound (circulaire akoestiekverbetering);
- » Zeepkat (zero waste zeep);
- » ...

Verder zijn er sinds 2017 ook nieuwe implementoren en facilitatoren bijgekomen die zich toespitsen op circulaire economie en bedrijven ondersteunen die het welzijn van mens en planeet hoog in het vaandel dragen. Nieuwe facilitatoren zijn The Circular Hub Accelerator (2019), The Circular Kickstart (2019) en Kaira Fund. Een voorbeeld van een nieuwe implementor is Quest (2018).

Bronnen:

- » Möbius, Visie en actieplan Temse Circulair 2030. Strategische tekst, 2022 (i.o.v. Provincie Oost-Vlaanderen en lokaal bestuur Temse)
- » Möbius, Circulaire gemeente, rol van het lokaal bestuur en handvaten circulaire strategie. Eindrapport, 2022 (i.o.v. Provincie Oost-Vlaanderen en lokaal bestuur Temse)
- » Provincie Oost-Vlaanderen, Circulaire economie in Oost-Vlaanderen. Publicatie, 2020 - <https://dms.oost-vlaanderen.be/download/68888c00-60af-4f75-89da-5c5b68d58e14/Circulaire%20economie%20in%20Oost-Vlaanderen.pdf>
- » Datascouts, Circulaire Economie in Oost-Vlaanderen. Rapport, 2023 (i.o.v. Provincie Oost-Vlaanderen)
- » <https://cemonitor.be/indicator/effecten/socio-economisch/tewerkstelling-in-de-circulaire-economie/>
- » <https://cemonitor.be/indicator/effecten/socio-economisch/omzet-in-de-circulaire-economie/>
- » <https://hiva.kuleuven.be/nl/onderzoek/thema/klimaatendo/p/themas/Documents/policy-brief-circular-jobs-2022-0215-nl1.pdf>
- » <https://ce-center.vlaanderen-circulair.be/src/Frontend/Files/userfiles/files/Policy%20Brief%20Circular%20Jobs%202021%20-%20Final.pdf>

Sociaal ondernemerschap als antwoord op nieuwe maatschappelijke uitdagingen

Het sociaal ondernemerschap in Oost-Vlaanderen zit in de lift. Sociale ondernemers streven met hun innovatieve activiteiten in de eerste plaats een positieve impact na voor mens, milieu en samenleving. Dat kan in een winstgedreven (profit) omgeving, maar evengoed in een niet-winstgedreven context (non-profit). De activiteiten die ze ontplooiën, zijn heel divers en vallen in twee grote groepen uiteen. Langs de ene kant zijn er de sociale economiebedrijven (maatwerkbedrijven, lokale diensteneconomie initiatieven en arbeidsmatige activiteiten) die sterk inzetten op de tewerkstelling van personen met afstand tot de reguliere arbeidsmarkt. Competentieontwikkeling, begeleiding, aangepaste tewerkstelling en ondernemerschap vormen de kern van hun bedrijfsvoering. Langs de andere kant zijn er de sociale ondernemingen die met hun activiteiten oplossingen zoeken voor tal van maatschappelijke uitdagingen, zoals klimaatschokken, de voedselproblematiek, de afvalberg, ...

De aandacht en het draagvlak voor sociaal ondernemerschap krijgt zowel op Europees als op Vlaams en provinciaal niveau steeds meer aandacht. Op diverse beleidsniveaus groeit het bewustzijn dat sociale economie bijdraagt tot de oplossing van belangrijke maatschappelijke uitdagingen. Denk hierbij aan het verwezenlijken van slimme, duurzame en inclusieve groei, kwaliteitsvolle banen, sociale samenhang, lokale en regionale ontwikkeling en sociale innovatie.

Recente ontwikkelingen binnen het werkveld en nieuwe regelgevingen op diverse beleidsniveaus zetten deze tendens kracht bij.

Met de goedkeuring van het nieuwe 'Actieplan

sociale economie'¹ heeft **Europa** de ambitie om een gunstig klimaat voor de sociale economie tot stand te brengen en het volledig potentieel om de EU-instrumenten te benutten om de sociale economie tot bloei te laten komen.

Het **Vlaamse beleidsniveau** ondersteunt via het decreet 'Maatwerk bij collectieve inschakeling'² (regelgeving van 2019) de 126 Vlaamse maatwerkbedrijven die op maat werk bieden aan mensen met een arbeidsbeperking. In een maatwerkbedrijf heeft minstens 65 % van de werknemers een afstand tot de arbeidsmarkt.

Het nieuwe decreet 'Individueel maatwerk'³ heeft als doelstelling de kansen op tewerkstelling in een reguliere arbeidscontext te verhogen van personen met een arbeidsbeperking. Werkgevers uit de reguliere economie die personen met een arbeidsbeperking in dienst nemen, kunnen vanaf 1 juli 2023 financiële ondersteuning ontvangen in de vorm van een loonpremie en/of een begeleidingspremie.

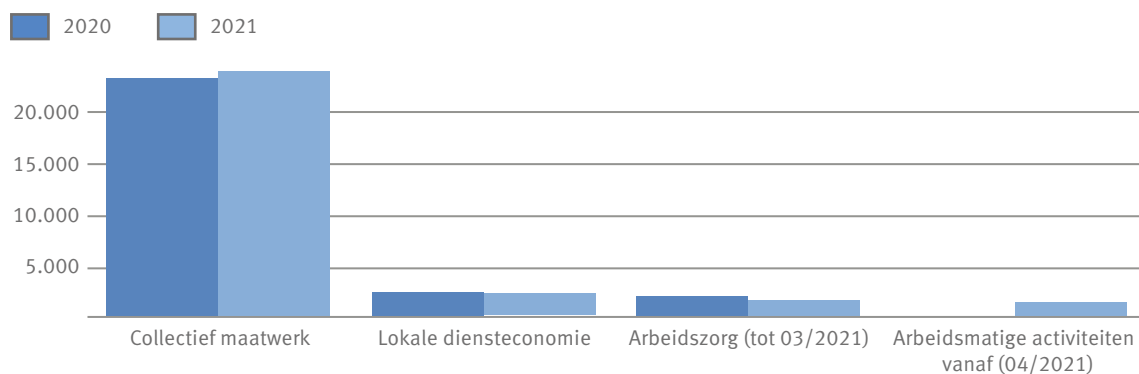
Vier maatregelen die op heden nog van toepassing zijn binnen collectief maatwerk worden geïntegreerd binnen het nieuwe kader van Individueel maatwerk: de Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP), de Sociale Inschakelingseconomie (SINE), de Lokale Diensteneconomie (LDE) en de maatwerkafdelingen (MWA).

1 https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0288_NL.html

2 <https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1023214.html>

3 Decreet Individueel Maatwerk | Vlaams Parlement

Fig B.1: Doelgroepwerknemers in de sociale economie -Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: Departement Werk en Sociale Economie

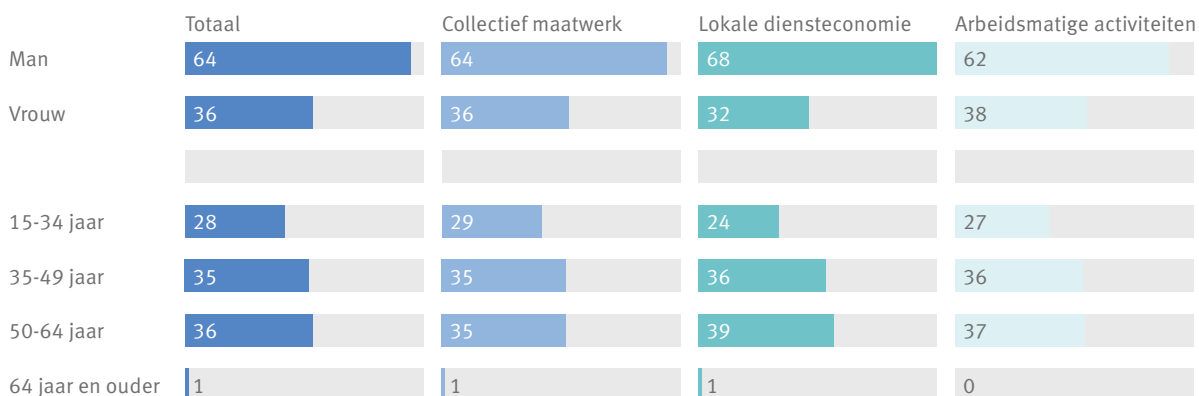
Enkele cijfers uitgelicht

- » Eind 2021 waren 28.639 doelgroepwerknemers tewerkgesteld in de sociale economie in het Vlaamse Gewest. Dat komt overeen met bijna 1% van de totale werkende bevolking.
- » In 2021 waren er 159 erkende Vlaamse maatwerkbedrijven en -afdelingen, 162 lokale diensteneconomie initiatieven en 53 initiatieven of samenwerkingsverbanden in de arbeidszorg.
- » Het merendeel van de doelgroepwerknemers (84%) werkt in de collectieve maatwerkbedrijven en -afdelingen. In 2021 ging het om 24.064 personen.
- » Bij het totaal van de doelgroepwerknemers

in de sociale economie waren mannen in 2021 in de meerderheid (64%). Bij de lokale diensteneconomie lag het mannelijk overwicht nog iets hoger (68%), bij de arbeidsmatige activiteiten iets lager (62%).

- » 28% van de doelgroepwerknemers in de sociale economie was in 2021 tussen 15 en 34 jaar. 35% was tussen 35 en 49 jaar, 36% tussen 50 en 64 jaar en 1% 65 jaar of ouder.
- » De arbeidsmatige activiteiten en het collectief maatwerk vertonen een gelijkaardige structuur in leeftijdsverdeling als de algemene cijfers. Bij de lokale diensteneconomie zijn er iets meer oudere werknemers actief.

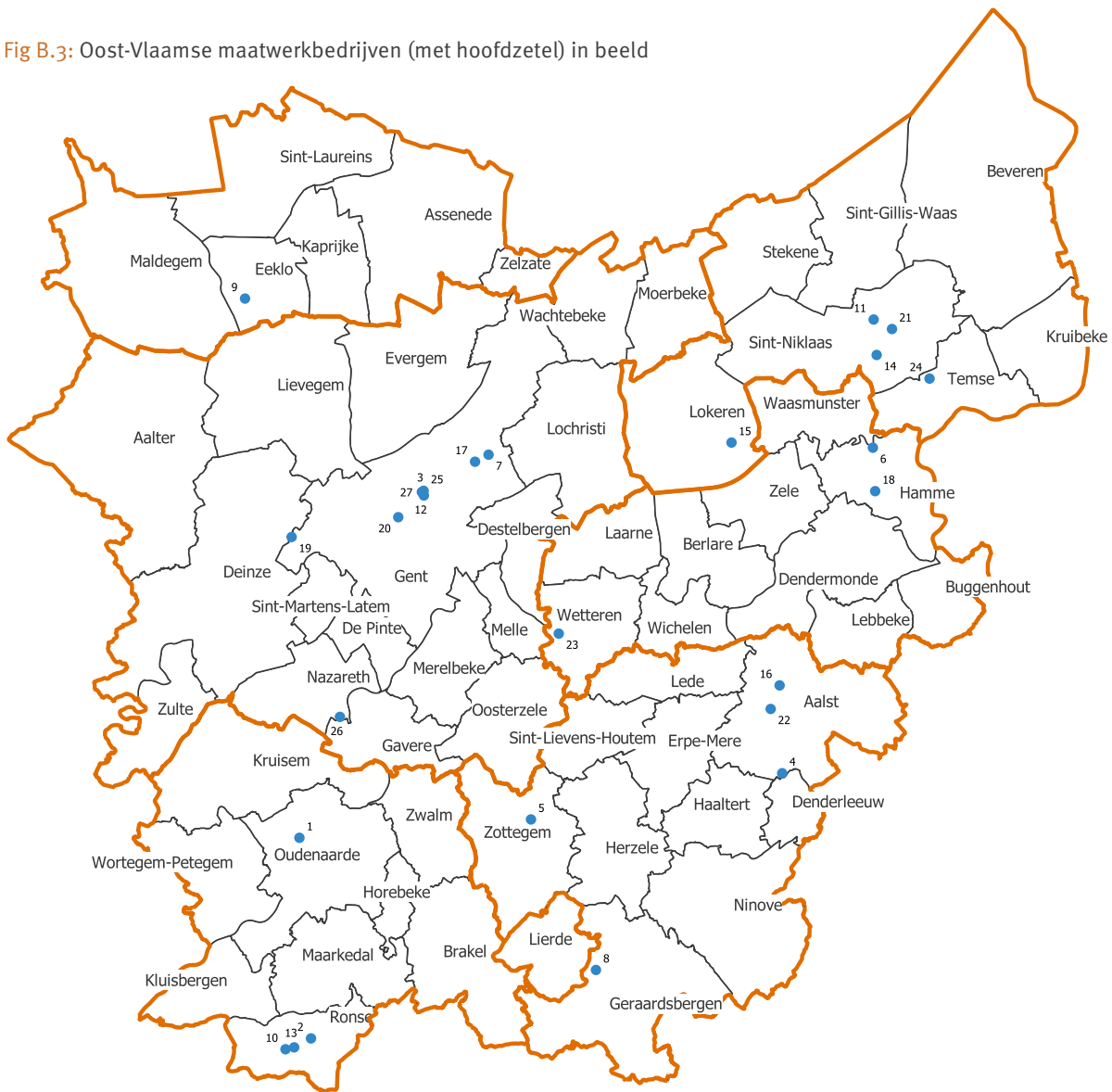
Fig B.2: Doelgroepwerknemers in de sociale economie naar geslacht en leeftijd - Vlaams Gewest, 2021, in %

Bron: Departement Werk en Sociale Economie

Fig B.3: Oost-Vlaamse maatwerkbedrijven (met hoofdzetel) in beeld

Bron: Dienst Ondernemen & Innovatie, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen

1	Aarova	10	Kringwinkel Zuid-Oost-Vlaanderen	18	Kiemkracht
2	Arcor	11	Den Azalee	19	MIRTO
3	Ateljee	12	Gandae	20	Ryhove
4	De Loods	13	Grijkoort	21	Mo-Clean
5	Beschermde Werkplaats Zottegem	14	JOMI	22	Stroom
6	De Kempiaan	15	Kringwinkel De Cirkel	23	Trianval
7	Con Brio (Compaan)	16	MAAAT	24	Wase Werkplaats
8	De Dagmoed	17	Maatwerkbedrijf De Kromme Boom	25	Weerwerk
9	M-accent			26	Zonnehoeve
				27	Labeur

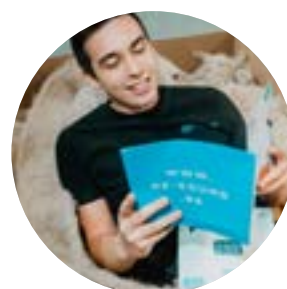
Sociaal ondernemerschap als provinciaal speerpunt

Sociaal ondernemerschap staat hoog op de agenda in het economisch beleid van de Provincie Oost-Vlaanderen (zie ook eerdere bijdragen rond sociaal ondernemerschap in de edities 2019 en 2021 van de Sociaal-economische situatieschets van Oost-Vlaanderen). Het provinciebestuur ziet de ondersteuning van sociaal ondernemerschap als een hefboom voor economische groei en jobs. De samenwerking tussen sociale en reguliere economie staat hierbij centraal. Volgende ondersteuningsvormen zetten sociaal ondernemerschap als provinciaal speerpunt kracht bij:

- » de subsidie voor ‘de bevordering van innovatie en professionalisering door samenwerking tussen reguliere ondernemingen en maatwerkbedrijven’ heeft tot doel een product of dienst af te leveren vanuit deze samenwerking. Het eindresultaat moet een creatief en vernieuwend karakter hebben en bijdragen aan de professionalisering van kennis en vaardigheden bij zowel de reguliere als de sociale ondernemingen;
- » de subsidie voor ‘de impactgedreven (her) starter’ voorziet het noodzakelijke startgeld voor vormingscursussen, voor advies- en investeringskosten en als tussenkomst in deelnamekosten aan beurzen en events.

Case: Circulaire akoestische panelen

Resound ontwikkelt toepassingen die elke ruimte een optimale akoestiek geven en werkt hierbij volledig circulair. Alle gebruikte grondstoffen en materialen worden hergebruikt of gerecycleerd. Oude en afgedankte panelen kunnen gemakkelijk teruggestuurd worden en krijgen een nieuwe bestemming. Maatschappelijk verantwoord ondernemen staat centraal in de denk- en werkwijze van het bedrijf, waarbij ook gefocust wordt op de sociale dimensie van tewerkstelling.

“Ik geloof in een wereld waar vervuilende producten vervangen worden door duurzame alternatieven. De subsidie ‘impactgedreven starter’ die ik kreeg van de Provincie Oost-Vlaanderen gaf mij de kans om Resound bekend te maken bij mogelijke klanten, maar ook advies en begeleiding in te huren bij het testen van onze producten”, aldus Aaron Thierens, de bezieler van Resound.

Case: Zoë De Cock, ontwerpster met impact op de modewereld

Met haar modelabel Renée maakt Zoë De Cock nieuwe creaties van oude kledingstukken en overstocks die normaal gezien op het stort of de brandstapel belanden. De productie is circulair en vindt plaats bij een lokaal, sociaal atelier waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werkzaam zijn. Zoë De Cock toont dat sociaal en circulair ondernemen binnen de mode-industrie hand in hand kunnen gaan.

“Ik wil tonen dat er een andere manier is om mode te maken. Eentje met respect voor mens en milieu. De provinciale subsidie heeft mij financieel een duwtje in de rug gegeven om te groeien”, aldus Zoë De Cock, oprichtster van Renée.

- » De Provincie Oost-Vlaanderen werkt samen met De Punt⁴ voor de ondersteuning van innovatieve vormen van maatschappelijk verantwoord sociaal ondernemerschap en voor het vervullen van de brugfunctie tussen de reguliere en de sociale economie;
- » De Provincie ondersteunt het ecosysteem van de Oost-Vlaamse regisseurs lokale sociale economie en werk. Deze lokale regisseurs ondersteunen de lokale besturen bij de uitbouw van de lokale sociale economie en het bevorderen van de tewerkstelling van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in de reguliere en de sociale economie;
- » De Provincie faciliteert het provinciale online

platform doeners.be⁵. Dit platform bundelt alle producten en diensten van de sociale economiebedrijven. De vele getuigenissen op dit platform tonen de succesverhalen van de samenwerking tussen reguliere en sociale economie;

- » ten slotte begeleidt de Provincie de Oost-Vlaamse besturen om hun aankoopbeleid te verduurzamen. Overheidsopdrachten vertegenwoordigen immers een aanzienlijk budget en zijn een belangrijke hefboom om klimaatambities te realiseren, de transitie naar een circulaire economie te stimuleren en een positieve impact te hebben op de tewerkstelling van kansengroepen. Het Oost-Vlaams platform Regioleverancier.be⁶ slaat hierbij de brug tussen lokale overheden en hun ondernemers en ontsluit info over duurzaam aankopen.

Sociale en reguliere economie vinden elkaar

De samenwerking tussen reguliere bedrijven en ondernemingen in de sociale economie is een win-win. Maatwerkbedrijven spelen flexibel in op nieuwe opdrachten en zijn sterk in het uitvoeren van repetitieve taken. Ze ontzorgen de reguliere klant voor heel wat taken.

Een aantal tendenzen werken de samenwerking tussen reguliere en sociale economie in de hand.

1. Krapte op de arbeidsmarkt

Ten gevolge van de krapte op de arbeidsmarkt kijken reguliere bedrijven alsmaar vaker naar de doelgroepmedewerkers in de sociale economie als een potentiële bron van werkkrachten. Samenwerking met maatwerkbedrijven is voor de reguliere ondernemers een win. Tal van eenvoudige,

4 <https://www.depunt.be>

5 <https://www.doeners.be>

6 <https://www.regioleverancier.be/nl>

repetitieve basistaken lenen zich perfect voor de medewerkers van maatwerkbedrijven. De vele enclavewerkingen waarbij maatwerkers en hun begeleiders op de site van het regulier bedrijf aan de slag gaan, ontzorgen het bestaand personeel. Op die manier kunnen de bestaande werknemers hun werk efficiënter uitvoeren en kunnen ze zich toespitsen op de corebusiness van het bedrijf.

2. Reshoring: kansen voor maatwerkbedrijven

Reshoring is het terugbrengen van bedrijfsactiviteiten en productie uit het buitenland naar het land van waar deze oorspronkelijk werden geoffshored.

De klimaat- en duurzaamheidstransitie (keuze om de CO₂-uitstoot te verminderen door lokaal te produceren), technologische vooruitgang en innovaties die zorgen voor een productiviteitsstijging en afnemende loonkostvoordelen van lage loonlanden, zijn belangrijke impulsen voor bedrijven om de productie terug naar eigen land te brengen.

De coronacrisis, de geopolitieke spanningen en de Oekraïneoorlog hebben de keuze voor reshoring nog versterkt. Door de kwetsbaarheid van de toeleveringsketens kiezen ondernemers ervoor om de afhankelijkheid van het buitenland te beperken en de productie terug te halen.⁷

En hier komen de maatwerkbedrijven in beeld. Bedrijven die zelf niet in staat zijn om maakactiviteiten uit te voeren, kunnen deze activiteiten uitbesteden aan maatwerkbedrijven of een enclavewerking binnen het eigen bedrijf organiseren. Maatwerkbedrijven zijn de ideale partners omdat ze flexibel kunnen inspelen op vragen vanuit de reguliere sector, betrouwbaar zijn en heel lokaal ondernemen.

7 SERV, Rapport Reshoring. To reshore or not, that's the question, 2022 https://serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_Raad_20221205_Reshoring_RAP.pdf

Case: 'Van offshore in Roemenië naar maatwerk om de hoek'

Atkore Verdogan, een producent van kabeldraagsystemen in Oudenaarde, trok in 2016 naar Roemenië om het repetitieve en arbeidsintensieve montagewerk van verzinkbare stekkerdozen en kabelladders aldaar uit te voeren. De complexiteit van de logistieke puzzel en de transportkosten waren zo hoog dat offshoring achteraf niet de beste oplossing bleek te zijn. De montageactiviteiten werden daarom terug naar België gehaald. Vandaag gebeurt dit specifieke werk door gedetacheerde arbeiders van Aarova⁸, een nabijgelegen maatwerkbedrijf. Door de samenwerking met het maatwerkbedrijf wordt het mogelijk te produceren met betaalbare arbeid en aldus competitief te blijven. Andere motieven die meespeelden voor de reshoring zijn de flexibiliteit, de reductie van de ecologische voetafdruk en de bijdrage aan de lokale economie.⁹

3. Technologische evolutie

Nieuwe technologieën en innovaties bieden mogelijkheden om de arbeidsmarkt performanter te maken en de afstand tot de arbeidsmarkt voor doelgroepmedewerkers te verkleinen. Inclusieve technologieën (cobots, smart glasses, geavanceerde projectietechnologie, ...) vereenvoudigen moeilijk werk, dragen bij tot een inclusieve arbeidsmarkt en verhogen het rendement van de bedrijven.

8 <https://www.aarova.be/nl>

9 SERV, Rapport Reshoring. To reshore or not, that's the question, 2022

Case: Elektrische laadpalen voor de Europese markt, geproduceerd door maatwerkbedrijf Demival

Het maatwerkbedrijf Demival¹⁰ heeft naast een verpakkingsafdeling en een groendienst ook een aantal technische afdelingen. Het gaat om metaalbewerking, elektromontage en PCB bestukken. De combinatie van de verschillende diensten maakt het mogelijk voor Demival om hoogtechnologische items te produceren.

“Twee jaar geleden werden we benaderd door een ingenieursbureau dat elektrische laadpalen wilde maken. Ze hadden een innovatief concept uitgetekend en zochten een partner om de elektrische printplaten te maken. Toen ze zagen dat wij ook metaalbewerking aanbieden, polsten ze of we misschien de hele laadpaal konden maken”, vertelt Filip Walraeve, algemeen directeur van Demival.

Demival ontzorgt de klant van a tot z. Het maatwerkbedrijf koopt zelf alle componenten aan voor de laadpalen. Doelgroepmedewerkers maken de nodige kabelbomen, voorzien elektronisch maatwerk, assembleren de laadpaal en voeren de gevraagde eindtests uit. De laadpalen gaan mooi verpakt naar de eindklant, die ze op zijn beurt verder verdeelt naar bedrijven en particulieren.

4. Duurzaamheid/circulaire economie

Dat de circulaire economie extra jobs genereert, is bekend. De sectorstudie circulaire economie¹¹ geeft een potentieel aan van 30.000 nieuwe jobs in de circulaire economie. Veel circulaire activiteiten zoals recycleren, sorteren, reparatie en refurbishment lenen zich goed voor doelgroepwerknemers en bieden tewerkstellingskansen voor deze groep.

¹⁰ <https://demival.be>

¹¹ WSE, Sectorstudie circulaire economie, 2018

Case: Mo-Cyclette en Gouach slaan handen in elkaar voor circulaire fietsen

Mo-Cyclette¹² is een initiatief van maatwerkbedrijf Mo-Clean vzw¹³ en zet hoog in op de ontwikkeling en productie van circulaire stadsfietsen en e-bikes. De deskundig opgeleide doelgroepmedewerkers bouwen circulaire fietsen waarbij gereviseerde fietsonderdelen worden gecombineerd met nieuwe rijwielonderdelen van de hoogste kwaliteit.

Mo-Cyclette werkt samen met het Franse bedrijf Gouach dat een gepatenteerd batterijontwerp heeft ontwikkeld. Ieder onderdeel van de Gouach-batterij is modulair en kan snel én veilig worden gedemonteerd. Accu-cellen met verminderd vermogen kunnen in 10 minuten vervangen worden. Door reparaties gaat de batterij tot 2,5 keer langer mee.

“De samenwerking van Gouach en Mo-Cyclette zorgt voor betere circulaire fietsen, 100% repareerbaar, met een batterij die het milieu 4 keer minder belast!”, zegt Ying Tsao Tang, de COO van Gouach.

Nieuwe competenties binnen het maatwerk

De Vlaamse economie is continu in beweging en staat voor grote uitdagingen. Nieuwe technologieën en trends betekenen nieuwe mogelijkheden voor producten en diensten. De veranderingen op het vlak van industrie, e-commerce, hernieuwbare economie en circulaire economie betekenen heel wat kansen voor tewerkstelling (cf. vijf trendonderzoeken, uitgevoerd in opdracht van het Departement WSE, 2018)¹⁴. De keerzijde van de medaille is dat deze veranderingen met specifieke uitdagingen komen voor sociale economiebedrijven en de tewerkstelling van kansengroepen. Zo vergen ze veel nieuwe vaardigheden en competenties van de betrokken doelgroepmedewerkers en het omkaderingspersoneel.

12 <https://www.socialeconomie.be/sites/default/files/trendstudie%20circulaire%20economie.pdf>

13 <https://mo-cyclette.be/>

14 Vlaamse Overheid-Departement Werk en Sociale Economie, Trendrapporten sociale economie uitgevoerd door Deloitte, 2018 Trendrapporten sociale economie | Sociale Economie

Diverse studies en projecten brengen toekomstige competentienoden in kaart:

- » Provincie Oost-Vlaanderen wil personen met een afstand tot de arbeidsmarkt (her)activeren en ziet daarvoor kansen in de groeiende circulaire economie. Dit is de focus van het ESF-project 'S-Circel'. Dit Europees project dat in 2023 wordt afgerond, brengt in kaart welke circulaire jobs uitgevoerd kunnen worden door dit doelpubliek en hoe de samenwerking tussen sociaal en circulair ondernemerschap kan bijdragen tot een succesvol businessplan.

- » Met het ESF-project 'Competentieprognoses Maatwerk'¹⁵ brengt Groep Maatwerk de toekomstige competentienoden binnen de maatwerkbedrijven in beeld en dit op niveau van de maatwerker, de omkadering en de organisatie zelf. Bijkomend worden de opportuniteiten geëvalueerd die veranderingen kunnen bieden voor de tewerkstelling van personen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

15 Johan Desseyen (Mpiris), Competentieprognoses maatwerk, studie in opdracht van Groep Maatwerk, 2021 https://www.groepmaatwerk.be/sites/default/files/u3/20211231_eindrapport_competentieprognoses_maatwerk.pdf

De Oost-Vlaamse economie

2021-2022: een terugblik ¹

Een macro-economisch overzicht

Bruto binnenlands product

Hoewel hiervoor geen provinciale data beschikbaar zijn, moet aan deze indicator toch kort even aandacht worden besteed.

Onderstaande tabel geeft de BBP-cijfers voor de voorbije 8 kwartalen 2021-2022.

Voor 2021 wordt de totale groei geraamd op 6,1%. Voor 2022 is dat 3,1%. In 2020 ging het BBP met 5,4% achteruit. De economische krimp ten gevolge van covid-19 is dus al goedgemaakt.

Tabel C.1: Bruto binnenlands product België (2021-2022, wijzigingspercentage tegenover jaar voordien)

Q1 2021	Q2 2021	Q3 2021	Q4 2021	Q1 2022	Q2 2022	Q3 2022	Q4 2022
-0,2	+14,4	+4,8	+6,1	+5,2	+4,0	+1,9	+1,4

Bron: NBB

¹ De in dit hoofdstuk gebruikte methodologie en indicatoren zijn deels gebaseerd op Toekomstindicator 2022, een publicatie van VOKA Limburg, in samenwerking met Degroof-Petercam, Provincie Limburg en POM Limburg.

Toegevoegde waarde

In 2021 steeg de toegevoegde waarde van de Oost-Vlaamse economie met 9,5%, tot 55,3 miljard EUR.² Voor het Vlaams Gewest bedroeg de stijging 9,1%.

In bedrijfstakken met een toegevoegde waarde van meer dan 1 miljard EUR noteren we stevige toenames in de chemie (+16%), metaalproductie- en verwerking (+34%), nutsbedrijven (+15%), handel (+14%) en ICT (+12%). Bij een aantal van deze sectoren speelt natuurlijk het covid-19 effect, waardoor de productie in 2020 een terugval kende, gecompenseerd door een sterke expansie het jaar nadien. We mogen verwachten dat de stijging in 2022 minstens even hoog zal liggen, zoniet hoger, dankzij de zo goed als volledige heropening van de economie vanaf begin 2022.

Buitenlandse investeringen

Jammer genoeg zijn er op provinciaal niveau geen data te vinden over de de import- en exportbewegingen, dit terwijl dit voor een open economie als de Oost-Vlaamse juist cruciale informatie kan bevatten. Er zijn wel data beschikbaar over de directe buitenlandse investeringen (DBI) in onze provincie.³ 2022 was trouwens een topjaar voor Vlaanderen op dit vlak.

In 2022 noteerde FIT 57 DBI-projecten in Oost-Vlaanderen, met een aangekondigde jobcreatie van 1.339 banen. De geplande investeringen bedragen in totaal 727 miljoen EUR.

Van de 57 geplande DBI-projecten zijn er 29 zogenaamde 'greenfields' (nieuwe bedrijven). Daarnaast zijn er 17 overnames en 11 expansies. Nederland en de Verenigde Staten zijn de belangrijkste investeerders, met elk 13 DBI-projecten.

² Bron: NBB. Gegevens voor 2022 zullen pas beschikbaar zijn begin 2024. Zelfs de cijfers voor 2020 en 2021 worden nog aangeduid als 'voorlopig'.

³ Met dank aan de afdeling Kennisopbouw Internationaal Ondernemen van FIT.

Qua aantal DBI-projecten is IT en elektronica de belangrijkste sector (13), gevolgd door cleantech en voeding (elk 7). Cleantech zorgt voor het grootste investeringstotaal (392 miljoen EUR, dus meer dan de helft van het totaal).

Inflatie

Inflatie was de macro-economische indicator van 2022 en kan niet ontbreken in dit hoofdstuk.

Na jaren van sluimeren op een laag niveau van 2% of minder begon de inflatie vanaf medio 2021 opvallend toe te nemen.⁴ In eerste instantie werd dit toegeschreven aan de economische herneming na het covidjaar 2020, waardoor onder meer de vraag naar aardgas en elektriciteit sterk steeg. Ook de prijs van Europese CO₂-uitstootrechten speelde een rol in de stijging van de energieprijzen. De Russische inval in Oekraïne in februari 2022 en het daaruit voortvloeiend effect op de energieprijzen deed de inflatie pas echt pieken, met als hoogste cijfer 12,27% in oktober 2022. De toename van de inflatie werd bovendien nog versterkt door het doorrekenen van de hoge energieprijzen in de groothandels- en consumptieprijzen. Eind 2022 was de inflatie teruggelopen tot 10,35%. De daling lijkt zich verder te zetten in 2023 (zie hierover meer in het volgend hoofdstuk).

De zeehavens

De twee zeehavens op Oost-Vlaams grondgebied zijn cruciale groeimotoren voor de economie. In totaal werken er zo'n 123.000 personen.

Met een goederenoverslag van 73,6 miljoen ton via zeevaart en 64,5 miljoen ton via binnenvaart kende North Sea Port in 2022 het beste jaar sinds de fusie in 2018. De totale trafiek nam toe met 6%. North

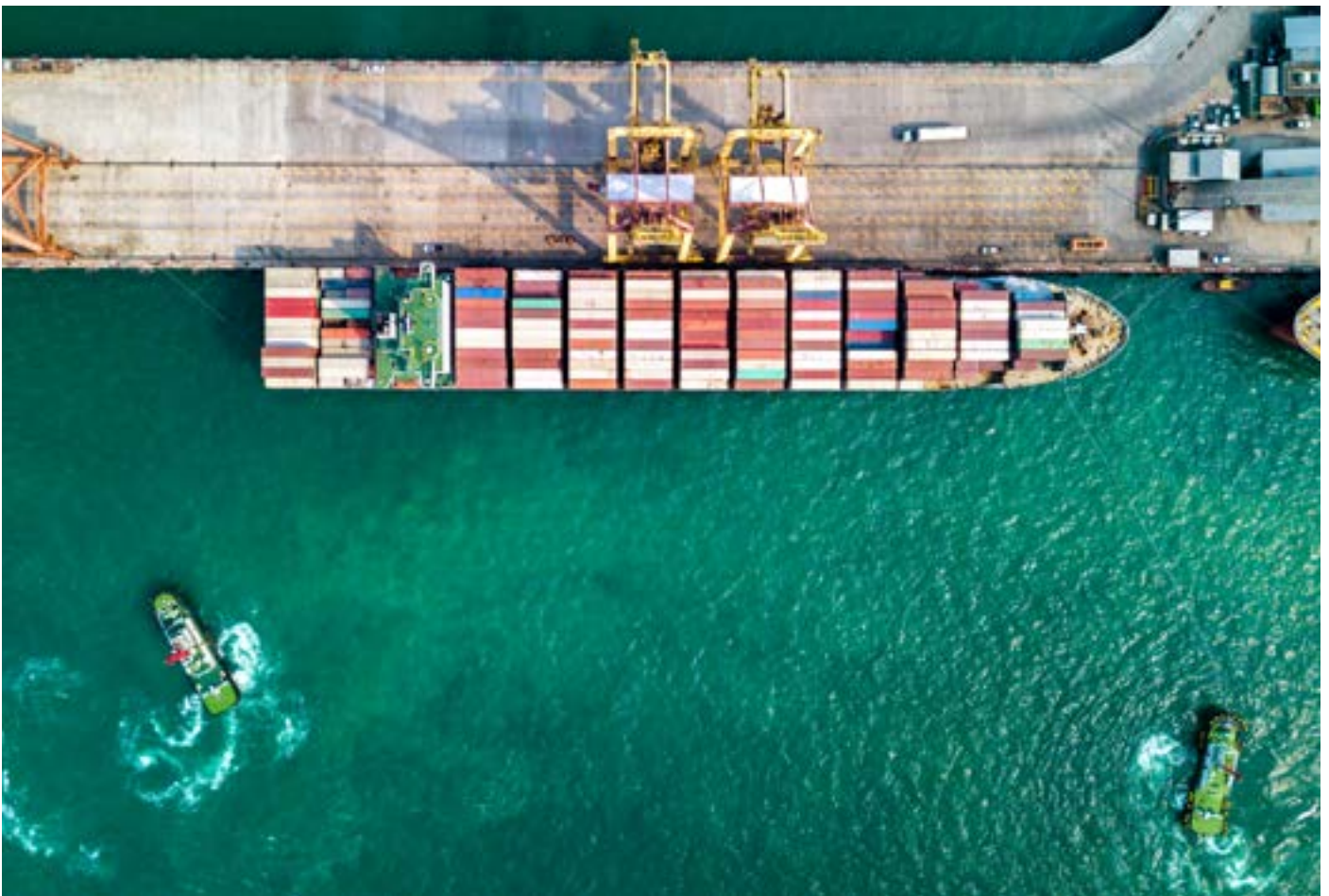
⁴ Een inflatie van 2% wordt algemeen beschouwd als optimaal voor de economie. Te lage inflatie kan leiden tot deflatie, een algemene prijsdaling. Deflatie doet de consumptie dalen omdat aankopen worden uitgesteld in afwachting van nog lagere prijzen.

Sea Port is traditioneel een echte bulkhaven. Droge bulk stijgt verder, ook tegenover de pre-covid 19 cijfers. De trafiek in vloeibare bulk en stukgoederen blijft nog beneden het pre-covid niveau.⁵ Meer detailcijfers vind je in tabellen 14-18 in deel II.

Voor de Waaslandhaven zijn nog geen cijfers voor 2022 bekend. In 2021 nam de trafiek met 1% toe, tot 119,5 miljoen ton (zie tabel 19 in deel II).⁶ Alle trafieken namen toe, met uitzondering van het dominante containerverkeer (-3%).

5 Bron: North Sea Port.

6 Bron: Maatschappij Linkerscheldeover.

Arbeidsmarkt

Vacatures

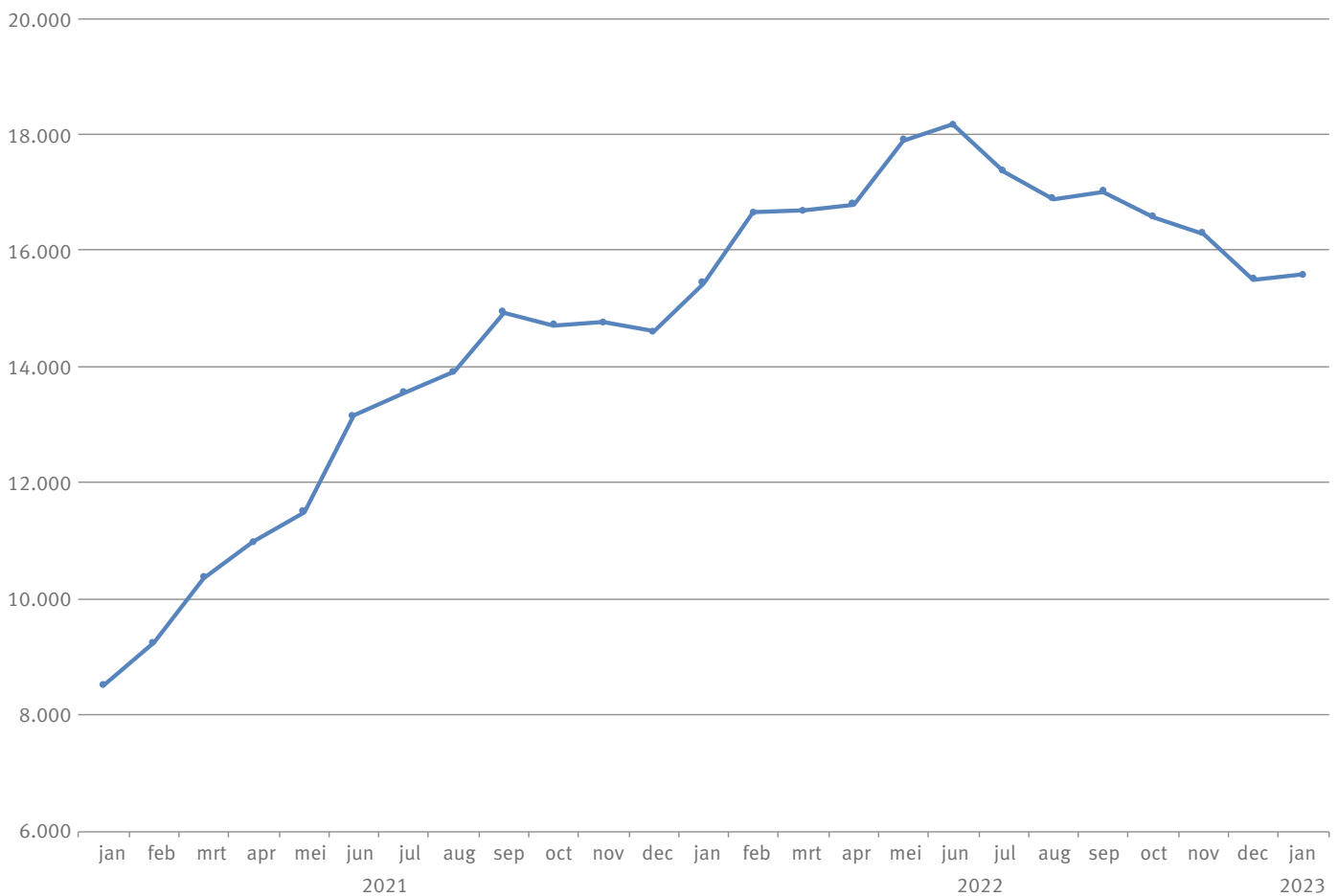
Het is duidelijk dat de VDAB niet de enige is aan wie vacatures worden bekendgemaakt. Vacatures voor uitzendopdrachten worden niet meegeteld in de standaardrapportering op Arvastat. Zo'n vacature kan immers leiden tot een reeks opeenvolgende vacatures of kan doorgegeven worden via meerdere uitzendkantoren, wat tot vertekende cijfers kan leiden.⁷ Ook vacatures via wervings- en

selectiekantoren worden niet opgenomen in de standaardrapportering. Via Arvastat kan je wel cijfergegevens vinden over beide categorieën (interim plus selectie en werving) maar die moeten met de nodige omzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Uit de Arvastatdata voor openstaande vacatures blijkt alvast dat die nooit hoger waren dan in 2022. In december werden er in Oost-Vlaanderen 15.500 opgetekend, 6% meer dan in dezelfde maand vorig jaar, en dit terwijl er in 2021 al 40% meer vacatures openstonden dan in het vorige recordjaar 2018.

7 Zie arvastat.vdab.be/help/arvastat_help_neczur.html

Fig C.1: Aantal openstaande vacatures in Oost-Vlaanderen (januari 2021 – januari 2023)

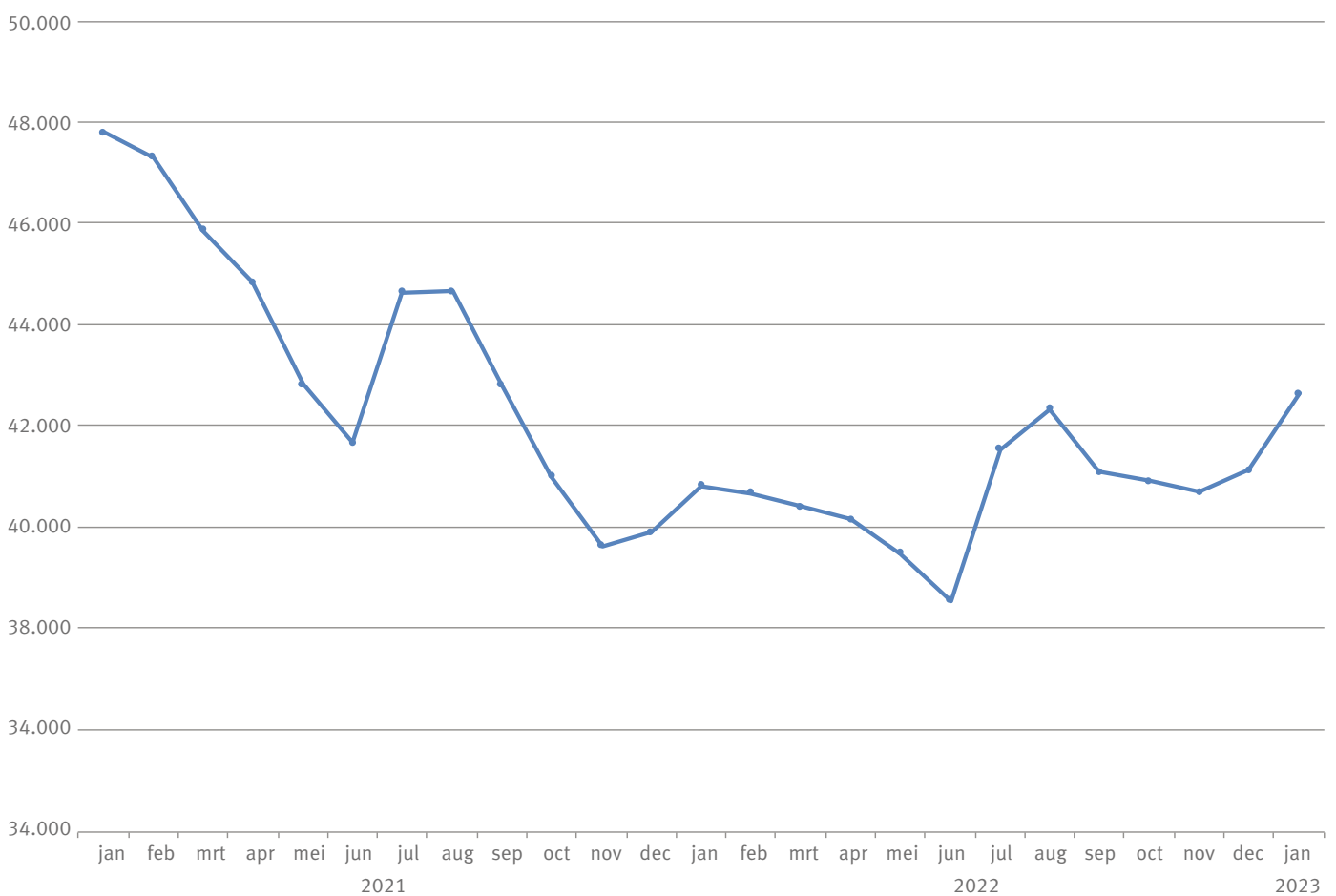
Bron: VDAB-Arvastat, bewerking Kenniscentrum Economie

Gemiddeld ontving de VDAB 6.900 vacatures per maand. Dit peil blijft voorlopig behouden in 2023.

Werkloosheid

Over de periode 2010-2021 bedroeg het maandgemiddelde van het aantal Oost-Vlaamse werkzoekenden zonder werk 51.837. In 2022 bedraagt dit gemiddelde 40.648, een daling met meer dan een vijfde. Deze daling heeft wellicht voor een deel te maken met wijzigingen in de definitie van 'werkzoekenden zonder werk' maar de trend is tot nog toe onmiskenbaar.

Fig C.2: Aantal werkzoekenden zonder werk in Oost-Vlaanderen (januari 2021 – januari 2023)

Bron: VDAB-Arvastat, bewerking Kenniscentrum Economie

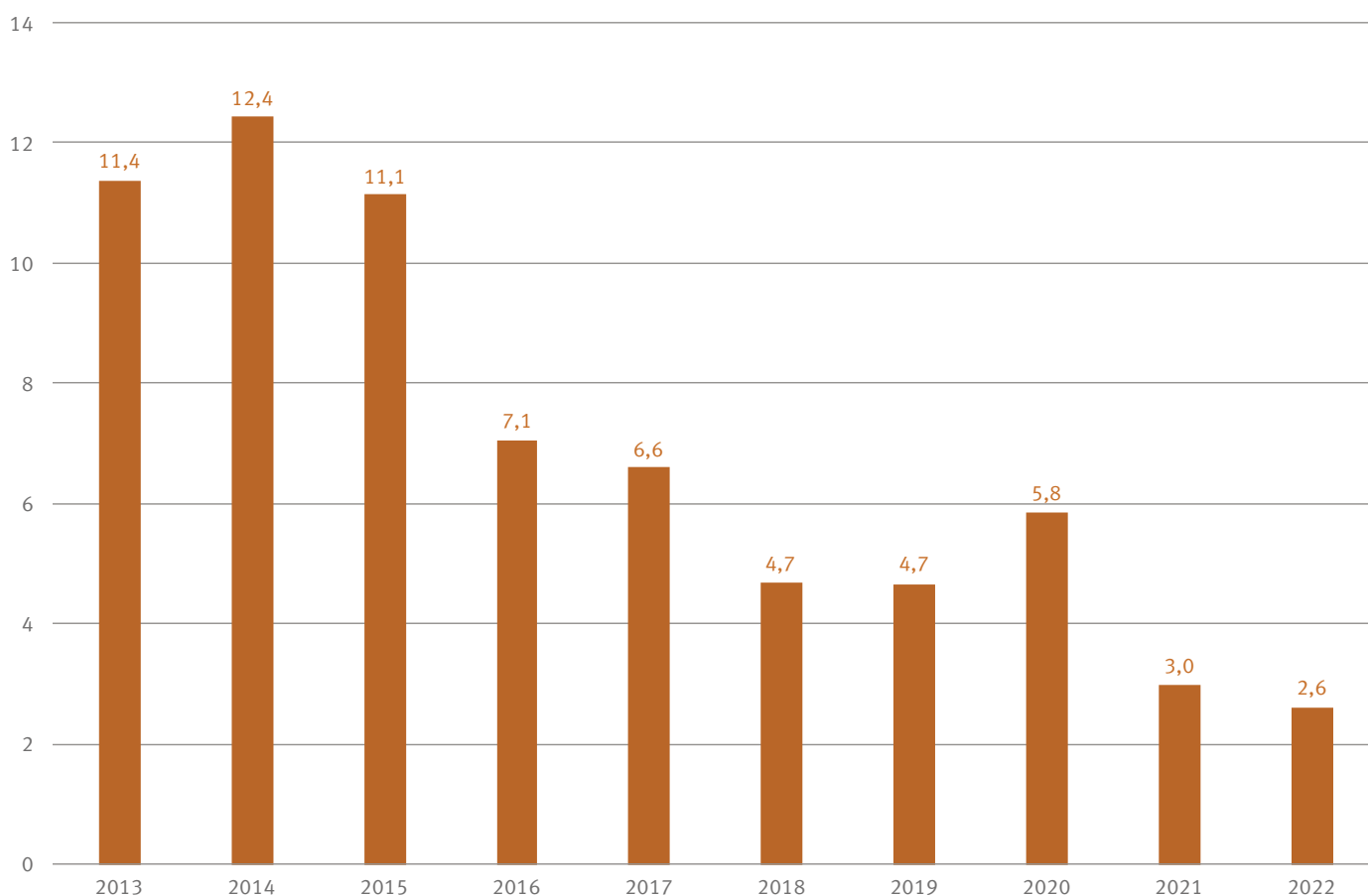
De werkzoekendengraad (tot eind 2019 'werkloosheidsgraad') vertoont vanzelfsprekend een vergelijkbare tendens. We zakten van een werkzoekendengraad die in augustus 2010 9,1% bedroeg naar 5,8% in december 2022. Dit provinciaal gemiddelde wordt dan nog vertekend door de hoge cijfers die onder meer de steden Gent en Sint-Niklaas laten optekenen (zie tabel 8 in deel II). Oost-Vlaanderen scoort steeds iets lager dan het Vlaamse gemiddelde, maar niet significant afwijkend.

Krapte op de arbeidsmarkt

De spanningsgraad, het aantal werkzoekenden gedeeld door het aantal openstaande vacatures, is een indicator van de krapte op de arbeidsmarkt. Hoe minder werkzoekenden er zijn voor een vacature, hoe moeilijker om het juiste profiel te vinden om die vacature in te vullen.

Tijdens de laatste tien jaar is de spanningsgraad gedaald van 12,4 naar 2,6 – een daling met zowat factor 5. Vooral in 2021 en 2022 werden zeer lage waarden genoteerd. Tegenover 2020 is de waarde in 2022 meer dan gehalveerd.

Fig C.3: Spanningsgraad arbeidsmarkt in Oost-Vlaanderen (2013-2022)

Bron: VDAB-Arvastat, bewerking Kenniscentrum Economie

De waarden lopen sterk uiteen tussen de gemeenten, van 0,6 in Nazareth tot 18,4 in Denderleeuw (zie tabel 8 in deel II). Zelfs in steden en gemeenten met grote concentraties aan werkzoekenden, zoals in Gent, Sint-Niklaas, Aalst, Dendermonde en Beveren vertoont de arbeidsmarkt krapteverschijnselen, met spanningsgraden tussen 1,6 en 3,5.

Aantal werknemers en zelfstandigen

Op 31 december 2021 waren er op Oost-Vlaams grondgebied 538.902 werknemers tewerkgesteld, 3% meer dan een jaar voordien.⁸ Op 31 december 2021 waren er 110.428 zelfstandigen (in hoofdberoep) gevestigd in Oost-Vlaanderen.⁹ Dat zijn er ook 3% meer dan een jaar eerder. Voor een meer gedetailleerde analyse kan je terecht in deel II (tabellen 4-6).

Ondernemersdynamiek

Het opstarten, stopzetten en falen van bedrijven zorgt voor een noodzakelijke dynamiek in de economie, in een proces van zogenaamde ‘creatieve destructie’. Technologische innovatie wordt hierbij gezien als de belangrijkste bron van economische groei. In de hiernavolgende cijfers worden starters gedefinieerd als eenmanszaken en vennootschappen die zich nieuw inschrijven bij de Kruispuntbank Ondernemingen (KBO), stopzettingen als eenmanszaken en vennootschappen die zich laten schrappen bij de KBO wegens stopzetting activiteiten en falingen als eenmanszaken en vennootschappen die door de ondernemingsrechtbank failliet verklaard worden.

Starters

In 2022 hebben er zich ruim 16.000 eenmanszaken en vennootschappen nieuw ingeschreven bij de Kruispuntbank Ondernemingen. Dat zijn er minder dan in het recordjaar 2021 (17.500). Meer dan een vijfde van de nieuwe bedrijven zijn gevestigd in de stad Gent. De grootste aantallen starters situeren zich in volgende bedrijfstakken: bouw, gezondheidszorg, detailhandel en consultancy.

Stopzettingen en falingen

Tegelijk zijn er in dezelfde periode 10.600 stopzettingen geweest en 1.230 falingen.

Netto betekent dit dat er bijna 4.500 ondernemingen bijkwamen in Oost-Vlaanderen. Op een totale populatie van 229.000 ondernemingen betekent dat een toename met 2%.

Het aantal falingen is duidelijk in stijgende lijn, zeker in vergelijking met de covidjaren 2020-21, toen een moratorium op faillissementen van kracht was. We zitten opnieuw op het precorona niveau.

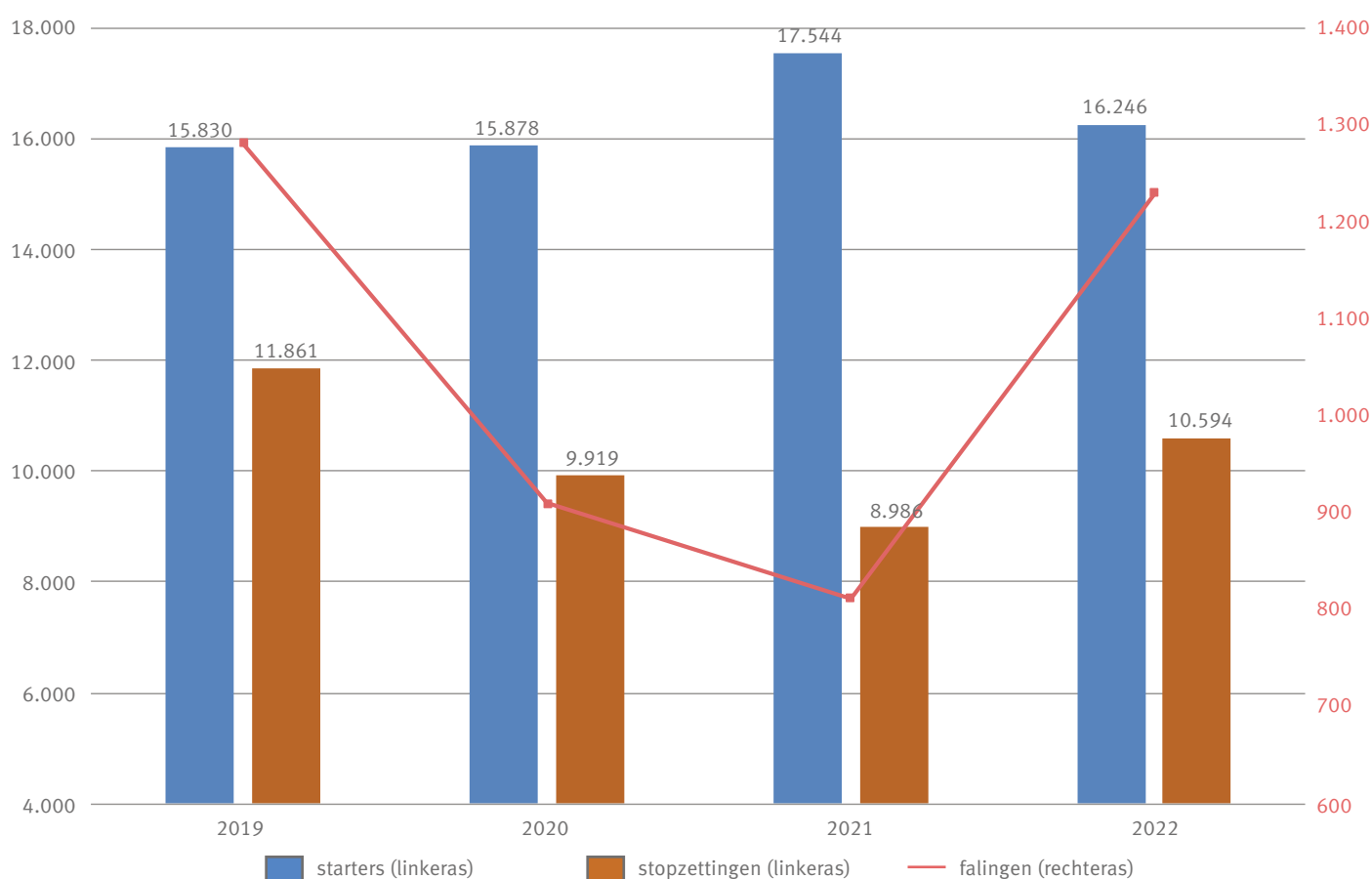
In 2022 zagen we in totaal (geschat) iets meer dan 1.900 banen die verdwenen. De grootste jobverliezen worden opgetekend in de bouw- en de transportsector en in de horeca, samen verantwoordelijk voor de helft van de verdwenen banen.

8 Dit zijn de meest recente gegevens. Bron: RSZ.

9 Dit zijn de meest recente gegevens. Bron: RSVZ.

Fig C.4: Aantal starters, stopzettingen, falingen in Oost-Vlaanderen (2019-2022)

Bron: GraydonCreditsafe, bewerking Kenniscentrum Economie

Conclusie

Niettegenstaande de covid-19 crisis en de oorlog in Oekraïne deed de Oost-Vlaamse economie het goed in de jaren 2021-2022. Vorig jaar groeide het aantal ondernemingen met 2%. Het aantal werknemers en zelfstandigen nam toe met 3% (2021), de toegevoegde waarde met bijna 10% (2021). De arbeidsmarkt (werkzoekenden versus vacatures) vertoont ernstige krapteverschijnselen, met een zeer beperkt aanbod van kandidaten voor openstaande jobs.

2022 was ook een topjaar voor directe buitenlandse investeringen. Die bedroegen niet minder dan 727 miljoen EUR. Cleantech was de sector die het meeste geld aantrok.

Beide zeehavens in Oost-Vlaanderen zagen hun trafiek stijgen, voor North Sea Port zelfs tot een recordniveau.

Voorlopig leken de inflatie en de hoge energieprijzen de Oost-Vlaamse economie nog niet veel parten te spelen. Het valt af te wachten hoe dit evolueert in 2023. Daarover meer in het volgende hoofdstuk.

2023-2024:

een vooruitblik

Een macro-economisch overzicht¹

Economische groei

Na eerder gepubliceerde negatieve groeivoorspellingen raamt het Federaal Planbureau de groei van het BBP nu op 1,0% in 2023 en 1,7% in 2024. Het Planbureau wordt daarin bijgetreden door de NBB en de Europese Commissie (EC).² De bedrijfsinvesteringen noodzakelijk voor het op peil houden van de economische groei zouden vanaf medio 2023 opnieuw groeien.

Inflatie

Ook voor de verwachte inflatie vinden de NBB, het Planbureau en de EC elkaar in hun ramingen. Van 9,6% in 2022 zou de inflatie afnemen tot 4,2% in 2023 en 3,0% in 2024 (consumptieprijsindex). Rekening houdend met de maandvooruitzichten voor de gezondheidsindex wordt verwacht dat de volgende spilindices overschreden worden in september 2023 en maart 2024. Op middellange termijn (medio 2023-2025) wordt de gezinsconsumptie opnieuw de belangrijkste groeimotor. Dit zien daar nu al een voorafspiegeling van in de toegenomen vraag naar diensten (vakanties, horeca).

¹ Gegevens voor België, bronnen: NBB, StatBel, Federaal Planbureau

² Zie Winter 2023 Economic Forecast van de Europese Commissie, gepubliceerd op 13/2/2023.

Arbeidsmarkt

De creatie van nieuwe jobs zou vertragen in 2023, onder meer door de krapte op de arbeidsmarkt (zie vorig hoofdstuk). In 2022 werden er in België meer dan 100.000 nieuwe jobs gecreëerd.

De hoge inflatie leidt, onder meer via de indexeringsmechanismen, tot stevige loonkostenstijgingen tot +20% tegen 2025. Het valt af te wachten hoe zich dit vertaalt in het concurrentievermogen van onze bedrijven en de toekomstige welvaart.

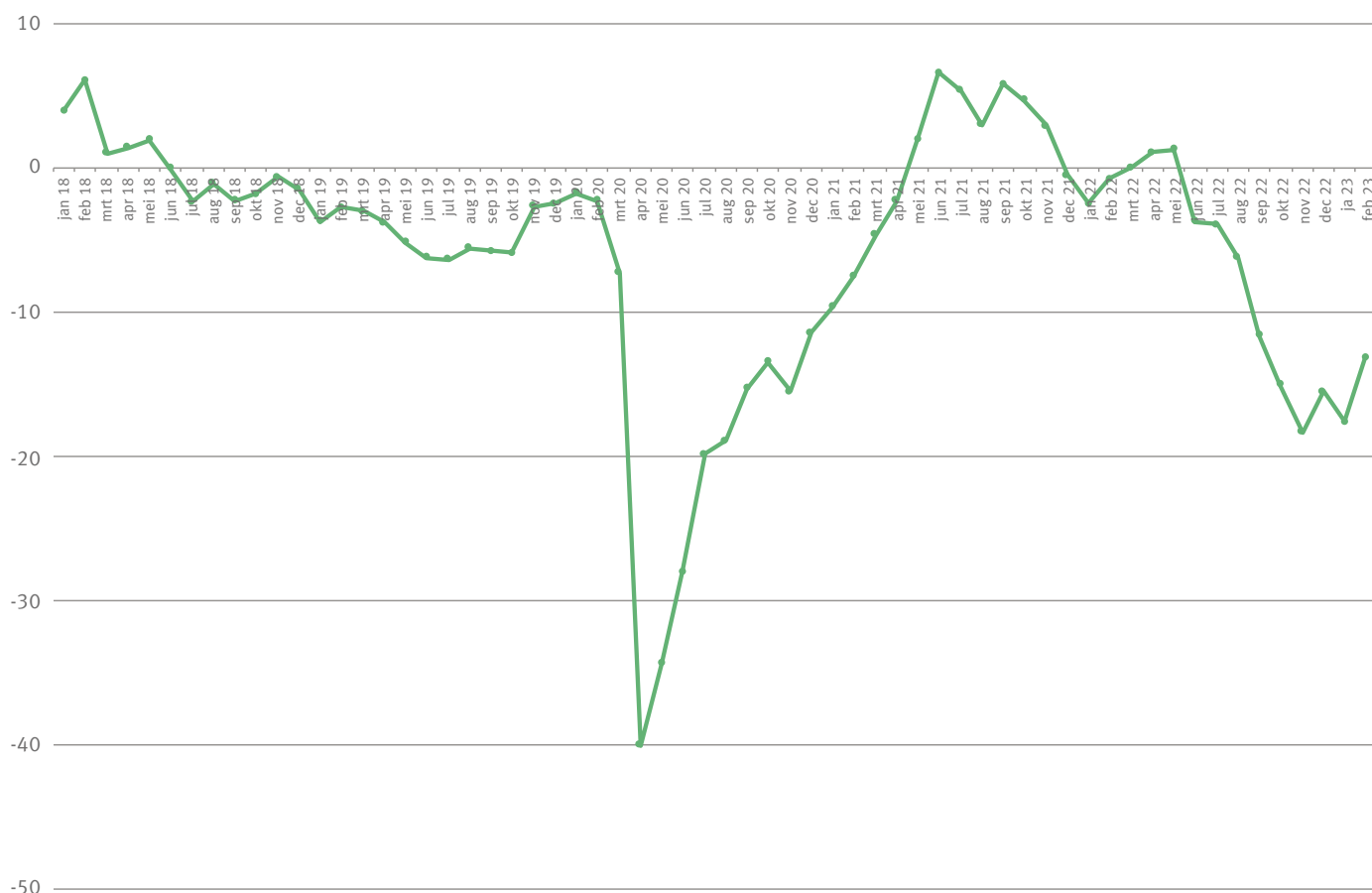
De Belgische werkloosheidsgraad blijft behoorlijk laag, met cijfers van 6,2-6,3% in 2023-2024, iets hoger dan in 2022.

De Oost-Vlaamse conjunctuurbarometer

De NBB publiceert maandelijks provinciale conjunctuurbarometers, opgemaakt op basis van enquêtes bij bedrijven. Meer negatieve inschattingen van de economie dan positieve zorgen voor een negatieve score in de conjunctuurbarometer.³

³ Op provinciaal niveau worden ongewogen gegevens gebruikt, waarbij geen rekening wordt gehouden met het aantal werknemers of de omzet van de ondervraagde bedrijven. Conjunctuurcurves op Belgisch niveau zijn gebaseerd op gewogen gegevens.

Fig D.1: Synthetische conjunctuurcurve (januari 2018 – februari 2023)

Bron: NBB, bewerking Kenniscentrum Economie

Na het diepe dal van april 2020, veroorzaakt door de eerste covid-19 lockdown, klommen de vooruitzichten langzaam richting een positieve kijk op de economie. Maar de stijgende inflatie, de oorlog in Oekraïne en de hoge energieprijzen deden dit sentiment opnieuw omslaan, zoals uit bovenstaande curve blijkt.

Wanneer we kijken naar de vier onderliggende sectorale conjunctuurcurves, dan zien we dat het negatieve sentiment sterk overheerst in de verwerkende nijverheid. Ook de vooruitzichten voor de handel lijken voorlopig weinig rooskleurig. Toch vertonen deze sectorale curves, net als die van bouw en dienstverlening aan bedrijven, een verbetering in februari 2023. De dienstencurve is zelfs van -4,4 gestegen tot 5,9. Het positieve sentiment overheerst er. De Oost-Vlaamse conjunctuurcurves zijn duidelijk positiever van toon dan de Belgische, waar de vooruitzichten in de handel sterk verslechterden en in de diensten licht achteruitgingen.

Wanneer we kijken naar het consumentenvertrouwen in België, dan zien we dat de vertrouwensindicator de voorbije vier maanden met 20 punten gestegen is en dicht bij zijn langdurig gemiddelde ligt.⁴ De Belgische consument schat de jobmarkt positief in en ziet een lichte verbetering van zijn financiële situatie, onder meer dankzij de dalende energieprijzen. De NBB verwacht dat op middellange termijn (medio 2023-2025) de gezinsconsumptie opnieuw de belangrijkste groeimotor wordt. Daar zien we nu al een voorafspiegeling van in de toegenomen vraag naar diensten (vakanties, horeca).

4 Bron: NBB.

De Oost-Vlaamse arbeidsmarkt

Werkloosheid

In december 2022 en januari 2023 nam het aantal werkzoekenden twee maanden na elkaar toe, in februari 2023 stabiliseerde het aantal. De werkloosheid blijft evenwel onder alle jaargemiddelden opgetekend in de periode 2009-2021. Voorlopig is er dus geen eenduidig beeld hoe de werkloosheid verder zou evolueren in 2023-2024. Voor België als geheel verwacht de NBB een lichte toename van de werkloosheidsgraad.

Vacatures

Het aantal ontvangen vacatures ligt in januari 2023 7% lager dan een jaar voordien, maar 21% hoger dan de maand voordien. In 2022 werden in acht van de twaalf maanden meer vacatures ontvangen dan in januari 2023. Deze evolutie van de cijfers kan er op wijzen dat bedrijven door de stijgende loonkosten minder geneigd zijn tot aanwervingen. Het is evenwel nog afwachten wat de rest van 2023 brengt.

Ondernemersdynamiek

Starters

In de eerste twee maanden van 2023 werden er 2.942 starters genoteerd, dan zijn er ruim 100 of 4% minder dan in dezelfde periode van vorig jaar. Deze daling is vrij beperkt en hoeft geen voorbode te zijn van een jaar waarin er een kleiner aantal mensen de stap zetten richting ondernemerschap.

Stopzettingen

Wanneer we kijken naar het aantal ondernemingen dat de activiteit stopte, zien we evenwel een bevestiging van een potentieel zwakkere ondernemersdynamiek. In de eerste twee maanden van 2023 werden er 1.948 stopzettingen

geregistreerd, dat zijn er toch ook ruim 100 of 8% meer dan vorig jaar.

Falingen

In de eerste twee maanden van 2023 werden er 201 falingen genoteerd in onze provincie. Dat zijn er 25 of 14% meer dan dezelfde periode vorig jaar. In totaal worden 336 jobs bedreigd door deze faillissementen, driekwart meer dan in 2022. Voor België werd zelfs het grootste banenverlies genoteerd sinds september 2013, 4.500 in totaal. Alleen al in het faillissement van de Makro-keten gingen er 1.400 jobs verloren.

Conclusie

Macro-economisch ziet het er voor België als geheel beter uit dan in 2022. De groei neemt toe en de inflatie daalt fors. Enkel de jobcreatie gaat wat minder snel, onder meer door de verhoogde loonkosten en de krapte op de arbeidsmarkt. De werkloosheid stijgt lichtjes maar niet significant.

De Oost-Vlaamse synthetische conjunctuurcurve lijkt positief te evolueren, vooral dankzij de positievere inschattingen in de bouw en de dienstverlening aan bedrijven.

Het consumentenvertrouwen neemt toe. De NBB verwacht dat dat op middellange termijn de gezinsconsumptie opnieuw de belangrijkste groeimotor wordt.

Globaal kunnen we stellen dat 2023 en 2024 zich positiever lijken af te tekenen dan 2022.

Wijnteelt

in Oost-Vlaanderen

Belgische en Oost-Vlaamse wijnbouw

Als Provincie en EROV werken wij - vanuit de ervaring in de promotie van streekproducten en het stimuleren van ondernemerschap - mee aan de verdere uitbouw van de bloeiende wijnsector in Oost-Vlaanderen. De wijnbouwsector evolueert snel in onze provincie. Op 3 jaar tijd gingen we van 21 naar 32 (semi-)professionele domeinen. Opvallend is de aanpak van de wijnbouwers: uit hobby gestart, maar onmiddellijk met kennis van zaken aangepakt. Ook de vele investeringen worden niet geschuwd. De ondernemersmentaliteit zit er bij allen in.

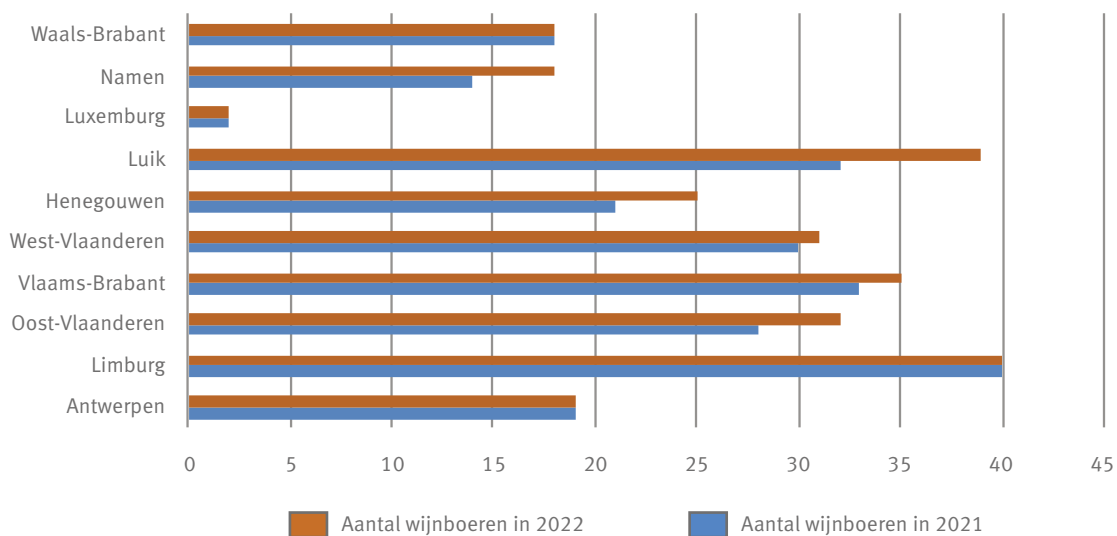
Ons land staat op de tiende plaats voor het wijnverbruik per hoofd, met 26 liter per jaar. De vraag naar producten uit de regio blijft stijgen, die tendens is door corona zelfs toegenomen. Dit is alvast een positieve evolutie, ook voor onze wijnbouwers. De consument is bereid een hogere prijs te betalen voor wijn van hier, maar dan moet de kwaliteit wel voldoen aan de verwachtingen. Dit blijft zeker een uitdaging voor de wijnbouwer die bovendien rekening moet houden met de grilligheid van het weer. Een slechte oogst kan een ramp zijn, want er is slechts één kans op geslaagde productie per jaar. Gelukkig zorgden de bijna ideale weeromstandigheden in 2022 voor een spectaculaire groei in de productie van Belgische wijn. In vergelijking met vorig jaar is de opbrengst meer dan verdubbeld.

De Belgische en Oost-Vlaamse wijnbouw floreren als nooit tevoren. Dat bewijzen de cijfers van 2022. **Oost-Vlaanderen telt in 2022 officieel 32 wijnbouwers.**

1	Bocclo	Zwalm
2	Blancquaert	Doorslaar
3	Carrijn	Brakel
4	Cruysem	Kruisem
5	Chat-Ô-Bavo	Destelbergen
6	De Barra	Oosteeklo
7	De 3 Fonteynen	Zottegem
8	De Roscam	Merelbeke
9	K Wine	Geraardsbergen
10	Landgoed Dorrebeek	Michelbeke
11	Les Hauts de Corbie	Huise
12	Eekhoek	Laarne
13	Fortune	Kalken
14	Het Verhaal LZ	Lemberge
15	Kampenbergh	Vlierzele
16	Laagland	Sleidinge
17	Leeflank	Lede
18	Piro	Herzele
19	Mira	Hamme
20	Nobel	Lochristi
21	Pres de Gand	Borsbeke
22	Rhode	Gontrode
23	Rooselaer	Lochristi
24	Sotteveld	Rozebeke en Sint-Lievens-Esse
25	Ticlivini	Destelbergen
26	't Varent	Horebeke

27	Vandersteene	Zwijnaarde
28	Voosbeke	Moregem
29	Van Eyck	Gavere
30	Waes	Zwijnaarde
31	Wetterberghe	Ophasselt
32	Woest	Waarschoot

Fig E.1: Aantal wijnbouwers per provincie (2022 t.o.v. 2021)

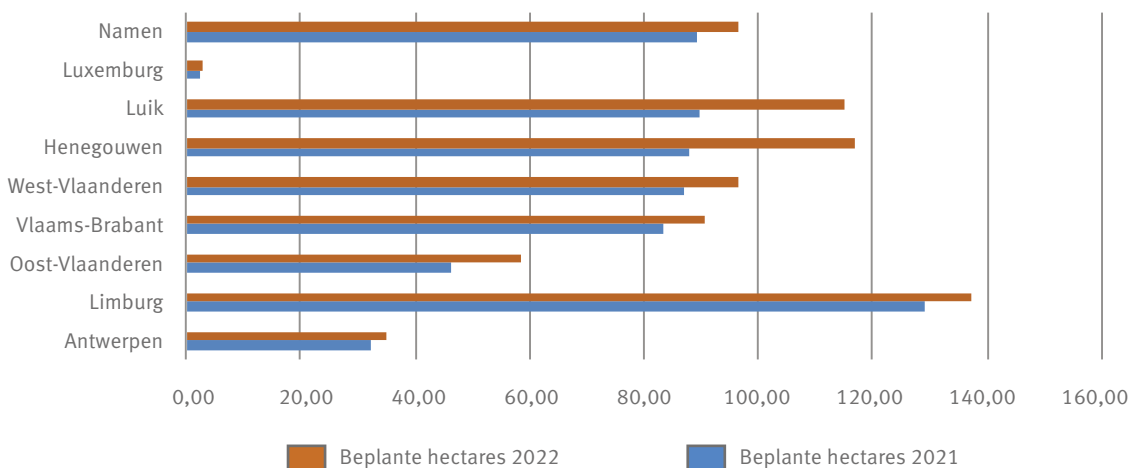
Bron: FOD Economie

Het aantal wijnbouwers in België stijgt jaar na jaar. In 2022 werden 259 wijnbouwers geregistreerd tegenover 237 in 2021. Een stijging van 10%. Vlaanderen telt 157 wijnbouwers en Wallonië 87. In Wallonië is duidelijk een inhaalbeweging aan de gang, want in 2022 steeg het aantal wijnbouwers van 87 naar 102.

In Limburg en Luik zijn de meeste wijnbouwers gevestigd, met respectievelijk 40 en 39

wijndomeinen. Oost-Vlaanderen nadert met rasse schreden en groeit van 28 naar 32 wijndomeinen op één jaar tijd. Op drie jaar tijd, sinds 2020, zijn er 11 wijnbouwers bijgekomen.

Fig E.2: Aantal hectare beplante wijnranken per provincie (2022 t.o.v. 2021)

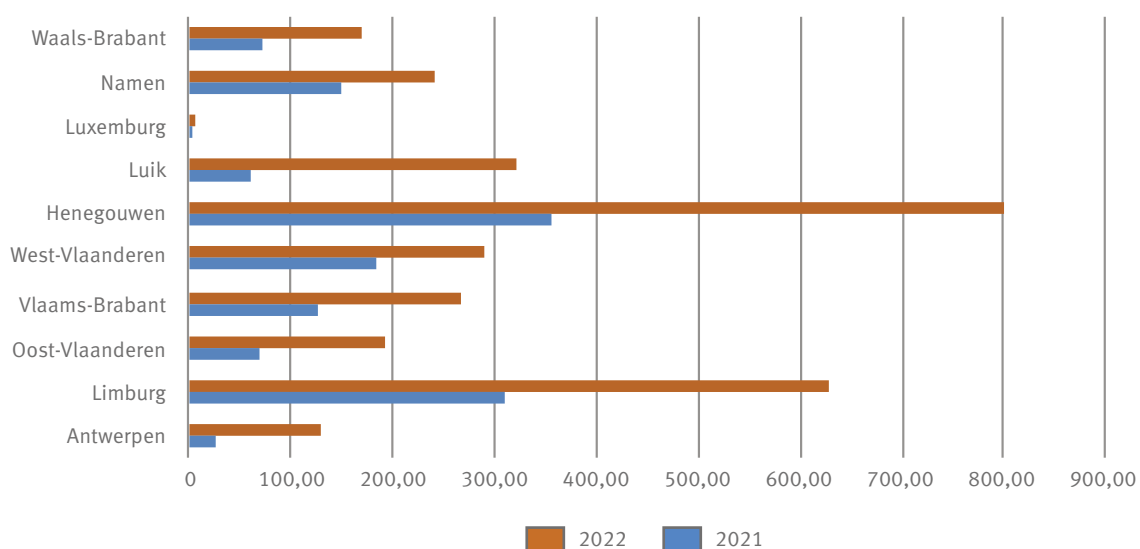

Bron: FOD Economie

In totaal werd in België maar liefst 802 hectare grond gebruikt om wijn te verbouwen, waarvan 418 hectare in Vlaanderen en 384 hectare in Wallonië. Ten opzichte van 2021 (met 695 hectare) betekent dit een uitbreiding van het areaal aan wijnstokken van meer dan 15%.

In Oost-Vlaanderen steeg het aantal beplante hectares van 46 naar 58, wat in verhouding tot de andere provincies nog steeds beperkt is. Gezien ook het aantal wijnboeren in Oost-Vlaanderen sterk steeg, kunnen we concluderen dat de wijndomeinen eerder klein zijn.

Fig E.3: Wijnproductie in liters in België (2022 t.o.v. 2021)

Bron: FOD Economie

De weersomstandigheden in 2022 waren uitzonderlijk goed en dat resulteerde in een groot aantal liters geproduceerde wijn. In België steeg de wijnproductie van 1.359.070 liter naar 3.050.906 liter in 2022. Dit is meer dan een verdubbeling.

De provincie met de hoogste wijnproductie is Henegouwen met 801.630 liter, gevolgd door Limburg met 627.009 liter. Limburg is de grootste witte wijnproducent en Henegouwen produceert het meest mousserende wijn. Deze verdraagt immers een grotere opbrengst per hectare.

In Oost-Vlaanderen stijgt de wijnproductie van 68.920 liters naar 192.969 liters. **De wijnproductie in Oost-Vlaanderen is in 2022 meer dan verdubbeld t.o.v. 2020. Vooral de productie van witte en mousserende wijn is enorm toegenomen.**

Tabel E.4: Aantal liter per type wijn in Oost-Vlaanderen (2020 – 2022)

Aantal liter	2020	2021	2022
Wit	33.377	20.190	63.284
Rood	15.158	6.175	19.799
Rosé	4.150	3.225	7.965
Mousserend	31.095	29.100	91.111
Mousserend Rosé	6.900	10.230	10.810
Totaal	90.680	68.920	192.969
Beplante hectare	39,56	46,15	58,6
Aantal wijnboeren	21	28	32

Bron: FOD Economie

Druiven in Oost-Vlaanderen

De druivenrassen in Oost-Vlaanderen voor witte wijn en mousserende wijn zijn voornamelijk Chardonnay, Pinot Blanc en Pinot Gris en Pinot Meunier. Voor rode wijn: Pinot Noir en Zweigelt (Oostenrijks ras).

Daarnaast wordt er ook veel gekozen voor hybride schimmelresistente druivenrassen die beter gedijen in ons klimaat en de bodem, ook wel PIWI's genaamd (Duitstalige afkorting voor Pilzwiderstandsfähig). Voor witte wijn zijn dat Johanniter, Helios, Solaris, Auxerrois, Sauvignier Gris, Bianca, Muscaris en Bronner. Voor rode wijn komen druivenrassen als Regent, Rondo, Cabernet Cantor, Cabaret Noir, Acolon en Cabernet Cortis in aanmerking.

Belgische wijnstrekten en appellaties

Een wijn kan beschermd worden als beschermde oorsprongsbenaming (BOB) of als beschermde geografische aanduiding (BGA).

BOB

BGA

Het verband tussen de wijn en zijn geografische oorsprong is groter bij een BOB dan bij een BGA. Bij een BOB zijn alle druiven waarvan de wijn gemaakt is afkomstig uit dat geografische gebied, bij een BGA moet slechts 85% van de gebruikte druiven uit het gebied afkomstig zijn.

In België hebben er momenteel negen wijnen een beschermde benaming, waarvan zeven een BOB en twee een BGA. Elk van deze beschermde benamingen wordt ondersteund door een productdossier dat de voorwaarden en eigenschappen samenvat. De finale goedkeuring gebeurt door de Europese Commissie.

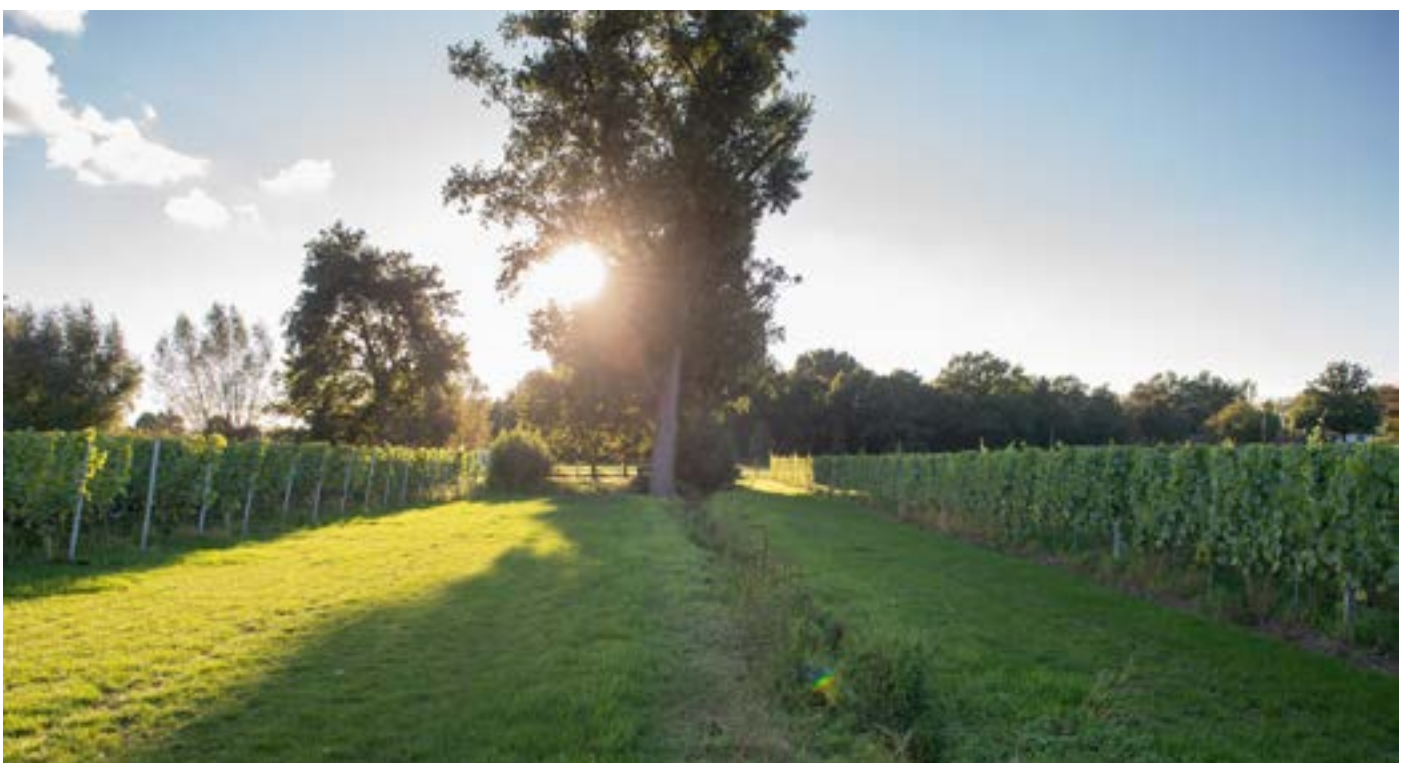
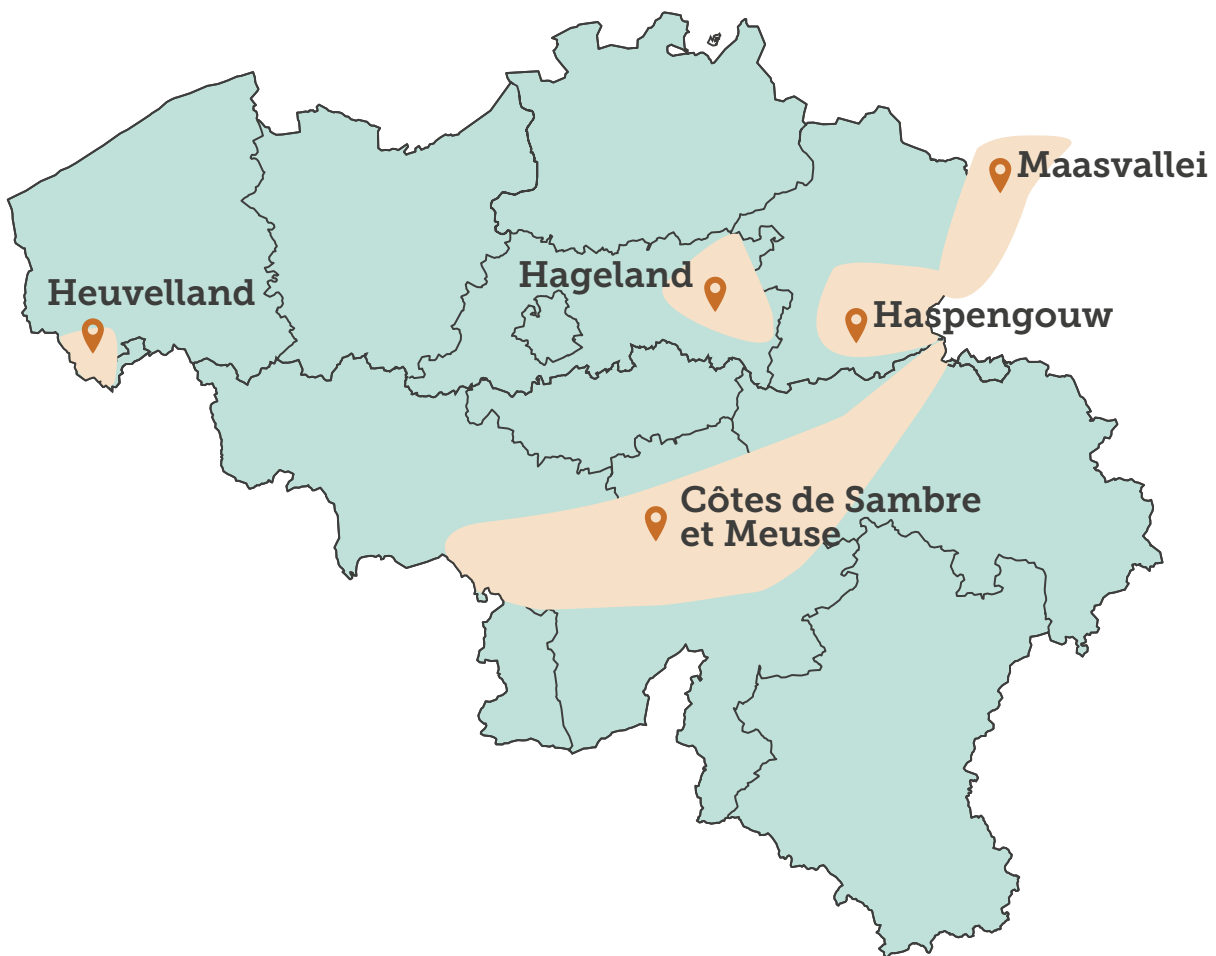

Fig E.5: de Belgische wijnstreken

Bron: ww.wijninzicht.be

Vijf landwijnen met beschermde oorsprongsbenaming (BOB):

- » MB van 9 juli 1997: Hagelandse wijn;
- » MB van 6 januari 2000: Haspengouwse wijn;
- » MB van 27 mei 2004: Côtes de Sambre et Meuse;
- » MB van 18 november 2005: Heuvellandse wijn;
- » MB van 21 augustus 2017: Maasvallei Limburg (grensoverschrijdend).

Twee landwijnen met beschermde geografische aanduiding (BGA):

- » MB van 27 mei 2004: Vin de Pays des Jardins de Wallonie;
- » MB van 18 november 2005: Vlaamse landwijn.

Twee mousserende kwaliteitswijnen met beschermde oorsprongsbenaming (BOB):

- » MB van 18 november 2005: Vlaamse mousserende kwaliteitswijn;
- » MB van 5 maart 2008: Vin mousseux de qualité de Wallonie/Crémant de Wallonie.

Wijnen die niet meedingen om een erkenning te krijgen of niet worden goedgekeurd door de erkenningscommissie mogen alleen de benaming “Belgische wijn” (of analoge vermelding) dragen.

De opdracht van EROV

EROV werkt op twee pijlers die in de wijnbouwsector allebei belangrijk zijn: promotie en professionalisering.

Als promotor van de Oost-Vlaamse streek- en hoeveproducten zet EROV acties op onder de koepel 'Lekker Oost-Vlaams'. Jaarlijks organiseert EROV de 'Toer Lekker Oost-Vlaams', en om de drie jaar een 'Wijntoer'. Deze opendeurdag op de laatste zondag van augustus is steeds een schot in de roos. Op de website www.lekkerootvlaams.be wordt een aparte rubriek geïntegreerd over de wijnbouwsector; de wijnbouwers worden er aanschouwelijk voorgesteld met beelden, getuigenissen, filmpjes en link naar gerelateerde websites. Een handige zoekfunctie loodst elke bezoeker onmiddellijk naar de gewenste informatie. Ook de publicatie Wijnbouw in Oost-Vlaanderen is een bijkomend promotiemiddel om de sector breder bekend te maken.

Daarnaast werkt EROV aan een nieuw Europees project onder de titel "Vina, Vidi, Vici". Door een betere Europese samenwerking via dit Interreg Europe project willen we de wijnsector in kleinere en/of minder bekende wijnregio's in Europa verder professionaliseren en ontwikkelen. In dit project willen we samenwerken met wijnregio's in Duitsland, Slovenië, Hongarije, Roemenië en Italië. De ambitie is om de kwaliteit van landwijnen te verhogen, een merkidentiteit te ontwikkelen voor kleinere en minder bekende wijnregio's in Europa en het bewustzijn van de consument te vergroten. Kennisdeling door samenwerking tussen overheden, wijnbouwers en onderzoeksinstellingen is de leidraad in dit project. Bij goedkeuring ervan door de EU zou dit een aanzienlijke financiële en inhoudelijke boost geven aan de professionalisering van onze wijnbouwsector.

Nog enkele weetjes...

Koppijnwijn: bestaat dit?

Neen, meestal is de koppijn een gevolg van te veel wijn drinken. Het is ook aangewezen om voor ieder glas wijn ook een glas water te drinken. Maar toch krijgen sommigen al na 1 glas hoofdpijn. De oorzaak moet waarschijnlijk gezocht worden in een combinatie van verschillende stoffen in de wijn die bovendien elkaars effect versterken. In tegenstelling tot wat vele mensen denken, wordt de hoofdpijn niet veroorzaakt door het sulfiet dat bij het maken van wijn onmisbaar is. Allergische reacties op stoffen in wijn zijn mogelijk, maar deze veroorzaken geen hoofdpijn. Ten slotte staat het ook vast dat wijn die langer dan 48 uur heeft opengestaan eveneens hoofdpijn kan veroorzaken.

Vrouwen maken de wijn

Opvallend is ook het toenemende vrouwelijke en jonge ondernemerschap bij de nieuwe wijndomeinen. Een evolutie die we zeker toejuichen en ondersteunen.

Sulfiet

Sulfiet zit van nature in heel wat levensmiddelen, waaronder dus ook wijn. Omdat sulfiet ook op natuurlijke wijze ontstaat, zit er eigenlijk altijd sulfiet in wijn. De stof ontstaat tijdens het gistingsproces. Sulfiet in wijn zorgt er enerzijds voor dat schimmels, micro-organismen en gisten afgeremd worden en anderzijds dat het proces van oxidatie tegengehouden wordt, waardoor wijn fris blijft. De Europese Unie heeft in 2005 beslist dat de aanwezigheid van de stof vermeld moet worden op de wijnetiketten. Gaat het om minder dan 10 mg sulfiet per liter, dan is een vermelding niet verplicht.

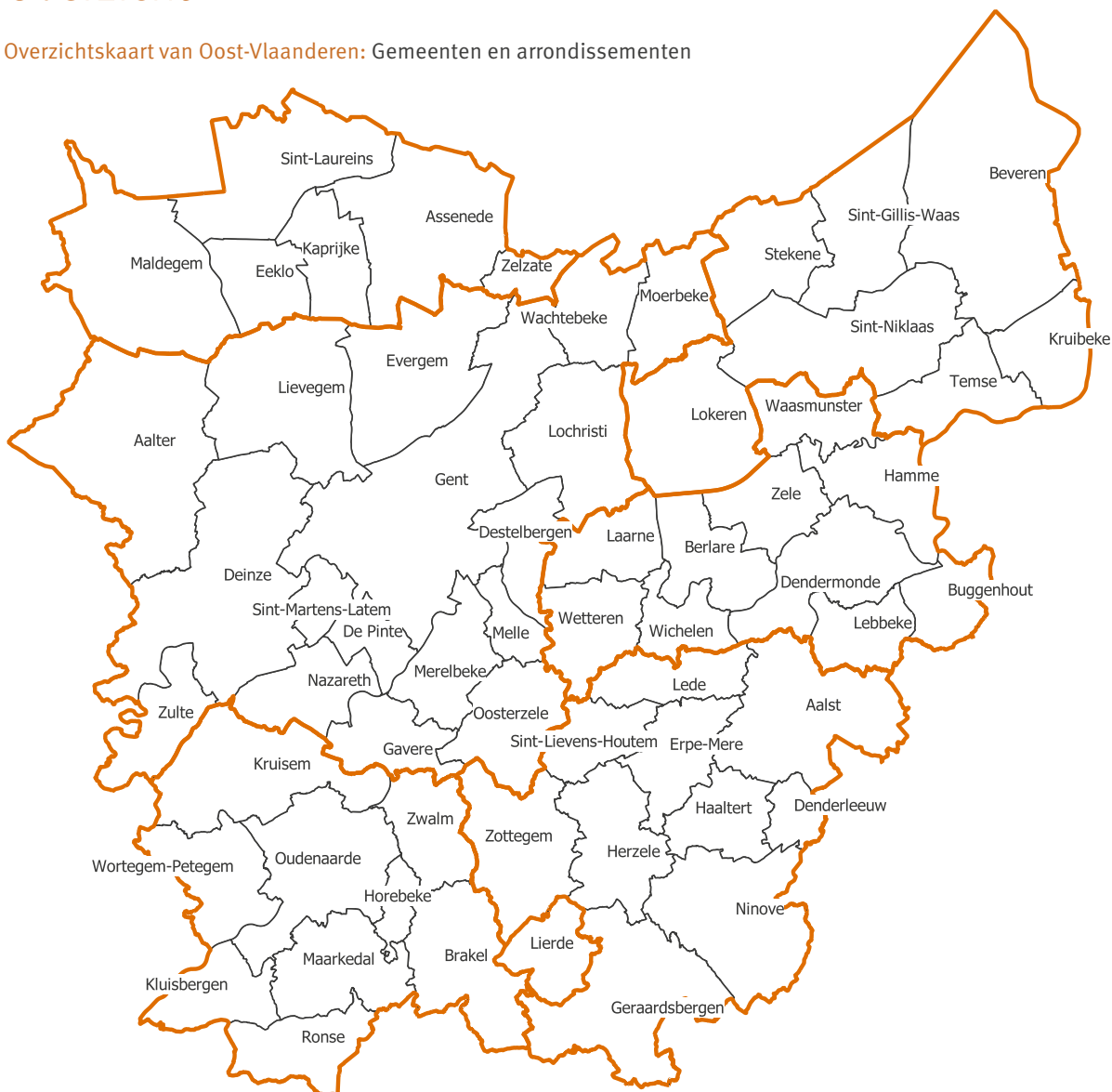

Deel 2

Oost-Vlaanderen doorgelicht

Overzicht

Overzichtskaart van Oost-Vlaanderen: Gemeenten en arrondissementen

Overzichtstabel: Gemeenten per arrondissement

Arrondissement Aalst	Sint-Lievens-Houtem	Waasmunster
Aalst	Zottegem	Wetteren
Denderleeuw	Arrondissement Dendermonde	Wichelen
Erpe-Mere	Berlare	Zeel
Geraardsbergen	Buggenhout	Arrondissement Eeklo
Haaltert	Dendermonde	Assenede
Herzele	Hamme	Eeklo
Lede	Laarne	Kaprijke
Ninove	Lebbeke	Maldegem

Overzichtstabel: Gemeenten per arrondissement (vervolg)

Sint-Laureins	Merelbeke	Maarkedal
Zelzate	Moerbeke	Oudenaarde
Arrondissement Gent	Nazareth	Ronse
Aalter	Oosterzele	Wortegem-Petegem
Deinze	Sint-Martens-Latem	Zwalm
De Pinte	Wachtebeke	Arrondissement Sint-Niklaas
Destelbergen	Zulte	Beveren
Evergem	Arrondissement Oudenaarde	Kruibeke
Gavere	Brakel	Lokeren
Gent	Horebeke	Sint-Gillis-Waas
Lievegem	Kluisbergen	Sint-Niklaas
Lochristi	Kruisem	Stekene
Melle	Lierde	Temse

Bevolking

*Verouderingscoëfficiënt = bevolking
+65 jaar / bevolking -20 jaar*

De verouderingscoëfficiënt is een demografische indicator die de verhouding weergeeft van het aantal ouderen (65+) ten opzichte van het aantal jongeren (-20) en is een aanduiding van de bevolkingsvergroeiing. Het aantal jongeren zal een weerslag hebben op onder meer de behoefte aan kinderopvang en schoolinfrastructuur. Ouderen vormen dan weer de groep van gepensioneerden, en dit aandeel heeft onder meer gevolgen voor de behoefte aan woon- en gezondheidsinfrastructuur.

Een verouderingsgraad van meer dan 1 betekent dat het aandeel van de bevolking boven de 65 groter is dan de groep onder de 20 jaar. Omgekeerd betekent een waarde kleiner dan 1 dat de groep 65-plussers kleiner is dan de groep onder de 20 jaar. Bij een indicator 1 zijn beide groepen even groot.

*Vervangingscoëfficiënt = bevolking
20-39 jaar / bevolking 40-59 jaar*

De vervangingscoëfficiënt is een indicator van de arbeidsmarkt en meet de verhouding tussen de groep van jong actieven (20-39) tegenover de groep van ouder actieven (40-59). Dit cijfer duidt aan in welke mate vervanging plaatsvindt binnen de actieve bevolking: de jong volwassenen bepalen de instroom op de arbeidsmarkt, terwijl de oudere actieven de groep uitmaken van diegenen die hun pensioen naderen.

Tabel 1: Bevolkingsaantal en -dichtheid, bevolkingsvergroening (01.01.2022)

	aantal inwoners	dichtheid inwoners/km ²	oppervlakte km ²	verouderingscoëff. 65+ jaar / -20 jaar	vervangingscoëff. 20-39 jaar / 40-59 jaar
Aalst	88.943	1.131	78,7	0,92	0,90
Aalter	29.351	245	119,9	1,11	0,82
Assenede	14.455	165	87,5	1,15	0,80
Berlare	15.282	400	38,2	1,07	0,76
Beveren	49.688	325	152,7	1,04	0,86
Brakel	14.856	261	57,0	1,13	0,77
Buggenhout	14.749	575	25,6	1,03	0,77
De Pinte	11.047	621	17,8	1,10	0,77
Deinze	44.344	346	128,0	1,01	0,83
Denderleeuw	20.807	1.501	13,9	0,72	0,79
Dendermonde	46.356	820	56,5	1,03	0,88
Destelbergen	18.867	706	26,7	1,08	0,84
Eeklo	21.889	719	30,4	1,14	0,84
Erpe-Mere	20.624	599	34,4	1,07	0,85
Evergem	36.093	479	75,4	1,00	0,82
Gavere	13.209	418	31,6	1,06	0,80
Gent	265.576	1.684	157,7	0,79	1,34
Geraardsbergen	34.360	429	80,1	0,98	0,79
Haaltert	18.968	621	30,5	0,99	0,79
Hamme	25.145	620	40,5	0,92	0,88
Herzele	18.496	386	47,9	0,97	0,80
Horebeke	2.022	180	11,2	1,40	0,69
Kaprijke	6.541	194	33,6	1,14	0,81
Kluisbergen	6.798	222	30,6	0,91	0,88

Tabel 1: Bevolkingsaantal en -dichtheid, bevolkingsvergroei (01.01.2022) (vervolg)

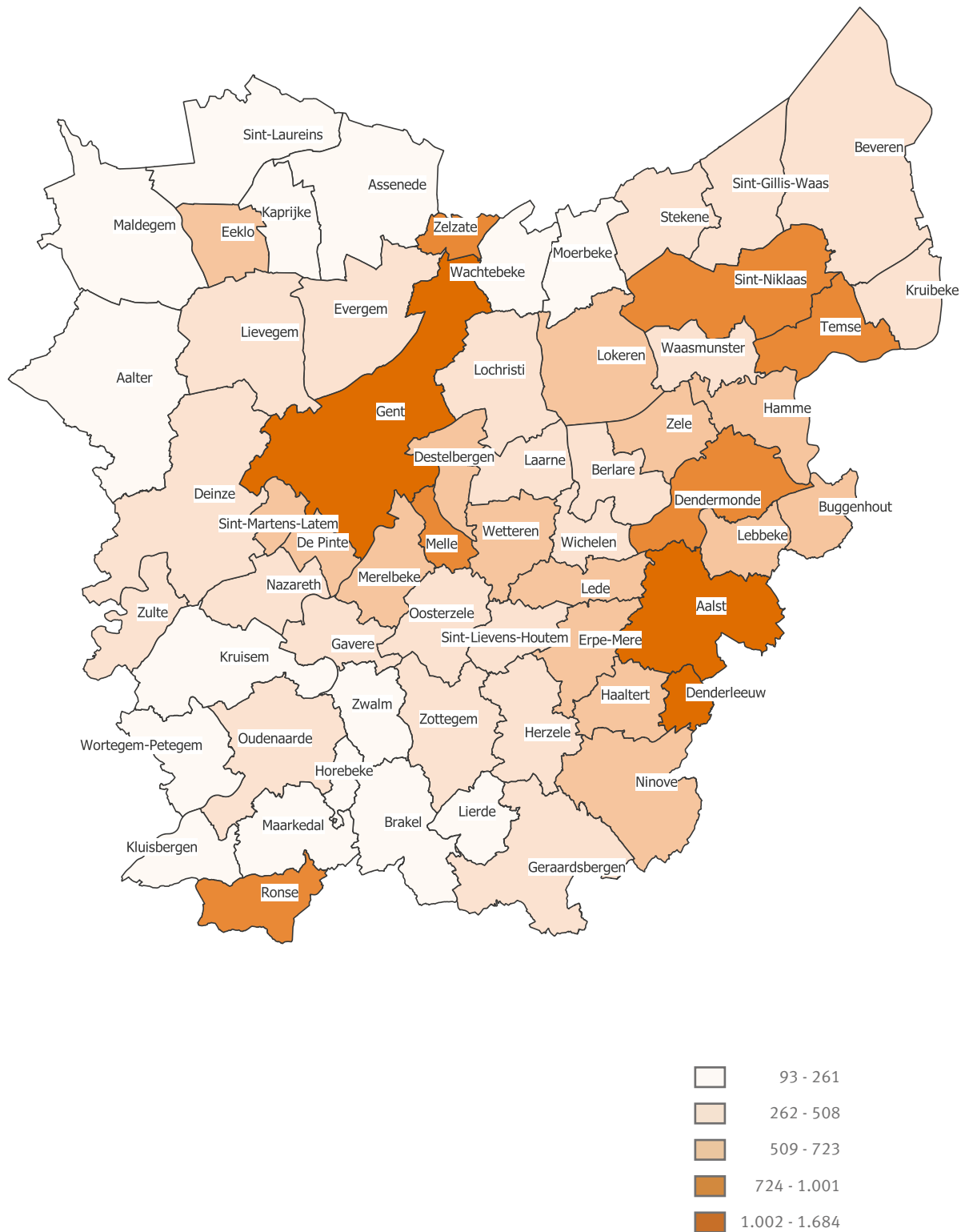
	aantal inwoners	dichtheid inwoners/km ²	oppervlakte km ²	verouderingscoëff. 65+ jaar / -20 jaar	vervangingscoëff. 20-39 jaar / 40-59 jaar
Kruikebe	17.004	507	33,5	0,90	0,83
Kruisem	15.884	222	71,6	0,93	0,83
Laarne	12.531	385	32,6	1,11	0,77
Lebbeke	19.736	723	27,3	0,90	0,81
Lede	19.062	638	29,9	1,06	0,81
Lierde	6.689	254	26,3	1,05	0,77
Lievegem	26.671	330	80,8	1,19	0,83
Lochristi	22.893	377	60,7	1,00	0,74
Lokeren	42.708	626	68,2	0,80	0,90
Maarkedal	6.388	138	46,2	1,20	0,72
Maldegem	24.448	256	95,6	1,13	0,86
Melle	11.890	775	15,3	0,92	0,93
Merelbeke	24.905	673	37,0	1,00	0,86
Moerbeke	6.682	176	37,9	0,90	0,82
Nazareth	12.041	340	35,4	1,09	0,85
Ninove	39.662	542	73,1	0,95	0,81
Oosterzele	13.844	318	43,6	0,92	0,80
Oudenaarde	31.899	463	68,9	1,04	0,84
Ronse	26.697	769	34,7	0,75	0,88
Sint-Gillis-Waas	19.715	355	55,5	0,95	0,80
Sint-Laureins	6.938	93	74,5	1,14	0,78
Sint-Lievens-Houtem	10.532	389	27,1	0,95	0,75
Sint-Martens-Latem	8.265	572	14,5	1,40	0,69

Tabel 1: Bevolkingsaantal en -dichtheid, bevolkingsvergroeiing (01.01.2022) (vervolg)

	aantal inwoners	dichtheid inwoners/km ²	oppervlakte km ²	verouderingscoëff. 65+ jaar / -20 jaar	vervangingscoëff. 20-39 jaar / 40-59 jaar
Sint-Niklaas	80.956	962	84,2	0,80	1,00
Stekene	19.047	421	45,3	1,01	0,81
Temse	30.679	765	40,1	0,87	0,89
Waasmunster	11.025	342	32,2	0,98	0,83
Wachtebeke	7.852	227	34,6	1,03	0,81
Wetteren	26.490	716	37,0	0,97	0,90
Wichelen	11.774	508	23,2	1,00	0,79
Wortegem-Petegem	6.518	154	42,5	0,92	0,79
Zelee	21.349	641	33,3	0,86	0,90
Zelzate	13.322	968	13,8	0,93	0,92
Zottegem	27.360	476	57,5	1,12	0,79
Zulte	15.933	486	32,8	0,87	0,84
Zwalm	8.246	243	33,9	0,98	0,72
Arr. Aalst	296.242	626	472,9	0,95	0,82
Arr. Dendermonde	298.814	632	472,9	0,96	0,83
Arr. Eeklo	204.437	590	346,6	0,98	0,85
Arr. Gent	87.593	261	335,5	1,10	0,84
Arr. Oudenaarde	569.463	600	949,7	0,92	1,05
Arr. Sint-Niklaas	125.997	298	422,9	0,96	0,82
Oost-Vlaanderen	1.546.101	514	3.007,1	0,94	0,92
Vlaams Gewest	6.712.775	493	13.625,5	0,97	0,90
België	11.584.008	377	30.689,4	0,88	0,94

Bron: Statbel, Rijksregister - bevolkingskubus, berekeningen Kenniscentrum Economie

Kaart 1: Bevolkingsdichtheid 01.01.2022 (inw./km²)

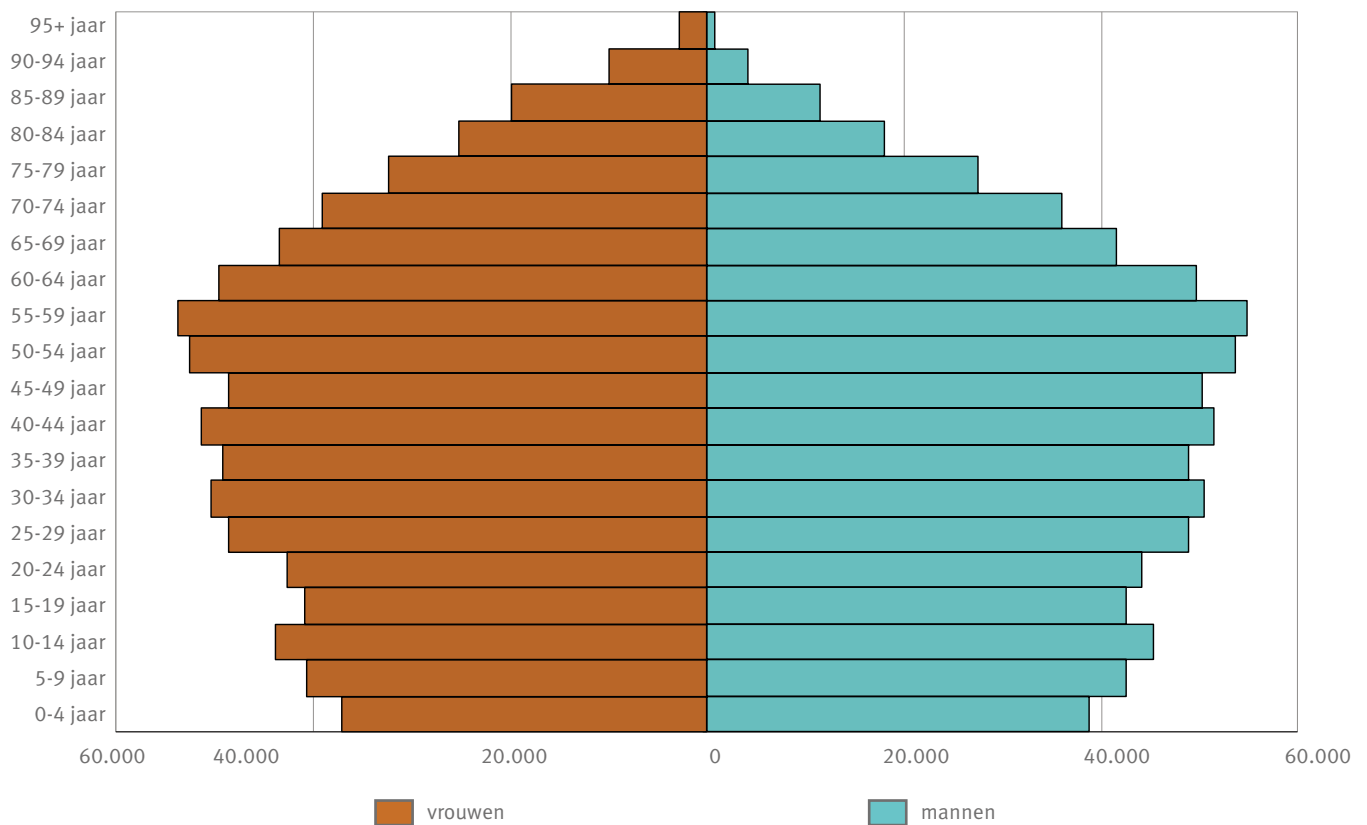

Tabel 2: Bevolkingsevolutie tussen 2000 en 2022 (2000 = 100)

	2000 aantal	2022 index
Arr. Aalst	262.294	113,9
Arr. Dendermonde	186.484	109,6
Arr. Eeklo	79.484	110,2
Arr. Gent	495.368	115,0
Arr. Oudenaarde	114.345	110,2
Arr. Sint-Niklaas	223.648	116,2
Oost-Vlaanderen	1.361.623	113,5
Vlaams Gewest	5.940.251	113,0
België	10.239.085	113,1

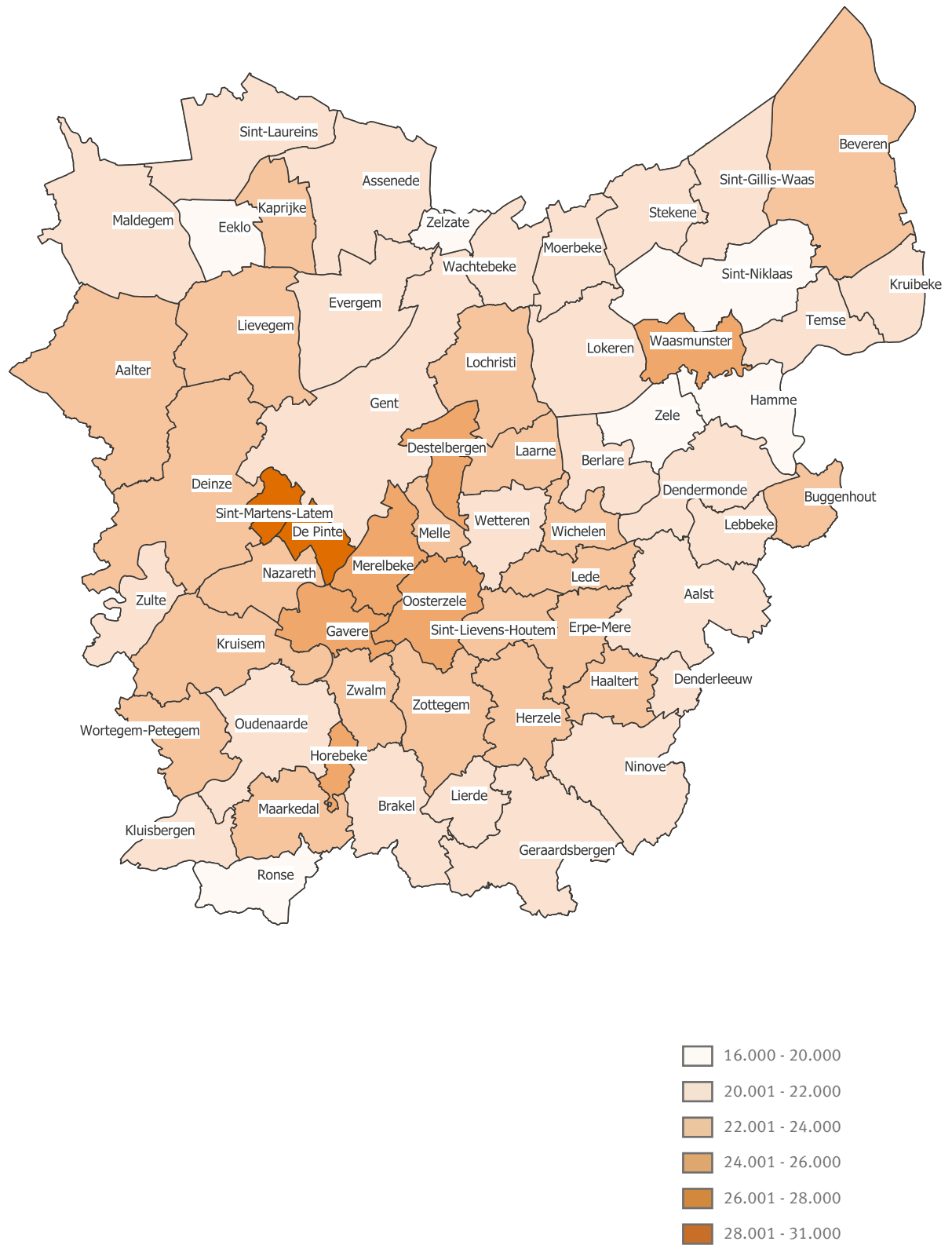
Bron: Statbel, Rijksregister - bevolkingskubus, berekeningen Kenniscentrum Economie

Figuur 1: Leeftijdspiramide voor Oost-Vlaanderen (01.01.2022)

Inkomen

Kaart 2: Gemiddeld inkomen/inwoner 2019 (EUR)

Tabel 3: Gemiddeld inkomen per inwoner (2020, aanslagjaar 2021)

	in EUR	Peil (Vlaanderen = 100)	Interkwartiele coëfficiënt (*)		in EUR	Peil (Vlaanderen = 100)	Interkwartiele coëfficiënt (*)
Aalst	20.720	98,3	99	Kluisbergen	21.264	100,9	100
Aalter	22.360	106,1	104	Kruikebeke	21.956	104,2	103
Assenede	21.638	102,7	97	Kruisem	23.055	109,4	106
Berlare	21.299	101,0	100	Laarne	23.641	112,2	104
Beveren	22.452	106,5	105	Lebbeke	21.335	101,2	96
Brakel	21.580	102,4	97	Lede	22.072	104,7	98
Buggenhout	22.945	108,9	105	Lierde	21.949	104,1	103
De Pinte	28.133	133,5	122	Lievegem	22.158	105,1	100
Deinze	22.298	105,8	107	Lochristi	23.628	112,1	115
Denderleeuw	20.349	96,5	97	Lokeren	20.129	95,5	100
Dendermonde	21.201	100,6	98	Maarkedal	23.095	109,6	116
Destelbergen	25.021	118,7	107	Maldegem	20.707	98,2	94
Eeklo	19.452	92,3	92	Melle	23.591	111,9	109
Erpe-Mere	22.696	107,7	99	Merelbeke	24.718	117,3	116
Evergem	21.866	103,7	98	Moerbeke	21.740	103,1	108
Gavere	24.095	114,3	105	Nazareth	23.504	111,5	110
Gent	20.266	96,1	100	Ninove	20.419	96,9	97
Geraardsbergen	20.356	96,6	98	Oosterzele	24.063	114,2	108
Haaltert	22.418	106,4	99	Oudenaarde	21.750	103,2	99
Hamme	19.941	94,6	94	Ronse	16.783	79,6	88
Herzele	22.267	105,6	101	Sint-Gillis-Waas	21.896	103,9	106
Horebeke	24.145	114,5	111	Sint-Laureins	20.893	99,1	101
Kaprijke	22.297	105,8	99	Sint-Lievens-Houtem	22.747	107,9	106

	in EUR	Peil (Vlaanderen = 100)	Interkwartiele coëfficiënt (*)
Sint-Martens-Latem	30.859	146,4	132
Sint-Niklaas	19.147	90,8	96
Stekene	21.579	102,4	99
Temse	21.145	100,3	98
Waasmunster	24.624	116,8	114
Wachtebeke	21.437	101,7	100
Wetteren	21.120	100,2	96
Wichelen	22.028	104,5	98
Wortegem-Petegem	23.298	110,5	118
Zele	19.410	92,1	94
Zelzate	18.939	89,8	90
Zottegem	22.956	108,9	103
Zulte	21.213	100,6	102
Zwalm	22.739	107,9	109
Arr. Aalst	21.314	101,1	99
Arr. Dendermonde	21.374	101,4	99
Arr. Eeklo	20.416	96,9	94
Arr. Gent	21.895	103,9	104
Arr. Oudenaarde	21.077	100,0	101
Arr. Sint-Niklaas	20.752	98,5	100
Oost-Vlaanderen	21.372	101,4	101
Vlaams Gewest	21.078	100,0	101
België	19.671	93,3	102

(*) Interkwartiele coëfficiënt = maatstaf van inkomensspreiding. Hoe hoger, hoe groter de inkomensongelijkheid.
Bron: Statbel, berekeningen Kenniscentrum Economie

Werkgelegenheid

*Concentratiecoëfficiënt = Oost-Vlaams
aandeel bedrijfstak tegenover Vlaams
aandeel bedrijfstak*

De concentratiecoëfficiënt geeft aan of een bedrijfstak over- dan wel ondervertegenwoordigd is, en in welke mate. De globale Vlaamse situatie geldt als referentiebasis. Voor Oost-Vlaanderen wordt de concentratiecoëfficiënt dus berekend door het Oost-Vlaamse procentuele tewerkstellingsaandeel van een bedrijfstak te delen door het Vlaamse aandeel van diezelfde bedrijfstak. Een concentratiecoëfficiënt groter dan 1 betekent dat de sector in Oost-Vlaanderen meer vertegenwoordigd is dan in Vlaanderen; een concentratiecoëfficiënt kleiner dan 1 betekent dat de sector in Oost-Vlaanderen ondervertegenwoordigd is ten opzichte van Vlaanderen.

*Activiteitsgraad = (werkenden +
werkzoekenden) / bevolking 20–64 jaar*

De activiteitsgraad is de verhouding tussen de actieve beroepsbevolking (werkenden en werkzoekenden) en de bevolking op arbeidsleeftijd (20–64 jaar). De ratio is een weergave van de mate waarin de bevolking bereid is te werken, dus een baan heeft of zoekt.

*Werkzaamheidsgraad = werkenden /
bevolking 20–64 jaar*

De werkzaamheidsgraad (jobratio) is het totaal aantal arbeidsplaatsen (loon- en weddetrekkenden plus zelfstandigen) in een bepaalde regio gedeeld door het aantal inwoners van 20 tot en met 64 jaar in die regio. Deze indicator verwijst naar de tewerkstelling volgens de plaats van creatie en is dus een indicator in hoeverre een gemeente, arrondissement, provincie of gewest erin slaagt werk te verschaffen. Deze indicator wordt veelal als streefcijfer gebruikt in het werkgelegenheidsbeleid, bij de vooropstelling om meer mensen aan het werk te krijgen.

Tabel 4: Aantal beschikbare arbeidsplaatsen (werknemers en zelfstandigen) per gemeente (31.12.2021)
(inclusief zelfstandigen en helpers actief op pensioenleeftijd, exclusief bijberoepen)

Gemeente / regio	De werkgelegenheid in de Oost-Vlaamse gemeenten						Sectorale werkgelegenheid			
	Werknemers		Zelfstandigen ⁽¹⁾		=Totaal		Primaire sector	Secundaire sector	Tertiaire sector	Quaartaire sector
Aalst	34.215	6,3%	6.183	5,0%	40.398	6,1%	0,8%	19,4%	40,5%	39,3%
Aalter	8.868	1,6%	3.171	2,6%	12.039	1,8%	4,5%	33,5%	42,4%	19,6%
Assenede	2.330	0,4%	1.264	1,0%	3.594	0,5%	10,6%	32,0%	33,1%	24,4%
Berlare	1.505	0,3%	1.280	1,0%	2.785	0,4%	4,4%	23,3%	43,7%	28,6%
Beveren	23.021	4,3%	3.620	2,9%	26.641	4,0%	2,5%	30,6%	47,0%	19,9%
Brakel	1.839	0,3%	1.226	1,0%	3.065	0,5%	5,6%	15,1%	37,5%	41,8%
Buggenhout	3.265	0,6%	1.098	0,9%	4.363	0,7%	2,7%	32,9%	31,1%	33,3%
De Pinte	1.288	0,2%	1.139	0,9%	2.427	0,4%	3,5%	8,4%	52,3%	35,7%
Deinze	13.163	2,4%	4.380	3,5%	17.543	2,6%	5,0%	19,4%	41,4%	34,1%
Denderleeuw	2.254	0,4%	1.073	0,9%	3.327	0,5%	1,2%	18,9%	40,7%	39,2%
Dendermonde	14.930	2,8%	3.146	2,5%	18.076	2,7%	1,1%	23,5%	37,6%	37,8%
Destelbergen	3.625	0,7%	1.942	1,6%	5.567	0,8%	3,9%	24,1%	49,8%	22,2%
Eeklo	9.718	1,8%	1.271	1,0%	10.989	1,7%	1,4%	23,1%	30,1%	45,4%
Erpe-Mere	4.437	0,8%	1.651	1,3%	6.088	0,9%	2,1%	22,0%	52,8%	23,0%
Evergem	9.463	1,8%	2.531	2,0%	11.994	1,8%	3,8%	24,3%	38,8%	33,1%
Gavere	2.484	0,5%	1.227	1,0%	3.711	0,6%	3,6%	22,2%	41,4%	32,8%
Gent	186.793	34,7%	20.460	16,5%	207.253	31,3%	0,5%	18,1%	43,6%	37,8%
Geraardsbergen	6.541	1,2%	2.306	1,9%	8.847	1,3%	2,2%	16,5%	41,2%	40,1%
Haaltert	2.126	0,4%	1.310	1,1%	3.436	0,5%	3,0%	21,2%	43,5%	32,3%
Hamme	4.857	0,9%	1.935	1,6%	6.792	1,0%	3,3%	26,4%	40,4%	29,9%
Herzele	2.287	0,4%	1.364	1,1%	3.651	0,6%	4,2%	17,0%	40,6%	38,1%
Horebeke	236	0,0%	250	0,2%	486	0,1%	8,2%	13,8%	45,1%	32,9%
Kaprijke	1.329	0,2%	754	0,6%	2.083	0,3%	9,1%	38,0%	33,5%	19,4%
Kluisbergen	1.464	0,3%	674	0,5%	2.138	0,3%	4,6%	33,3%	37,3%	24,8%

Tabel 4: Aantal beschikbare arbeidsplaatsen (werknemers en zelfstandigen) per gemeente (31.12.2021) (inclusief zelfstandigen en helpers actief op pensioenleeftijd, exclusief bijberoepen) (vervolg)

Gemeente / regio	De werkgelegenheid in de Oost-Vlaamse gemeenten						Sectorale werkgelegenheid			
	Werknemers		Zelfstandigen ⁽¹⁾		Totaal		Primaire sector	Secundaire sector	Tertiaire sector	Quaartaire sector
Kruibeke	3.486	0,6%	1.240	1,0%	4.726	0,7%	3,5%	24,7%	47,3%	24,5%
Kruisem	3.868	0,7%	1.909	1,5%	5.777	0,9%	4,4%	38,0%	40,5%	17,2%
Laarne	1.582	0,3%	1.247	1,0%	2.829	0,4%	9,4%	21,4%	44,1%	25,1%
Lebbeke	3.616	0,7%	1.408	1,1%	5.024	0,8%	2,8%	36,0%	37,9%	23,3%
Lede	2.545	0,5%	1.360	1,1%	3.905	0,6%	3,2%	13,5%	45,8%	37,5%
Lierde	549	0,1%	558	0,4%	1.107	0,2%	7,5%	22,1%	35,2%	35,1%
Lievegem	4.331	0,8%	2.491	2,0%	6.822	1,0%	6,0%	19,4%	39,1%	35,5%
Lochristi	5.152	1,0%	2.297	1,9%	7.449	1,1%	10,7%	14,9%	52,0%	22,4%
Lokeren	16.431	3,0%	3.187	2,6%	19.618	3,0%	1,8%	31,2%	35,8%	31,2%
Maarkedal	747	0,1%	855	0,7%	1.602	0,2%	10,1%	12,7%	37,4%	39,8%
Maldegem	5.767	1,1%	2.576	2,1%	8.343	1,3%	5,3%	33,6%	41,6%	19,5%
Melle	5.752	1,1%	968	0,8%	6.720	1,0%	1,0%	25,6%	46,3%	27,1%
Merelbeke	10.030	1,9%	2.086	1,7%	12.116	1,8%	1,5%	19,6%	54,7%	24,2%
Moerbeke	678	0,1%	571	0,5%	1.249	0,2%	16,3%	15,5%	39,6%	28,5%
Nazareth	7.448	1,4%	1.231	1,0%	8.679	1,3%	1,9%	23,4%	56,2%	18,6%
Ninove	9.646	1,8%	2.969	2,4%	12.615	1,9%	1,9%	21,8%	50,0%	26,3%
Oosterzele	1.818	0,3%	1.350	1,1%	3.168	0,5%	7,4%	21,7%	42,3%	28,5%
Oudenaarde	14.701	2,7%	2.605	2,1%	17.306	2,6%	1,4%	25,3%	38,0%	35,3%
Ronse	8.042	1,5%	1.615	1,3%	9.657	1,5%	0,9%	29,9%	34,6%	34,6%
Sint-Gillis-Waas	2.779	0,5%	1.628	1,3%	4.407	0,7%	7,5%	22,5%	43,8%	26,2%
Sint-Laureins	708	0,1%	798	0,6%	1.506	0,2%	19,6%	19,1%	35,9%	25,4%
Sint-Lievens-Houtem	1.623	0,3%	926	0,7%	2.549	0,4%	4,0%	38,4%	35,7%	21,9%
Sint-Martens-Latem	3.257	0,6%	1.738	1,4%	4.995	0,8%	1,5%	14,2%	68,3%	15,9%
Sint-Niklaas	31.511	5,8%	5.145	4,1%	36.656	5,5%	1,1%	15,5%	42,1%	41,2%

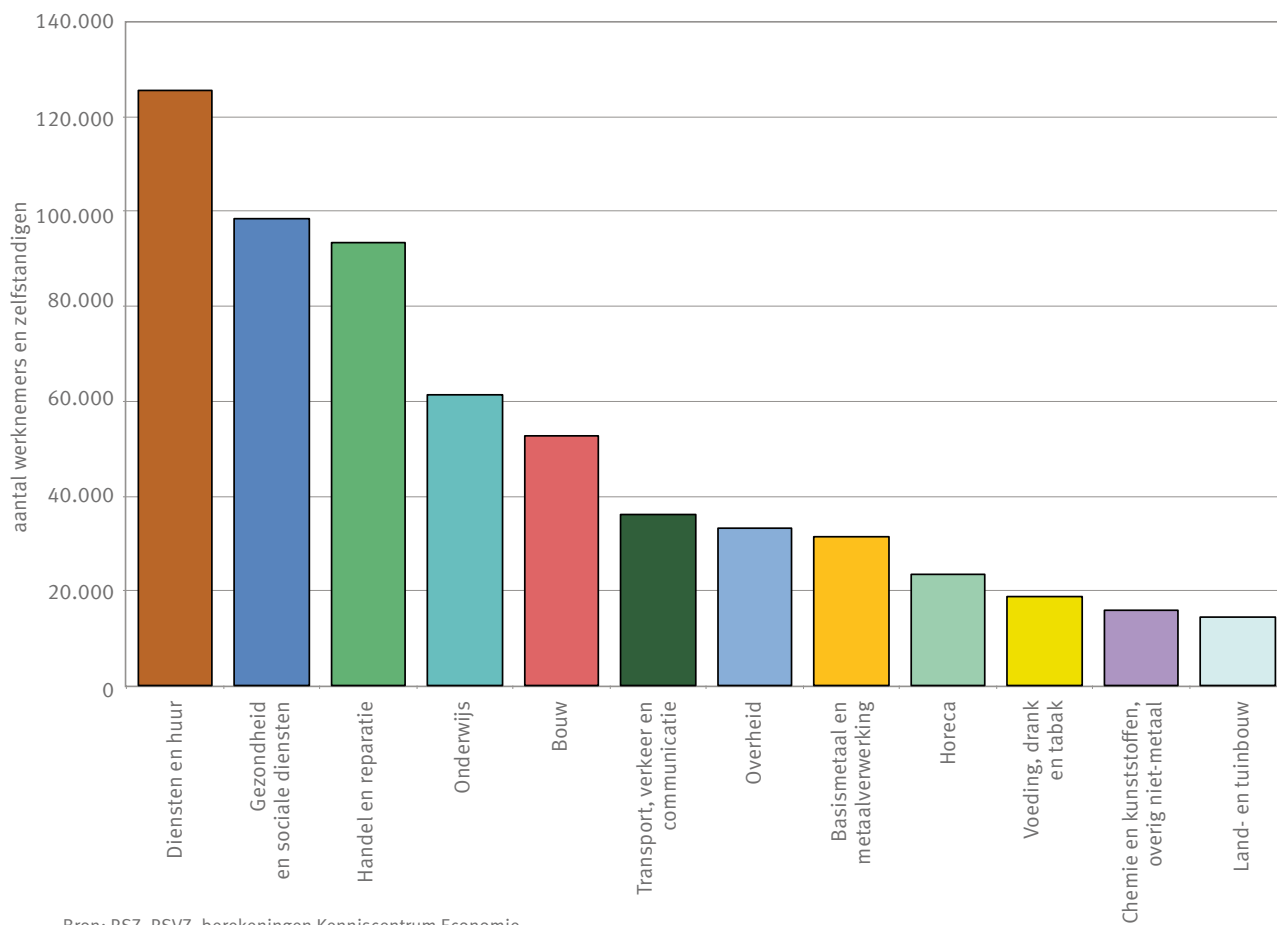
Tabel 4: Aantal beschikbare arbeidsplaatsen (werknemers en zelfstandigen) per gemeente (31.12.2021) (inclusief zelfstandigen en helpers actief op pensioenleeftijd, exclusief bijberoepen) (vervolg)

Gemeente / regio	De werkgelegenheid in de Oost-Vlaamse gemeenten						Sectorale werkgelegenheid			
	Werknemers		Zelfstandigen ⁽¹⁾		Totaal		Primaire sector	Secundaire sector	Tertiaire sector	Quaartaire sector
Stekene	2.518	0,5%	1.447	1,2%	3.965	0,6%	4,4%	18,2%	49,0%	28,4%
Temse	10.091	1,9%	2.397	1,9%	12.488	1,9%	1,7%	27,5%	50,6%	20,1%
Waasmunster	1.519	0,3%	1.471	1,2%	2.990	0,5%	3,9%	22,0%	48,1%	26,0%
Wachtebeke	946	0,2%	541	0,4%	1.487	0,2%	7,7%	10,0%	37,2%	45,1%
Wetteren	10.291	1,9%	1.923	1,5%	12.214	1,8%	2,3%	28,5%	38,3%	31,0%
Wichelen	1.735	0,3%	901	0,7%	2.636	0,4%	4,7%	34,8%	38,1%	22,5%
Wortegem-Petegem	1.517	0,3%	863	0,7%	2.380	0,4%	5,5%	38,6%	38,0%	17,9%
Zeke	7.289	1,4%	1.630	1,3%	8.919	1,3%	2,0%	40,7%	36,7%	20,6%
Zelzate	3.346	0,6%	537	0,4%	3.883	0,6%	1,1%	13,2%	43,4%	42,3%
Zottegem	7.165	1,3%	1.987	1,6%	9.152	1,4%	1,9%	15,2%	41,2%	41,7%
Zulte	3.521	0,7%	1.570	1,3%	5.091	0,8%	3,3%	35,3%	45,9%	15,5%
Zwalm	859	0,2%	820	0,7%	1.679	0,3%	6,1%	12,1%	39,0%	42,8%
Arr. Aalst	72.839	13,5%	21.129	17,0%	93.968	14,2%	1,7%	19,4%	42,9%	36,0%
Arr. Dendermonde	50.589	9,4%	16.039	12,9%	66.628	10,0%	2,6%	28,8%	38,5%	30,0%
Arr. Eeklo	23.198	4,3%	7.200	5,8%	30.398	4,6%	4,9%	26,6%	35,8%	32,6%
Arr. Gent	268.617	49,8%	49.693	40,0%	318.310	48,0%	1,8%	19,6%	44,7%	33,9%
Arr. Oudenaarde	33.822	6,3%	11.375	9,2%	45.197	6,8%	3,1%	27,1%	37,5%	32,3%
Arr. Sint-Niklaas	89.837	16,7%	18.664	15,0%	108.501	16,4%	2,1%	24,2%	43,7%	29,9%
Oost-Vlaanderen	538.902	100,0%	124.100	100,0%	663.002	100,0%	2,2%	22,1%	42,8%	33,0%
Vlaams Gewest	2.407.534	-	548.373	-	2.955.907	-	2,2%	20,3%	46,3%	31,2%
België	4.152.172	-	879.450	-	5.031.622	-	1,9%	18,1%	44,8%	35,3%

(1) Zelfstandigen van wie niet gekend is tot welke sector zij behoren, zijn niet in deze statistieken opgenomen. Voor Oost-Vlaanderen gaat het om 3.273 zelfstandigen en helpers

Bron: RSZ, RSVZ, berekeningen Kenniscentrum Economie

Figuur 2: De grootste bedrijfstakken inzake werkgelegenheid (31.12.2021)

Bron: RSZ, RSVZ, berekeningen Kenniscentrum Economie

Tabel 5: De totale werkgelegenheid naar bedrijfstakken (31.12.2021)
(inclusief zelfstandigen en helpers actief op pensioenleeftijd, exclusief bijberoepen)

	Aantal werknemers	Aantal zelfstandigen	Totale werkgelegenheid	Relatief aandeel	Concentratie-coëfficiënt (*)
Primaire sector	2.505	11.806	14.311	2,2%	1,00
Secundaire sector	124.842	21.676	146.518	22,1%	1,09
Energie en water	4.477	156	4.633	0,7%	0,73
Winning van delfstoffen	7	5	12	0,0%	0,11
Industrie	84.165	5.432	89.597	13,5%	1,09
Basismetalaal en metaalverwerking	30.964	305	31.269	4,7%	1,11
Chemie en kunststoffen, overig niet-metaal	14.833	885	15.718	2,4%	0,82
Voeding, drank en tabak	17.310	1.448	18.758	2,8%	1,11
Textiel, leer en kleding	5.943	454	6.397	1,0%	1,44
Hout en meubelen; papier en drukkerij	8.514	1.749	10.263	1,5%	1,54
Diverse	6.601	591	7.192	1,1%	1,05
Bouw	36.193	16.083	52.276	7,9%	1,14
Tertiaire sector	214.260	69.192	283.452	42,8%	0,92
Handel en reparatie	63.882	28.940	92.822	14,0%	0,91
Horeca	12.840	10.677	23.517	3,5%	0,87
Transport, verkeer en communicatie	31.254	4.546	35.800	5,4%	0,87
Financiële instellingen	10.051	286	6.518	1,0%	0,59
Diensten en huur	96.233	24.743	124.795	18,8%	0,99
Quartaire sector	197.295	21.426	218.721	33,0%	1,06
Overheid	32.878	21	32.899	5,0%	0,97
Onderwijs	59.906	1.209	61.115	9,2%	1,10
Gezondheid en sociale diensten	90.367	7.498	97.865	14,8%	1,08
Overige	14.144	12.698	26.842	4,0%	1,01
Totaal	538.902	124.100	663.002	100,0%	1,00

Aantal zelfstandigen en helpers - Van 14.807 zelfstandigen en helpers in-Vlaanderen is niet gekend in welke branche ze werkzaam zijn

(*) Concentratiecoëfficiënt = aandeel bedrijfstak in Oost-Vlaanderen tegenover aandeel bedrijfstak in Vlaanderen

Bron: RSZ, RSVZ, berekeningen Kenniscentrum Economie

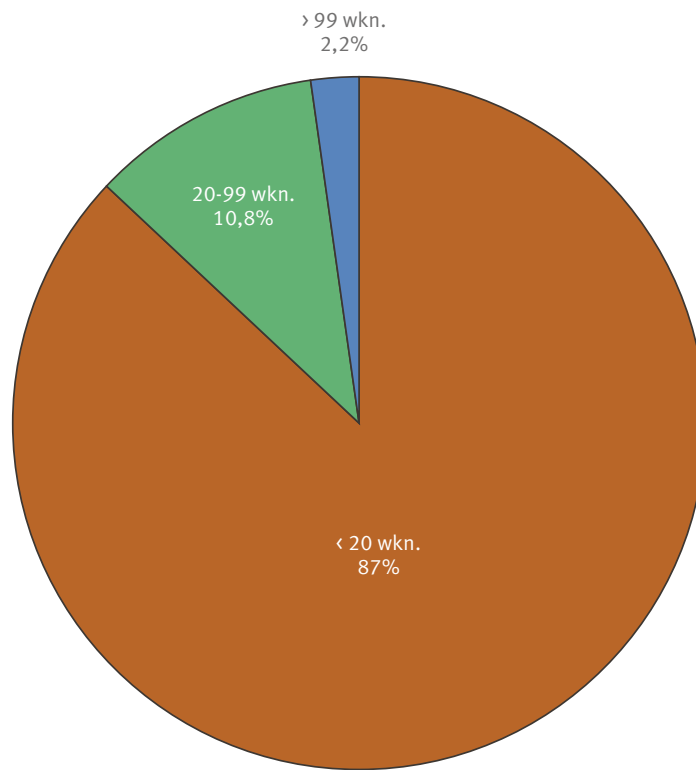
Tabel 6: Activiteits- en werkzaamheidsgraad (2022)

	Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad		Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad		Activiteitsgraad	Werkzaamheidsgraad
Aalst	0,84	0,79	Kluisbergen	0,57	0,54	Sint-Martens-Latem	1,17	1,14
Aalter	0,74	0,71	Kruibeke	0,53	0,49	Sint-Niklaas	0,88	0,82
Assenede	0,47	0,43	Kruisem	0,64	0,62	Stekene	0,40	0,36
Berlare	0,35	0,32	Laarne	0,42	0,40	Temse	0,75	0,71
Beveren	0,99	0,95	Lebbeke	0,47	0,44	Waasmunster	0,50	0,47
Brakel	0,39	0,36	Lede	0,39	0,36	Wachtebeke	0,37	0,34
Buggenhout	0,55	0,52	Lierde	0,32	0,29	Wetteren	0,83	0,79
De Pinte	0,42	0,40	Lievegem	0,49	0,46	Wichelen	0,41	0,38
Deinze	0,72	0,69	Lochristi	0,59	0,56	Wortegem-Petegem	0,66	0,63
Denderleeuw	0,32	0,28	Lokeren	0,84	0,80	Zeze	0,77	0,73
Dendermonde	0,72	0,67	Maarkedal	0,47	0,45	Zelzate	0,56	0,51
Destelbergen	0,56	0,53	Maldegem	0,62	0,59	Zottegem	0,62	0,59
Eeklo	0,94	0,89	Melle	1,01	0,98	Zulte	0,56	0,53
Erpe-Mere	0,54	0,51	Merelbeke	0,87	0,84	Zwalm	0,37	0,35
Evergem	0,61	0,58	Moerbeke	0,36	0,33	Arr. Aalst	0,59	0,55
Gavere	0,51	0,48	Nazareth	1,27	1,25	Arr. Dendermonde	0,60	0,56
Gent	1,32	1,25	Ninove	0,60	0,56	Arr. Eeklo	0,65	0,60
Geraardsbergen	0,50	0,45	Oosterzele	0,42	0,39	Arr. Gent	0,99	0,94
Haaltert	0,34	0,31	Oudenaarde	0,97	0,93	Arr. Oudenaarde	0,67	0,63
Hamme	0,50	0,47	Ronse	0,73	0,66	Arr. Sint-Niklaas	0,78	0,74
Herzele	0,36	0,33	Sint-Gillis-Waas	0,42	0,39	Oost-Vlaanderen	0,78	0,74
Horebeke	0,47	0,45	Sint-Laureins	0,40	0,37	Vlaams Gewest	0,81	0,77
Kaprijke	0,59	0,56	Sint-Lievens-Houtem	0,44	0,41	België	0,81	0,75

Bron: FOD Economie - Directie Statistiek, RSZ, RSVZ, VDAB, ACTIRIS, Ie FOREM, berekeningen Kenniscentrum Economie

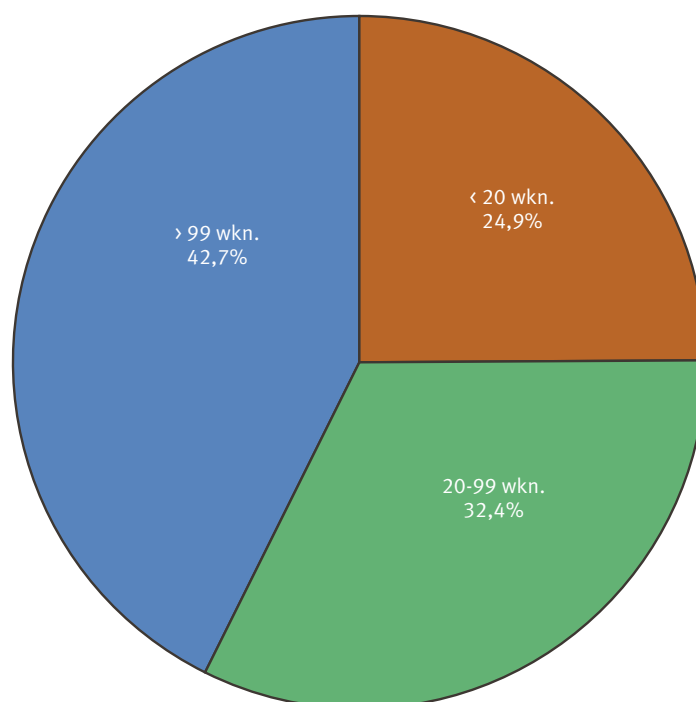
Ondernemingsweefsel

Figuur 3: Ondernemingen (exclusief eenpersoonzaken) opgedeeld naar dimensieclassen (30.06.2021)

Bron: RSZ, berekeningen economische studiedienst

Figuur 4: Werknemers opgedeeld naar dimensieclassen (30.06.2021)

Bron: RSZ, berekeningen economische studiedienst

Tabel 7: Aantal ondernemingen en werknemers naar dimensieklassen (30.06.2021) (exclusief eenpersoonszaken)

	van 1 tot 19 werknemers		van 20 tot 99 werknemers		meer dan 99 werknemers		totaal	
	ondernemingen	werknemers	ondernemingen	werknemers	ondernemingen	werknemers	ondernemingen	werknemers
Aalst	1.804	7.251	212	9.176	64	17.660	2.080	34.087
Aalter	751	2.834	78	3.259	15	2.775	844	8.868
Assenede	228	693	18	610	5	1.152	251	2.455
Berlare	268	850	13	520	1	124	282	1.494
Beveren	1.094	4.805	186	7.526	44	10.619	1.324	22.950
Brakel	210	699	22	945	1	171	233	1.815
Buggenhout	254	944	35	1.382	4	970	293	3.296
De Pinte	170	564	16	647	1	114	187	1.325
Deinze	1.140	4.323	127	5.385	21	3.905	1.288	13.613
Denderleeuw	216	820	21	933	4	506	241	2.259
Dendermonde	1.005	4.044	130	4.961	29	6.001	1.164	15.006
Destelbergen	379	1.503	33	1.150	5	823	417	3.476
Eeklo	517	2.139	86	3.672	16	4.145	619	9.956
Erpe-Mere	372	1.497	41	1.857	6	1.140	419	4.494
Evergem	614	2.690	97	3.984	15	2.797	726	9.471
Gavere	286	954	27	922	4	634	317	2.510
Gent	7.130	29.450	1.024	43.663	316	110.978	8.470	184.091
Geraardsbergen	556	2.022	64	2.980	10	1.530	630	6.532
Haaltert	256	902	21	972	2	238	279	2.112
Hamme	450	1.731	56	2.205	6	993	512	4.929
Herzele	278	1.020	27	1.128	1	111	306	2.259
Horebeke	34	122	3	105	0	0	37	227
Kaprijke	116	356	8	343	1	583	125	1.282

Tabel 7: Aantal ondernemingen en werknemers naar dimensieklassen (30.06.2021) (exclusief eenpersoonszaken)
(vervolg)

	van 1 tot 19 werknemers		van 20 tot 99 werknemers		meer dan 99 werknemers		totaal	
	ondernemingen	werknemers	ondernemingen	werknemers	ondernemingen	werknemers	ondernemingen	werknemers
Kluisbergen	142	624	18	625	2	208	162	1.457
Kruikeke	269	1.138	30	1.186	7	1.149	306	3.473
Kruisem	402	1.680	38	1.364	6	850	446	3.894
Laarne	235	897	19	651	0	0	254	1.548
Lebbeke	267	997	33	1.611	2	1.098	302	3.706
Lede	271	951	20	993	4	638	295	2.582
Lierde	100	276	8	303	0	0	108	579
Lievegem	505	1.679	42	1.512	6	1.242	553	4.433
Lochristi	604	2.467	52	2.239	5	605	661	5.311
Lokeren	1.046	4.462	173	7.482	26	4.392	1.245	16.336
Maarkedal	110	365	6	225	1	153	117	743
Maldegem	624	2.287	62	2.689	4	914	690	5.890
Melle	308	1.348	52	2.424	6	1.932	366	5.704
Merelbeke	567	2.279	85	3.522	18	4.223	670	10.024
Moerbeke	101	368	11	440	0	0	112	808
Nazareth	388	1.866	73	2.841	12	2.668	473	7.375
Ninove	732	2.938	81	3.501	15	3.100	828	9.539
Oosterzele	247	869	24	948	0	0	271	1.817
Oudenaarde	885	3.821	136	5.744	22	4.970	1.043	14.535
Ronse	570	2.179	72	3.275	8	2.572	650	8.026
Sint-Gillis-Waas	392	1.425	32	1.155	2	301	426	2.881
Sint-Laureins	146	538	6	211	0	0	152	749
Sint-Lievens-Houtem	184	688	10	296	3	626	197	1.610

Tabel 7: Aantal ondernemingen en werknemers naar dimensieklassen (30.06.2021) (exclusief eenpersoonszaken)
(vervolg)

	van 1 tot 19 werknemers		van 20 tot 99 werknemers		meer dan 99 werknemers		totaal	
	ondernemingen	werknemers	ondernemingen	werknemers	ondernemingen	werknemers	ondernemingen	werknemers
Sint-Martens-Latem	427	1.600	26	952	4	858	457	3.410
Sint-Niklaas	1.899	7.554	237	10.251	64	13.712	2.200	31.517
Stekene	329	1.273	25	830	3	469	357	2.572
Temse	720	3.311	98	3.933	14	2.874	832	10.118
Waasmunster	279	862	16	585	0	0	295	1.447
Wachtebeke	108	492	12	544	0	0	120	1.036
Wetteren	626	2.511	93	3.924	19	3.785	738	10.220
Wichelen	188	635	14	543	4	610	206	1.788
Wortegem-Petegem	114	374	12	499	3	655	129	1.528
Zele	532	2.141	70	3.016	15	2.273	617	7.430
Zelzate	215	908	38	1.502	5	966	258	3.376
Zottegem	546	2.221	55	2.333	11	2.757	612	7.311
Zulte	375	1.312	42	1.818	3	499	420	3.629
Zwalm	128	405	6	166	2	303	136	874
Arr. Aalst	5.215	20.310	552	24.169	120	28.306	5.887	72.785
Arr. Dendermonde	4.104	15.612	479	19.398	80	15.854	4.663	50.864
Arr. Eeklo	1.846	6.921	218	9.027	31	7.760	2.095	23.708
Arr. Gent	14.100	56.598	1.821	76.250	431	134.053	16.352	266.901
Arr. Oudenaarde	2.695	10.545	321	13.251	45	9.882	3.061	33.678
Arr. Sint-Niklaas	5.749	23.968	781	32.363	160	33.516	6.690	89.847
Oost-Vlaanderen	33.709	133.954	4.172	174.458	867	229.371	38.748	537.783
Vlaams Gewest	152.311	602.120	18.152	751.180	3.985	1.059.659	174.448	2.412.959
België	264.442	1.034.120	30.305	1.241.913	6.704	1.868.045	301.451	4.144.078

Bron: RSZ, berekeningen Kenniscentrum Economie

Werkloosheid

Werkzoekengraad = werkzoekenden zonder werk (18-65 jaar) / beroepsbevolking (18-65 jaar).

Sinds juli 2021 heeft de VDAB het concept 'niet-werkende werkzoekenden' vervangen door 'werkzoekenden zonder werk'. Werkzoekenden zonder werk omvatten volgende categorieën:

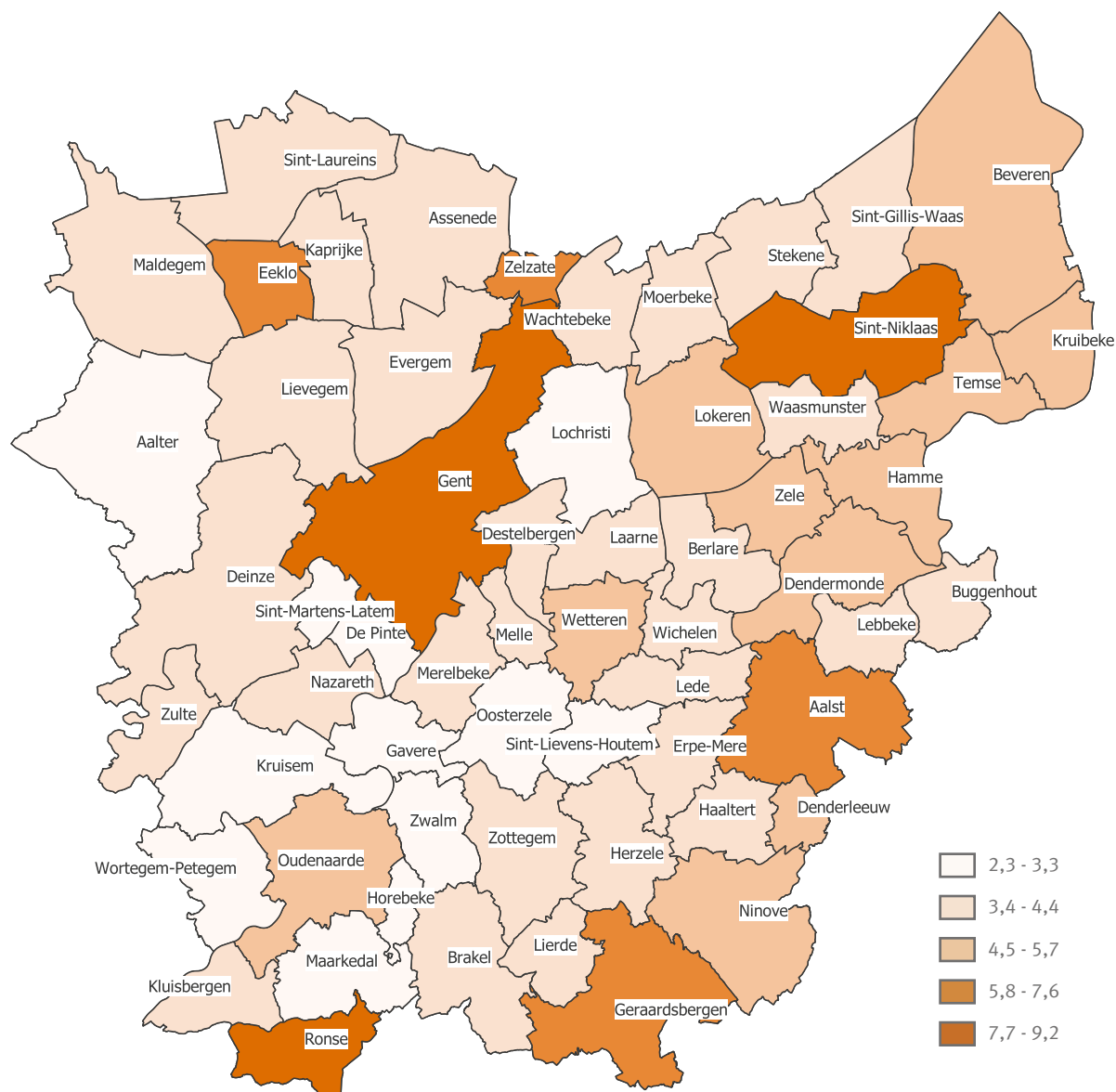
- » werkzoekenden met een werkloosheidsuitkeringsaanvraag;
- » jongeren in beroepsinschakelingsstijd;
- » vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden;
- » werkzoekenden ten laste van het OCMW;
- » jongeren met een arbeidshandicap;

- » werkzoekenden die zijn uitgesloten van het recht op uitkering;
- » werkzoekenden ten laste van het RIZIV;
- » arbeidszorgmedewerkers.

Spanningsindicator = werkzoekenden / beschikbare vacatures

Deze ratio meet de spanning op de arbeidsmarkt door het aantal werkzoekenden per vacature (zonder interim) weer te geven. Afhankelijk van de hoogte van deze ratio is er sprake van arbeidsreserve, dan wel arbeidskrapte.

Kaart 3: Werkzoekengraad (gemiddelde 2022)

Tabel 8: Werkloosheid en vacatures (gemiddelde 2022, tenzij anders vermeld)

	Niet-werkende werkzoekenden			Werkzoekendengraad			Openstaande vacatures (december 2022)	Spanningsindicator (december 2022)
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal		
Aalst	1.421	1.317	2.738	6,6%	6,8%	6,6%	786	3,5
Aalter	221	181	402	3,0%	2,7%	2,8%	476	0,8
Assenede	145	122	267	3,9%	3,7%	3,8%	61	4,4
Berlare	174	140	314	4,6%	4,0%	4,3%	60	5,2
Beveren	569	528	1.097	4,7%	4,9%	4,8%	671	1,6
Brakel	135	130	265	3,7%	3,9%	3,8%	65	4,1
Buggenhout	129	119	248	3,5%	3,5%	3,5%	69	3,6
De Pinte	88	77	165	3,5%	3,1%	3,3%	30	5,5
Deinze	377	387	764	3,4%	3,8%	3,6%	409	1,9
Denderleeuw	276	275	551	5,5%	5,8%	5,6%	30	18,4
Dendermonde	672	578	1.250	5,9%	5,6%	5,7%	363	3,4
Destelbergen	161	156	317	3,7%	3,7%	3,7%	110	2,9
Eeklo	393	345	738	7,7%	7,6%	7,6%	207	3,6
Erpe-Mere	200	200	400	4,0%	4,4%	4,2%	192	2,1
Evergem	325	336	661	3,7%	4,0%	3,8%	231	2,9
Gavere	95	92	187	2,9%	3,1%	3,0%	78	2,4
Gent	6.305	5.383	11.688	8,9%	8,8%	8,9%	4.204	2,8
Geraardsbergen	572	486	1.058	7,1%	6,5%	6,8%	238	4,4
Haaltert	175	170	345	3,7%	3,9%	3,8%	48	7,2
Hamme	283	308	591	4,5%	5,5%	5,0%	182	3,2
Herzele	169	156	325	3,6%	3,6%	3,6%	48	6,8
Horebeke	12	9	21	2,4%	2,1%	2,3%	11	1,9
Kaprijke	58	59	117	3,6%	4,1%	3,8%	18	6,5
Kluisbergen	50	59	109	3,0%	3,8%	3,4%	33	3,3

Tabel 8: Werkloosheid en vacatures (gemiddelde 2022, tenzij anders vermeld) (vervolg)

	Niet-werkende werkzoekenden			Werkzoekendengraad			Openstaande vacatures (december 2022)	Spanningsindicator (december 2022)
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal		
Kruibeke	186	187	373	4,4%	5,0%	4,7%	149	2,5
Kruisem	114	115	229	2,7%	3,1%	2,9%	180	1,3
Laarne	106	104	210	3,5%	3,6%	3,5%	45	4,7
Lebbeke	207	171	378	4,2%	3,8%	4,0%	68	5,6
Lede	192	180	372	4,2%	4,2%	4,2%	102	3,6
Lierde	58	52	110	3,5%	3,4%	3,4%	15	7,3
Lievegem	225	232	457	3,6%	3,9%	3,8%	118	3,9
Lochristi	178	185	363	3,1%	3,5%	3,3%	188	1,9
Lokeren	492	556	1.048	4,7%	6,1%	5,4%	849	1,2
Maarkedal	37	36	73	2,4%	2,5%	2,4%	20	3,7
Maldegem	231	219	450	3,7%	4,1%	3,9%	208	2,2
Melle	102	126	228	3,5%	4,5%	4,0%	261	0,9
Merelbeke	234	206	440	3,8%	3,5%	3,7%	536	0,8
Moerbeke	50	56	106	3,0%	3,8%	3,4%	24	4,4
Nazareth	97	107	204	3,4%	3,9%	3,6%	328	0,6
Ninove	488	482	970	5,2%	5,4%	5,3%	292	3,3
Oosterzele	99	103	202	2,9%	3,2%	3,0%	57	3,5
Oudenaarde	407	368	775	5,1%	5,0%	5,1%	371	2,1
Ronse	515	508	1.023	8,5%	10,0%	9,2%	254	4,0
Sint-Gillis-Waas	196	211	407	4,0%	4,9%	4,4%	122	3,3
Sint-Laureins	59	56	115	3,4%	3,7%	3,5%	14	8,2
Sint-Lievens-Houtem	88	73	161	3,3%	3,0%	3,1%	25	6,4
Sint-Martens-Latem	42	64	106	2,2%	3,6%	2,9%	132	0,8

Tabel 8: Werkloosheid en vacatures (gemiddelde 2022, tenzij anders vermeld) (vervolg)

	Niet-werkende werkzoekenden			Werkzoekendengraad			Openstaande vacatures (december 2022)	Spanningsindicator (december 2022)
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal		
Sint-Niklaas	1.522	1.360	2.882	8,1%	8,4%	8,2%	885	3,3
Stekene	160	195	355	3,5%	4,7%	4,1%	84	4,2
Temse	382	401	783	5,1%	6,2%	5,6%	328	2,4
Waasmunster	94	112	206	3,4%	4,6%	4,0%	59	3,5
Wachtebeke	75	62	137	3,9%	3,6%	3,7%	17	8,1
Wetteren	341	320	661	5,2%	5,4%	5,3%	279	2,4
Wichelen	117	123	240	3,9%	4,4%	4,2%	61	3,9
Wortegem- Petegem	52	51	103	3,2%	3,4%	3,3%	100	1,0
Zele	241	290	531	4,4%	6,4%	5,3%	291	1,8
Zelzate	207	192	399	6,5%	7,5%	7,0%	94	4,2
Zottegem	280	267	547	4,3%	4,2%	4,3%	186	2,9
Zulte	138	140	278	3,3%	3,7%	3,5%	106	2,6
Zwalm	53	63	116	2,6%	3,3%	2,9%	31	3,7
Arr. Aalst	3.861	3.605	7.466	5,3%	5,4%	5,4%	1.947	3,8
Arr. Dendermonde	2.362	2.264	4.626	4,6%	4,9%	4,8%	1.477	3,1
Arr. Eeklo	1.094	993	2.087	5,1%	5,3%	5,2%	602	3,5
Arr. Gent	8.810	7.892	16.702	6,1%	6,0%	6,1%	7.305	2,3
Arr. Oudenaarde	1.434	1.391	2.825	4,6%	5,0%	4,8%	1.080	2,6
Arr. Sint-Niklaas	3.506	3.437	6.943	5,6%	6,3%	5,9%	3.088	2,2
Oost-Vlaanderen	21.067	19.582	40.649	5,5%	5,7%	5,6%	15.499	2,6
Vlaams Gewest	93.218	84.738	177.956	5,7%	5,8%	5,7%	63.561	2,8
België	245.712	218.758	464.470	5,9%	4,8%	5,4%	n.b.	n.b.

Bron: VDAB-Arvastat, NBB, berekeningen Kenniscentrum Economie

Tabel 9: Kwalitatieve beschrijving van de werkzoekenden zonder werk (gemiddelde 2022)

1. Naar studieniveau

	Aantal	Aandeel provincie	Aandeel Vlaams Gewest
Lager onderwijs + 1ste graad secundair	7.852	19,3	19,5
2de graad secundair	8.587	21,1	20,6
3de en 4de graad secundair	14.166	34,9	35,7
Graduaat-HBO5	667	1,6	1,8
Professionele bachelor	3.573	8,8	9,0
Academische bachelor	825	2,0	2,0
Master	3.404	8,4	7,8
Leertijd (Syntra)	662	1,6	1,6
Deeltijds beroepssecundair	897	2,2	1,9
Onbekend	15	0,0	0,0
Totaal (*)	40.648	100	100

Tabel 9: Kwalitatieve beschrijving van de werkzoekenden zonder werk (gemiddelde 2022) (vervolg)

2. Naar leeftijd

	Aantal	Aandeel provincie	Aandeel Vlaams Gewest
Jonger dan 25 jaar	6.298	15,5	14,8
25 - 39 jaar	15.419	37,9	36,8
40 - 54 jaar	10.844	26,7	26,7
55 jaar en ouder	8.088	19,9	21,7
Totaal (*)	40.649	100	100

3. Naar werkloosheidsduur

	Aantal	Aandeel provincie	Aandeel Vlaams Gewest
Minder dan 1 jaar	18.976	46,7	46,6
1 - 2 jaren	6.614	16,3	16,4
2 - 5 jaren	8.186	20,1	20,2
Meer dan 5 jaren	6.872	16,9	16,8
Totaal (*)	40.648	100	100

(*) Door afrondingen kunnen de totalen verschillen.
Bron: VDAB-Arvastat, berekeningen Kenniscentrum Economie

Onderwijs

Tabel 10: Schoolbevolking (voltijds onderwijs per onderwijsniveau , schooljaar/academiejaar 2021-22, exclusief gezamenlijke opleidingen)

	arr. Aalst	arr. Dendermonde	arr. Eeklo	arr. Gent	arr. Oudenaarde	arr. Sint-Niklaas	prov. Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest (+)
Totaal basisonderwijs (1)+(2)	30.939	19.817	8.211	60.419	12.737	29.116	161.239	723.308
Kleuteronderwijs (1)	10.765	6.996	2.968	21.579	4.409	10.266	56.983	259.068
Gewoon	10.684	6.936	2.956	21.298	4.368	10.169	56.411	256.418
Buitengewoon	81	60	12	281	41	97	572	2.650
Lager onderwijs (2)	20.174	12.821	5.243	38.840	8.328	18.850	104.256	464.240
Gewoon	19.234	12.084	4.959	36.764	7.878	17.688	98.607	437.569
Buitengewoon	940	737	284	2.076	450	1.162	5.649	26.671
Secundair onderwijs	24.209	12.189	6.685	37.960	7.760	20.925	109.728	474.708
Gewoon	23.340	11.752	6.685	35.486	7.565	19.798	104.626	451.889
Buitengewoon	869	437	0	2.474	195	1.127	5.102	22.819
Hoger onderwijs - BAMA en basisopleidingen (3) + (4)	-	-	-	-	-	-	86.486	272.801
Hogescholenonderwijs (3)	-	-	-	-	-	-	44.476	129.071
Arteveldehogeschool	-	-	-	-	-	-	13.468	-
Hogeschool Gent	-	-	-	-	-	-	16.490	-
LUCA School of Arts (*)	-	-	-	-	-	-	3.707	-
Odisee (*)	-	-	-	-	-	-	10.811	-
Universitair onderwijs (4)	-	-	-	-	-	-	42.010	143.730
Universiteit Gent	-	-	-	-	-	-	-	-

(+) Inclusief Nederlandstalig onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

(*) Inclusief campussen buiten Oost-Vlaanderen

Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, berekeningen Kenniscentrum Economie

Tabel 11: Aantal leerlingen in het gewoon secundair onderwijs (schooljaar 2021-22)

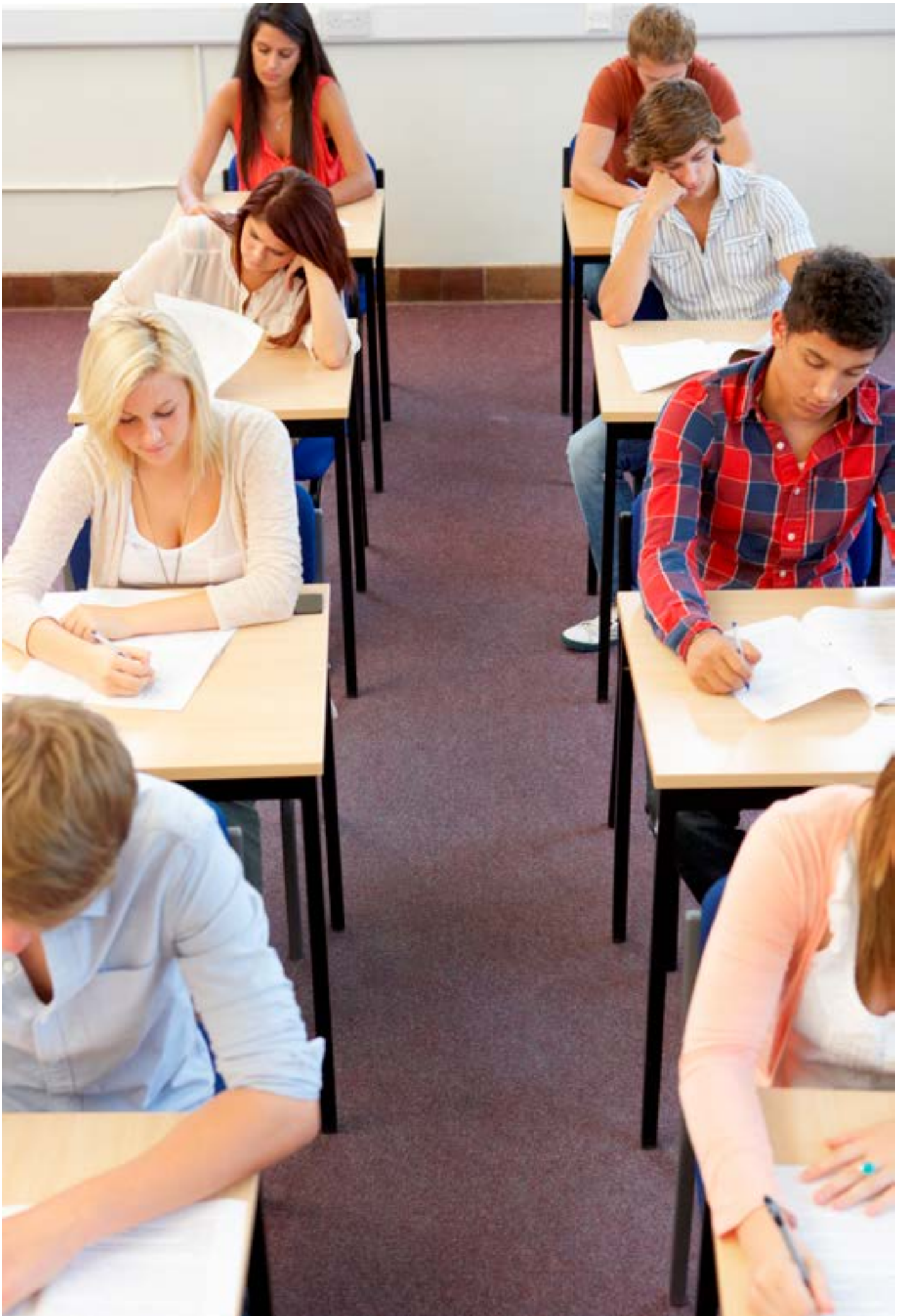
onderwijsvorm	Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest (+)
onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers	1.133	5.575
1ste graad secundair onderwijs	34.640	150.449
2de en 3de graad ASO	30.192	123.245
2de en 3de graad BSO (incl. modulair)	16.398	72.216
2de en 3de graad KSO	1.926	7.945
2de en 3de graad TSO	20.092	91.939
Totaal	104.381	451.369

(+) Inclusief Nederlandstalig onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
 Bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, berekeningen Kenniscentrum Economie

Tabel 12: Aantal studenten ingeschreven aan de Universiteit Gent per studiegebied (BAMA diplomacontract, academiejaar 2021-2022)

	Mannen	Vrouwen	Totaal
Archeologie en kunstwetenschappen	243	472	715
Bewegings- en revalidatiewetenschappen	1.093	1.391	2.484
Biomedische wetenschappen, biotechniek	483	1.055	1.538
Diergeneeskunde	378	1.519	1.897
Economische en toegepaste economische wetenschappen	1.754	1.103	2.857
Farmaceutische wetenschappen	227	900	1.127
Geneeskunde	811	1.442	2.253
Geschiedenis	346	195	541
Geschiedenis; Taal- en letterkunde	173	358	531
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	1.932	1.436	3.368
Industriële wetenschappen en technologie	1.736	330	2.066
Politieke en sociale wetenschappen	737	1.242	1.979
Psychologie en pedagogische wetenschappen	699	4.017	4.716
Rechten, notariaat en criminologische wetenschappen	1.093	2.647	3.740
Sociale gezondheidswetenschappen	65	550	615
Taal- en letterkunde	233	731	964
Tandheelkunde	130	248	378
Toegepaste biologische wetenschappen	721	758	1.479
Toegepaste taalkunde	122	442	564
Toegepaste wetenschappen	1.862	717	2.579
Wetenschappen	1.503	933	2.436
Wijsbegeerte en moraalwetenschappen	184	139	323
Master na professionele bachelor	30	169	199
Schakelprogramma	1.055	1.606	2.661
Totaal	17.610	24.400	42.010

Bron: Vlaams ministerie van onderwijs en vorming, berekeningen Kenniscentrum Economie

Toegevoegde waarde

Tabel 13: Economische structuur op grond van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijs, in lopende prijzen (2021) - aandeel per bedrijfstak

	Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Concentratie-coëfficiënt (*)
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	0,8	0,9	0,89
Energetische en industrieproducten, m.i.v. bouw	26,9	25,9	1,04
winning van delfstoffen	0,0	0,0	-
industrie	16,1	17,1	0,94
voeding, drank en tabak	2,9	2,5	1,16
textiel en kleding, schoenen en leer	0,6	0,4	1,50
hout en artikelen van hout, papier en karton, uitgeverijen en drukkerijen	1,3	0,9	1,44
cokes en aardolieproducten	0,0	0,6	-
chemie en synthetische producten	2,8	2,9	0,97
farmaceutische grondstoffen en producten	0,2	2,3	0,09
rubber en kunststof, overig niet-metaal	1,7	1,5	1,13
metallurgie en producten van metaal	2,9	2,4	1,21
informaticaproducten, elektronische en optische instrumenten	0,4	0,4	1,00
elektrische apparatuur	0,3	0,3	1,00
machines, apparaten en werktuigen	0,6	1,2	0,50
transportmiddelen	1,5	0,7	2,14
overige industrie	0,9	1,0	0,90
productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en gekoelde lucht	1,9	1,5	1,27
distributie van water, afval- en afvalwaterbeheer/sanering	1,1	1,0	1,10
bouwnijverheid	7,8	6,3	1,24
Diensten	72,0	73,0	0,99
groothandel en kleinhandel	11,5	12,8	0,90
hotels en restaurants	1,7	1,9	0,89

Tabel 13: Economische structuur op grond van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijs, in lopende prijzen (2021) - aandeel per bedrijfstak (vervolg)

	Oost-Vlaanderen	Vlaams Gewest	Concentratiecoëfficiënt (*)
vervoer en communicatie	5,8	6,3	0,92
uitgeverijen en audiovisuele diensten	0,3	0,6	0,50
informaticadiensten	2,9	2,9	1,00
financiële instellingen	3,0	3,4	0,88
exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	9,7	9,4	1,03
rechts- en boekhoudkundige dienstverlening, architecten en ingenieurs, technische testen	10,0	10,2	0,98
wetenschappelijk speur- en ontwikkelingswerk	0,2	0,4	0,50
reclame en onderzoek; overige wetenschappelijke en technische activiteiten	0,6	0,8	0,75
administratieve en ondersteunende diensten	4,6	5,3	0,87
openbaar bestuur en defensie	5,2	5,0	1,04
onderwijs	7,6	6,4	1,19
gezondheidszorg	4,9	4,0	1,23
maatschappelijke dienstverlening	2,9	2,6	1,12
kunst, amusement en recreatie	0,5	0,5	1,00
overige gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	1,0	0,9	1,11
particuliere huishoudens met werknemers	0,1	0,1	1,00
Totaal (in miljoen EUR)	55.329,2	263.745,7	-

(*) Concentratiecoëfficiënt = Oost-Vlaams aandeel bedrijfstak tegenover Vlaams aandeel bedrijfstak
Bron: NBB, berekeningen Kenniscentrum Economie

Zeehavens

Tabel 14: Toegevoegde waarde haven van Gent, onderdeel van North Sea Port (2020)

	2020	2020/2019	2020
	× 1 miljoen EUR	procentuele evolutie	aandeel directe TW (%)
Maritieme cluster			
Scheepsagenten en expediteurs	34,4	1,8	0,8
Goederenbehandeling	270,0	7,0	6,5
Havenbedrijf	33,5	5,7	0,8
Overige	25,8	-5,1	0,6
Totaal maritieme cluster	363,7	5,4	8,8
Niet-maritieme cluster			
Handel	977,7	-11,7	23,6
Automobielnijverheid	820,1	-4,8	19,8
Metaalverwerkende nijverheid	641,8	-18,4	15,5
Overige	1.343,7	-3,7	32,4
Totaal niet-maritieme cluster	3.783,3	-8,8	91,2
Directe effecten	4.147,1	-7,7	100,0
Indirecte effecten	3.787,8	-7,4	-
Totaal toegevoegde waarde	7.934,9	-7,6	-

Bron: NBB (RUBBRECHT, Ilse, "Economic importance of the Belgian maritime and inland ports - Report 2020", Working Paper Research, NBB, mei 2022, nr. 407, 120 blz); bewerking Kenniscel Economie

Er worden twee clusters onderscheiden: een maritieme en niet-maritieme cluster. De maritieme cluster omvat alle havengebonden bedrijfstakken die van essentieel belang zijn voor de haven (beheer en onderhoud, scheepvaart, overslag, bevrachting, loodsdienst, sluisen, goederenopslag, baggerwerken, visserij, maritieme diensten, enz.). De segmenten uit de niet-maritieme cluster hebben geen directe economische band met de havenactiviteiten, maar zijn er nauw en wederzijds van afhankelijk. Het gaat om industrie, groothandel, transport en logistiek. Opgelet: vanaf 2019 worden er slechts een beperkt aantal sectoren gehanteerd in beide clusters.

Tabel 15: Maritiem goederenverkeer North Sea Port (2022)

Goederencategorie	Aanvoer (in ton)	Afvoer (in ton)	Totaal (in ton)	2022/2021 (%)
Landbouwproducten	6.823.274	912.554	7.735.828	-2,9%
Voedingsproducten en veevoeder	4.551.797	544.747	5.096.544	3,7%
Vaste minerale brandstoffen	6.180.067	1.910.374	8.090.441	28,6%
Petroleumproducten	9.490.993	4.012.843	13.503.836	4,7%
Ertsen en metaalresiduen	7.120.393	2.384.680	9.505.073	-8,5%
Producten van de metaalindustrie	4.080.874	1.500.464	5.581.338	12,0%
Ruwe mineralen en bouwmaterialen	6.900.412	885.682	7.786.094	5,3%
Meststoffen	3.572.027	3.755.161	7.327.188	16,7%
Chemische producten	1.915.197	1.379.471	3.294.668	-0,7%
Overige goederen (o.m. voertuigen, machines)	2.367.397	3.333.228	5.700.625	5,3%
Totaal maritiem goederenverkeer	53.002.431	20.619.204	73.621.635	5,4%

Bron: North Sea Port, bewerking Kenniscentrum Economie

Tabel 16: Binnenvaart North Sea Port (2022)

Goederencategorie	Aanvoer (in ton)	Afvoer (in ton)	Totaal (in ton)	2020/2019 (%)
Landbouwproducten	705.857	1.768.399	2.474.256	-17,4%
Voedingsproducten en veevoeder	1.230.029	3.179.974	4.410.003	3,5%
Vaste minerale brandstoffen	1.860.221	2.532.206	4.392.427	10,5%
Petroleumproducten	10.933.623	15.838.990	26.772.613	19,8%
Ertsen en metaalresiduen	3.237.923	2.076.534	5.314.457	-1,4%
Producten van de metaalindustrie	432.358	1.253.355	1.685.713	19,8%
Ruwe mineralen en bouwmaterialen	4.258.359	4.714.626	8.972.985	-6,0%
Meststoffen	984.441	1.623.732	2.608.173	-5,2%
Chemische producten	1.513.114	3.479.109	4.992.223	3,9%
Overige goederen (o.m. voertuigen, machines)	1.317.291	1.609.109	2.926.400	8,7%
Totaal maritiem goederenverkeer	26.473.216	38.076.034	64.549.250	7,3%

Bron: North Sea Port, bewerking Kenniscentrum Economie

Tabel 17: Werkgelegenheid haven van Gent, onderdeel van North Sea Port (2020)

	2020	2020/2019	2020
	absolute cijfers (aantal vte)	procentuele evolutie	aandeel directe wgl. (%)
Maritieme cluster			
Scheepsagenten en expediteurs	415	2,7	1,4
Goederenbehandeling	2.193	1,8	7,6
Openbare sector	191	-1,0	0,7
Overige	166	-2,9	0,6
Totaal maritieme cluster	2.965	1,5	10,3
Niet-maritieme cluster			
Automobielnijverheid	9.671	0,0	33,5
Metaalverwerkende nijverheid	5.790	-0,5	20,1
Chemische nijverheid	2.325	1,1	8,1
Overige	8.127	-1,5	28,1
Totaal niet-maritieme cluster	25.913	-0,5	89,7
Directe effecten	28.877	-0,3	100,0
Indirecte effecten	35.780	-0,1	-
Totaal toegevoegde waarde	64.657	-0,2	-

Bron: NBB (RUBBRECHT, Ilse, "Economic importance of the Belgian maritime and inland ports - Report 2020", Working Paper Research, NBB, mei 2022, nr. 407, 120 blz); bewerking Kenniscel Economie

Tabel 18: Investerings haven van Gent, onderdeel van North Sea Port (2018)

	2019	2019/2018	2019
	× 1 miljoen EUR	procentuele evolutie	aandeel directe TW (%)
Maritieme cluster			
Scheepsagenten en expediteurs	11,4	-50,0	1,7
Goederenbehandeling	92,7	-8,7	13,5
Havenbedrijf	32,6	-6,3	4,7
Overige	6,6	-19,5	1,0
Totaal maritieme cluster	143,3	-14,3	20,8
Niet-maritieme cluster			
Chemische bedrijven	100,6	-39,0	14,6
Automobielnijverheid	136,1	-10,2	19,8
Metaalverwerkende nijverheid	116,6	-12,0	17,0
Overige	191,1	5,8	27,8
Totaal niet-maritieme cluster	544,4	-13,5	79,2
Totale investeringen	687,7	-13,7	100,0

Bron: NBB (RUBBRECHT, Ilse, "Economic importance of the Belgian maritime and inland ports - Report 2020", Working Paper Research, NBB, mei 2022, nr. 407, 120 blz); bewerking Kenniscel Economie

Tabel 19: Maritiem goederenverkeer Waaslandhaven (2021)

Goederencategorie	Aanvoer (in ton)	Afvoer (in ton)	Totaal (in ton)	2021/2020
Chemicaliën en gassen	4.881.863	1.464.300	6.346.163	23%
Ertsen, zand en grind	1.053.848	82.115	1.135.963	20%
Metaalproducten	3.007.780	487.437	3.495.217	121%
Hout	337.894	35.004	372.898	267%
Houtcellulose	11.576	5.119	16.695	309%
Papier	490.916	58.870	549.786	8%
Rollend materieel	1.417.571	2.451.734	3.869.305	12%
Containers	44.963.548	56.143.158	101.106.706	-3%
Diverse goederen	873.321	1.750.359	2.623.680	15%
Totaal maritiem goederenverkeer	57.038.317	62.478.096	119.516.413	1%

Bron: Havenbedrijf Antwerpen (via Maatschappij Linkerscheldeover)

Tabel 20: Evolutie van de werkgelegenheid in de Waaslandhaven (2005-2021)

	2005	2021
grondgebied Beveren	7.995	14.628
grondgebied Zwijndrecht	3.895	6.580
Totaal	11.890	21.208

Bron: Maatschappij Linkerscheldeover

